

Porumbul, la el acasă

Viața în campanie

Toamna recoltei, aici, în cimpia Burnasului, are parcă o opulență exotică, de junglă, Mergi kilometri și kilometri, cite 10-12, doar prin porumb, prin incintele fermelor specializate în această cultură, ca printr-un fel de păduri tropicale, cu miliarde de arbori care foșnesc metallic. Apoi păduri de pomi fructiferi, apoi vii. Risipă de miros de strugure strivit sub roata căruței, lut mirosind a tescovină. Apoi întinse grădini de legume, apoi ciai de lucernă și fin cu miresme subtile, persuasive, care te mângie, te leagă, te adorm, te urmăresc pînă departe. Drumurile Ceylonului nu vor fi mirosind altfel printre plantații de ceai, eucalipt sau ananas. Ici-colo, pe garduri și sub streșinile caselor se usucă în salbe amare foile de tutun. Toamnă plină, competiție de culori, de arome, de sunete, ca într-o junglă, dar care, în aceste priveliști desenate nu de hazard ci de mina omului, nu-ți asaltează simțurile deodată, ci, ca într-un concert, după intrări savant dirijate, astfel încît fiecare instrument să-și epuizeze ultima notă, prelungindu-și ecoul într-un perpetuu fundal de incandescent, imiresmat și vibrant septembrie.

Peste toate, porumbul. E mai ales ceasul lui, și acest ceas, din locul unde ne aflăm, inundă parcă timpul, pămîntul, cerul, nemaiăsind loc pentru nimic altceva.

Sîntem pe lângă Turnu-Măgurele, într-un cimp experimental al porumbului din raza Trustului I.A.S. al județului Teleorman. Sînt patru astfel de cimpuri sub veghea trustului, unul aici, în condiții de irigare, altul la Alexandria, în zona de centru, altul la Schela, în nordul cu pămîntul mai slab, mai rece, altul la Piatra, în tîpsia dulce a luncii. Vreo 125 de hibrizi de porumb (există chiar atîția hibrizi de porumb pe lumea asta?) își demonstrează competitiv virtutile, în condiții specifice de sol, de climă, de relief, de tehnici și de tehnologii ale muncii pămîntului. Aici, unde ne aflăm, porumbul e chiar pădure, țesătura lui e înaltă, compactă, grea, întunerice de codru răsturnat

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU

40

ANUL XXIX (1321)
2 OCTOMBRIE 1980

Flacăra

Săptămînal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Cherhanaua Crișani într-un septembrie tîrziu
Fotografie de
A. MIHAILOPOL

Energie și civilizație

În manifestarea ei cea mai comună, energia electrică a însemnat, pentru om, mai întîi lumină! Așa a devenit poate simbol al progresului. Electricizarea României a însemnat, cu siguranță, asigurarea dreptului ei la civilizație. Energia a devenit deci și pentru noi element de bază al dezvoltării. Și dacă ar fi să împingem lucrurile și mai departe, atunci energia, în diversitatea formelor ei de întrebuințare, a devenit condiție esențială în procesul îndelungat și complex al emancipării umane. În ultimii 30 de ani de construcție socialistă, producția de energie electrică a României, pe locuitor, a crescut de 34 de ori. Dezvoltarea este impresionantă! Țări ale lumii, dezvoltate din punct de vedere energetic,

nu au atins un astfel de ritm. În acești ani, în baza planurilor de dezvoltare energetică a României, riurile noastre au fost innobilate cu sute de hidrocentrale și obligate să producă energie; Dunărea, la fel. Pe teritoriul țării a apărut o întinsă salbă de termocentrale. Avuția națională a României a crescut în ritmuri și valori fără precedent. Popoarele independente din punct de vedere energetic au cunoscut și cunosc în continuare o mai mare și mai rapidă dezvoltare. Energia a devenit și pentru noi un principal factor al dezvoltării, o puternică și de neînlocuit forță de producție. Nevoia de energie echivalează tot mai mult cu nevoia de dezvoltare economică și socială a popoarelor. Eforturile făcute de statul nostru socialist, în acest sens, vin să reliefeze justetea politicii noastre de dezvoltare, înfăptuită pe baze rigurose științifice de Partidul Comunist Român, în toți acești ani de neîntrerupt progres economic

(Continuare în pagina 9)

N. GRIGORE MĂRAȘANU

Un savant japonez

despre Maramureș

Satul primordial

„Maramureșul este satul primordial. Nu știu precis de unde vine și te copleșește pînă la urmă acest sentiment. Poate din toate, din port, din porți, din bisericuțele de lemn, din făctura omului. Este un complex de realități care converg în a simți aici că te afli în satul primordial. Țăranii maramureșeni nu vin de nicăieri. Ai sentimentul că au venit direct din cer în Maramureș.

În alte țări simți, știi că oamenii au venit de undeva, aici nu ai acest sentiment. Aici, în Maramureș, este omul primordial în noblețea sa princiară, nu primitivă, în frumusețea lui de înaltă civilizație“.

Așa a început să-mi vorbească în Muzeul satului din București, stînd în pridvorul unei case țărănești în care ar putea locui împărații și au locuit țărani cu acest sentiment profund, milenii de-a rîndul, profesorul japonez Minoru Nambara, savant în istoria civilizațiilor, care după opt ani de studii în Europa a descoperit și țara noastră, Maramureșul, înainte de toate, în care a fost de trei ori pînă acum, după ce a călcat pe toate continentele și-n toate culturile.

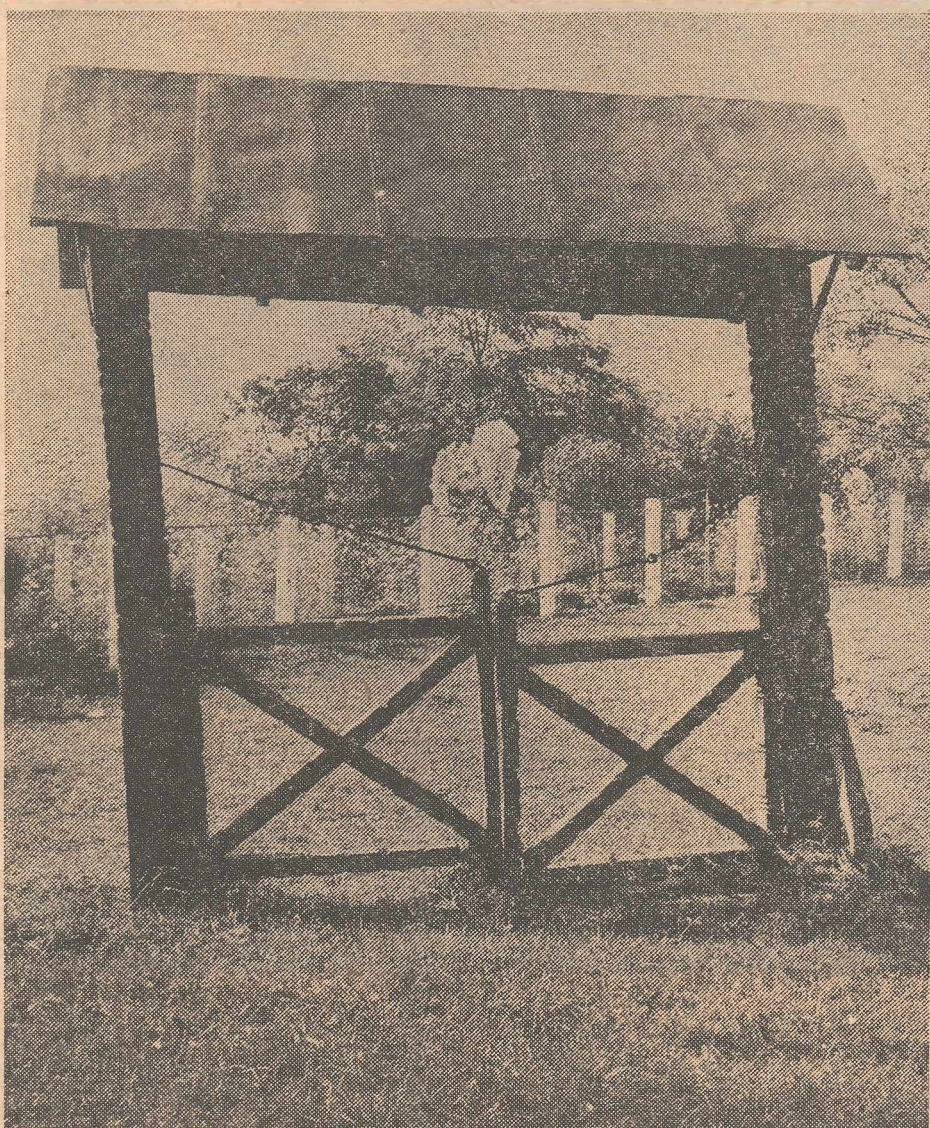
În trei zile de convorbiri răscolitoare cu acest om cu un deceniu mai vîrstnic decît mine am aflat lucruri atît de frumoase și profunde despre propria mea țară, despre Maramureșul nostru, încît mă simt foarte dator să le împărtășesc grabnic, mai ales că vin de la un străin care a călcat ca pe un țărîm sfînt pentru a trela oară satul și pămîntul românesc.

(Continuare în pagina 24)

IOAN ALEXANDRU

Din sumar:

- Să avem toată încrederea în geologii noștri (pag. 5)
- Mica industrie a marilor ambiții (pag. 6-7)
- Cum s-a făcut o sușanea (pag. 11)
- Călătorie în China (pag. 23)

O poartă dinspre infinit către infinit: amintirea martirilor de la Ip.
Fotografie de SORIN POSTOLACHE

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE BACĂU ȘI NEAMȚ

Județul Bacău

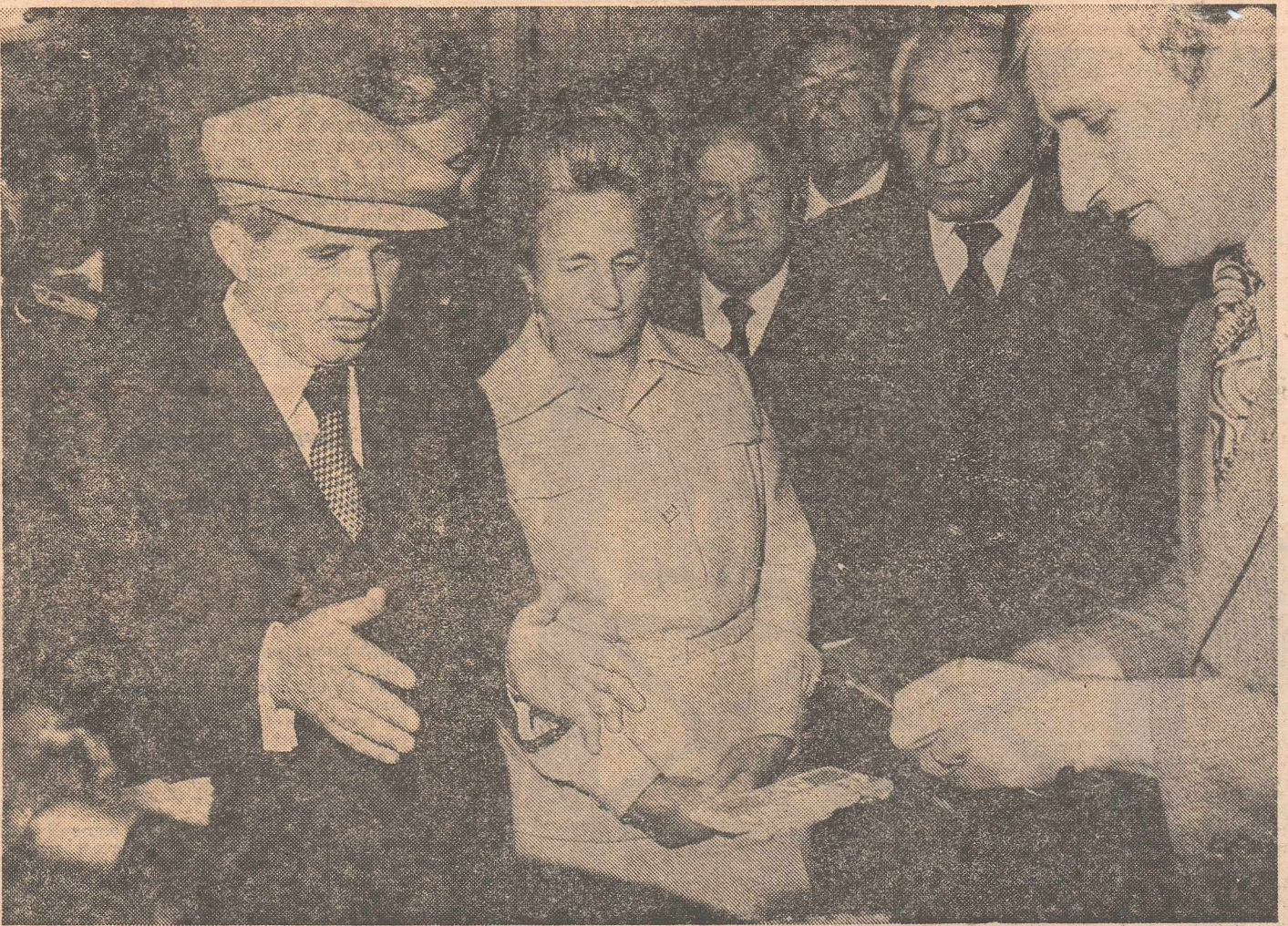
Reîntâlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii din județul Bacău a relevat, o dată mai mult, prin forța exemplului, locul pe care îl ocupă în cadrul procesului general de făurire a societății multilateral dezvoltate conceptul privind înlăptuirea consecventă a politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul României, reducerea sensibilă a decalajelor existente în trecut în dezvoltarea economico-socială a teritoriului. Județul Bacău — perimetru administrativ cu slabă pondere în economia României antebelice — a cunoscut și el în anii puterii populare, și în mod deosebit în perioada ultimului deceniu și jumătate, un continuu și amplu proces de reînnoire istorică, evident astăzi la scara realității prin realizări din domeniul industriei, al agriculturii, prin eflorescența științei, culturii, artei, prin creșterea nivelului de viață și civilizație. Și aici, înțeleapta politică de investiții în profil teritorial a condus la ridicarea unor importante unități industriale, determinând, implicit, creșterea gradului de ocupare a populației, înlăptuirea unor vaste remodelări urbanistice, reducerea distanței dintre oraș și sat. Aici, ca pretutindeni de altfel — așa cum a ținut să sublinieze în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — izvorul acestor realizări îl constituie, deopotrivă, marea capacitate a comunistilor de a transforma în fapte vocația unui întreg popor, precum și eliberarea gândirii politice, ideologice, științifice din strînsoarea dogmatismului și transformarea lor în instrumente de lucru capabile de a pătrunde în esența realității concret istorice, de a descifra miezul dialectic al devenirii noastre în funcție de condițiile specifice României.

Vizita secretarului general al partidului nostru a cuprins mai multe localități și unități economice ale județului Bacău. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit în această vizită de tovarășa Elena Ceaușescu, de alți conducători de partid și de stat, a fost pe rând oaspetele chimistilor și petrochimistilor din Borzești, al minerilor și petrolștilor din Comănești și Moinești, al colectivelor de oameni ai muncii din industria lemnului. Au fost vizitate apoi întreprinderea de avioane din Bacău, întreprinderea de mașini unelte și Combinatul chimic din Bacău — în această ultimă unitate consemnându-se fericitul prilej ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să taie panglica inaugurală ce a marcat intrarea oficială în producție a puternicei unități industriale băcăuane. În aceeași zi, primul bărbat al țării s-a mai întâlnit cu muncitorii, tehnicienii și specialiștii întreprinderii de postav „Proletarul” și cu cei ai Complexului de selecție și hibridare de la Brad.

Pretutindeni, masele de oameni ai muncii, sosite în întimpinare, și-au exprimat bucuria de a-l avea din nou în mijlocul lor pe iubitul fiu al poporului nostru, pretutindeni, odată cu înaltele sentimente de stimă și grațitudine, cei prezenți și-au reafirmat hotărîrea de a împlini exemplar sarcinile actualului cincinal și de a transforma în fapte mărețe obiective ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Momentul culminant l-a constituit marea ațunare populară din municipiul Bacău. În cadrul cuvîntării rostite cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să aducă numeroase cuvinte de laudă colectivelor vizitate, oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt și cercetare pentru remarcabilele succese dobîndite în dezvoltarea generală a țării, pentru realizările obținute în județ. Sînt tot atitea dovezi, a remarcat secretarul general al partidului nostru, că organizația de partid a județului, organele de partid de pe întreg cuprinsul județului au acționat cu răspundere, în strînsă legătură cu oamenii muncii, și în spiritul hotărîrilor Comitetului Central, ale congreselor partidului. „Puternica dezvoltare pe care a cunoscut-o județul Bacău în domeniul industriei și în celelalte sectoare — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — demonstrează cu putere justetea politicii partidului nostru comunist, care aplică neabătut legăturile generale la condițiile concrete ale țării noastre, călăuzindu-se după învățătura atotbiruitoare, revoluționară — materialismul dialectic și istoric.”

Pe baza creșterii forțelor de producție și, în mod firesc, a avuției naționale, a spus conducătorul partidului și statului nostru, a fost posibilă și continua îmbinată înțelegere a nivelului de trai material și spiritual al cetățenilor patriei noastre. Elocvent în acest sens este faptul că, odată cu încheierea în acest an a celei de-a doua etape a majorării retribuției, veniturile oamenilor muncii vor crește cu 30 la sută, față de 20 la sută, eît se prevăzuse pentru actualul cincinal. Sînt fapte care demonstrează plenar că întreaga activitate a partidului este destinată bunăstării și fericirii poporului nostru, sînt fapte care ne îndeamnă să nu uităm nici o clipă — și ne obligă în acest sens atît bucuria cit și decența prin care ne reconsiderăm pe noi înșine — că nimic din ce s-a realizat în țara asta, în special în perioada ultimului deceniu, nu ne-a

fost făcut cadou, ci a fost cucerit, construit, plătit cu eforturi și sacrificii. Sînt fapte ce dovedesc fără drept de tăgadă că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale

pentru a înlăptui neabătut obiectivele și sarcinile stabilite de partid.

Referindu-se la sarcinile curente și de perspectivă, secretarul general al partidului a ținut să evidențieze importanța pe care trebuie să o acordăm în continuare

Pag. 2

Din nou Bacăul, la scara viitorului (sus)

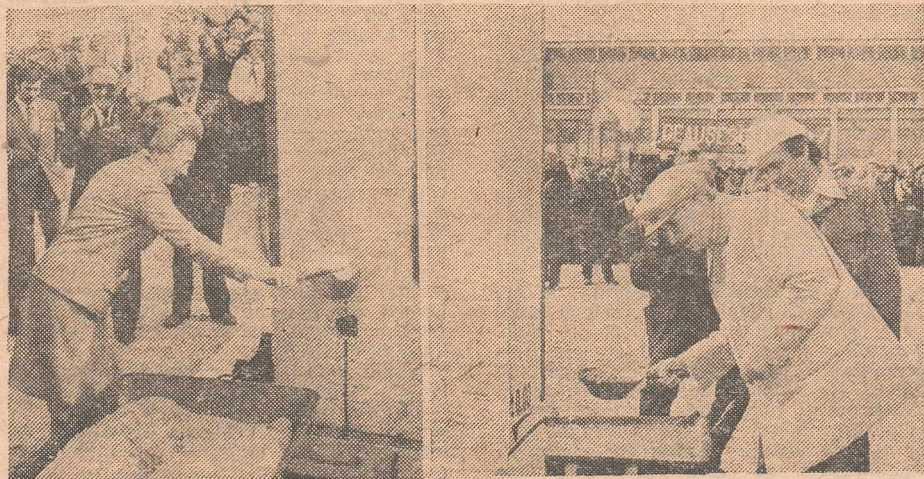
La întreprinderea de mașini unelte, discuții și indicații privind integrarea și tipizarea producției (jos)

Pag. 3

Marea adunare populară din județul Neamț (sus)

Primire entuziastă în orașul petrochimicilor de pe Trotuș (mijloc)

Moment inaugural la Roman: se așază piatra fundamentală a unui nou laminor de țevi (jos)

perfecționării activității de conducere, participării oamenilor muncii la procesul decizional. Este necesar să se promoveze în continuare același climat favorabil dialogului deschis, dezbaterilor critice și gândirii colective, elemente politico-morale și psihosociale indispensabile în cadrul unui vast program de lucru, ce presupune unitate de voință și acțiune. În acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să precizeze că „numai prin participarea directă a maselor populare, a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății noastre — la activitatea de conducere înfăptuim cu adevărat principiul socialist, revoluționar al fâuririi socialismului cu poporul, pentru popor”. O fecundă activitate de concepție și practică socială trebuie să asigure în continuare structura modernă a economiei naționale. Este necesar, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facem totul pentru a folosi mai bine capacitățile de care dispunem, pentru creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice, pentru reducerea consumurilor materiale și înfăptuirea tuturor celorlalte măsuri legate de aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Abordând în continuare problemele actuale ale situației internaționale, președintele României a reafirmat principiile călăuzitoare ale politicii noastre externe, dorința de pace a poporului nostru, singurul climat favorabil dezvoltării noastre de progres și civilizație, politica de pace, bună vecinătate și colaborare între popoare fiind de altfel unica posibilitate pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Vizita întreprinsă de conducătorul partidului și statului nostru în județul Bacău a reafirmat o dată mai mult unitatea de nezdrunclat dintre popor și conducerea partidului nostru. Succesele băcăuanilor sînt ale noastre, ale tuturor. Pentru întreaga suflare a României este astăzi limpede ca lumina zilei că tot ce s-a făcut sau se va face în această țară este indisolubil legat de activitatea fecundă a partidului comunistilor români, de aportul decisiv determinant al secretarului general al partidului nostru, de gândirea originală, suplă, îndrăzneală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte și devotamentul său total față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră, în lumea întreagă.

LIVIU TIMBUS

Județul Neamț

Efectuată în zilele în care municipiul Piatra Neamț își sărbătorea 2000 de ani de existență, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat în orașul de două ori milenar, în județul Neamț, a prilejuit punerea în lumină, în chip excepțional, a liniei continue, neîntrerupte de muncă, de luptă și de viață a românilor pe meleagurile strămoșilor lor.

În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Piatra Neamț, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a dat o înaltă apreciere contribuției înaintașilor la fâurirea României, la păstrarea ființei naționale a poporului român. Remarcînd că românii au un glorios trecut de luptă și de muncă, o istorie de 2050 de ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat condițiile grele cărora poporul nostru a trebuit să le facă față de-a lungul veacurilor, abnegația și jertfa celor care au luptat pentru libertate și independență. „Mulți înaintași de-ai noștri — a spus conducătorul partidului și statului nostru — și-au dat viața pentru ca aceste meleaguri să poată fi libere, pentru ca stăpînirea străină să nu se însănăuzeze aici. Și datorăm înaintașilor noștri faptul că astăzi România este liberă și independentă! Practic, în toate localitățile patriei noastre se găsesc vestigii ale vechii civilizații, ale trecutului de luptă și muncă al poporului nostru. Noi cinstim acest trecut istoric pentru că cinstim pe toți acei care au făcut totul ca România să existe astăzi ca stat liber și independent! Cinstindu-i pe ei, cinstim poporul nostru, cinstim trecutul, prezentul și viitorul comunist al României!”

Sînt cuvînte excepționale, care pun în relație directă viitorul României cu ceea ce s-a făcut în trecut și, în același timp, cu ceea ce trebuie să realizăm noi astăzi. „La trecutu-ți mare, mare viitor!” spunea poetul. Viitor pe care îl făuresc în prezent toți cetățenii României socialiste. Între ei se numără și locuitorii municipiului Piatra Neamț, al județului Neamț, care au adus,

prin rezultatele obținute în activitatea lor, o contribuție însemnată la efortul general de fâurire în Româria a societății socialiste multilateral dezvoltate. Prin aceasta, ei au contribuit și la obținerea Ordinului „Steaua Republicii Socialiste România” clasa I conferit municipiului cu prilejul aniversării a 2000 de ani de existență a așezării geto-dace Petrodava, Piatra Neamț de astăzi. Înminind înalta distincție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că Ordinul constituie și o marcă a celor 2000 de ani de existență a localității, dar el este, mai cu seamă, o apreciere a activității și realizărilor de astăzi ale muncitorilor, intelectualilor, ale tuturor oamenilor muncii din Piatra Neamț, care aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea generală a patriei. Această apreciere, a subliniat secretarul general al partidului, trebuie să constituie, totodată, un îndemn de a munci mai bine, de a produce mai mult, de a aduce o contribuție și mai mare la dezvoltarea generală a României.

Ca de fiecare dată cînd conducătorul partidului și statului nostru se află în mijlocul oamenilor muncii, vizita în județul Neamț a avut un caracter concret, de lucru. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu factorii de conducere, cu muncitorii, cu ceilalți oameni ai muncii, s-a informat îndeaproape de problemele activității lor, ale întreprinderilor vizitate, dînd la fața locului indicații importante. Astfel, la întreprinderea de fire și fibre poliamidice din municipiul Roman, apreciînd nivelul tehnic ridicat al întreprinderii, soluțiile aplicate la construcția acestui obiectiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca, în cel mai scurt timp, toate instalațiile să intre în probe tehnologice, să se scurteze perioada de atingere a parametrilor proiectați, să se acorde atenție sporită reducerii cheltuielilor materiale și obținerii unei producții de bună calitate. S-a recomandat, de asemenea, să se acționeze în continuare pentru creșterea productivității și ridicarea nivelului de calificare și policalificare al chimistilor. Tot în Roman, la întreprinderea mecanică, la întreprinderea de țevi fără sudură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat factorilor de conducere o și mai largă diversificare a producției, realizarea de mașini-unelte de înalt nivel tehnic și de ridicată competitivitate.

La Combinatul de fire și fibre sintetice Săvinești, secretarul general al partidului a recomandat să se persevereze pe linia folosirii cit mai eficiente a întregului potențial tehnic și uman, a condițiilor existente. Abordînd problema dezvoltării în continuare a fabricației de fire și fibre sintetice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii combinatului și centralei de resort să studieze posibilitățile de sporire a producției actuale prin utilizarea intensivă a spațiilor și capacităților existente, prin continua modernizare a proceselor tehnologice. Apreciînd rezultatele înregistrate pe linia diversificării de piese de schimb, a extinderii utilizării înlocuitorilor metalului, secretarul general al partidului a cerut să se asimileze în cel mai scurt timp întreaga gamă de mașini și utilaje, de piese de schimb necesare instalațiilor în cadrul întreprinderilor centralei.

Remarcînd bunele rezultate obținute de întreprinderea mecanică „Ceahlău” din Piatra Neamț, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat specialiștilor să insiste în direcția asimilării și fabricării unor utilaje multifuncționale, după modelul semănătorii „S-12”, astfel încît într-o singură trecere pe ogor să se efectueze nu numai semănatul, ci întreaga gamă de lucrări specifice perioadei de însămînțări. Secretarul general al partidului a recomandat ca în cel mai scurt timp să se termine dotarea întreprinderii cu scule și dispozitive specializate, cu un grad avansat de tehnicitate, care să permită producerea unor utilaje cu înalți parametri tehnico-funcționali.

Aceeași preocupare pentru rezolvarea temeinică și operativă a problemelor concrete ale construcției socialiste în țara noastră s-a vădit și în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Piatra Neamț. Reducerea în continuare a consumurilor de materiale, folosirea cit mai rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei, creșterea mai rapidă și mai puternică a producției nete, a venitului național, a avuției naționale, aplicarea consecventă a noului mecanism economic, și, în chip deosebit, creșterea eficienței, a rentabilității în toate sectoarele de activitate — iată cîteva din temele care și-au găsit un loc important în cuvîntare. „Trebuie, a subliniat secretarul general al partidului, ca nici o activitate pe care o desfășurăm să nu fie fără rezultate, fără un beneficiu cit mai însemnat, pentru că numai realizînd o adevărată autoconducere muncitorească, o creștere a venitului net și a rentabilității vom asigura dezvoltarea mai rapidă a patriei noastre și creșterea continuă a nivelului de trai al întregului nostru popor”.

Abordînd probleme ale politicii externe a României, șeful statului nostru a subliniat importanța, și pe plan internațional, a înfăptuirii neabătute a Programului partidului de fâurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism.

Intîmpinîndu-l prețutindeni pe conducătorul partidului și statului nostru cu manifestări de dragoste, stimă deosebită, recunoștință și entuziasm, oamenii muncii din județul Neamț au răspuns printr-o puternică angajare comunistă îndemnul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a-și sporii contribuția la înflorirea patriei socialiste.

ION D. GOIA

ȘEDIȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Marți, 30 septembrie, a avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Cu acest prilej, conducerea superioară a partidului nostru a analizat măsurile privind asigurarea realizării tuturor prevederilor planului pe ultimul trimestru al anului, a tuturor indicatorilor economici și echilibrarea balanței de plăți. A fost subliniată importanța pe care ministerele, unitățile productive, organele și organizațiile de partid, organizațiile de masă, întregul nostru popor trebuie să o acorde îndeplinirii exemplare a sarcinilor de producție și în mod special a producției destinate exportului. Este necesar, s-a arătat, de a se acorda, în continuare, o atenție sporită acelor opțiuni ce sînt capabile de a garanta structura modernă a economiei naționale, de a se duce o luptă hotărâtă pentru calitate, pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, pentru descoperirea și valorificarea unor noi resurse de materii prime și materiale.

Apreciindu-se rezultatele obținute pînă în prezent în cadrul campaniei agricole de toamnă, Comitetul Politic Executiv a elaborat o suită de măsuri destinate optimizării acestei activități de sezon prin urgentarea strîngerii recoltei, prin efectuarea la timp a lucrărilor de însășițare, prin transportarea operativă și în bune condițiuni a tuturor produselor agricole.

În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, ca proiectele de legi asupra cărora Congreul consiliilor populare și-a dat acordul să fie supuse dezbaterii publice. Ele sînt destinate să contribuie la lărgirea și întărirea democrației noastre socialiste, să asigure într-o măsură și mai mare participarea tuturor cetățenilor țării noastre, fără de-

osebire de naționalitate, la actul de decizie, la întărirea, în toate compartimentele vieții sociale a legalității, eticii și echității socialiste.

S-a mai stabilit ca, după dezbaterile publice, proiectele de lege să fie supuse spre aprobare Marii Adunări Naționale, Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, convocarea Plenarei C.C. al P.C.R., pentru data de 15 octombrie a.c.

În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a ascultat informarea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în legătură cu vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, în perioada 8-10 septembrie, tovarășul Kenneth David Kaunda, președintele Partidului Unit al Independenței Naționale, președintele Republicii Zambia, împreună cu tovarășa Betty Kaunda, Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere noului dialog româno-zambian, la nivel înalt, exprimîndu-și deplina aprobare asupra rezultatelor întîlnirii dintre cei doi șefi de stat, asupra importanței pe care o deține în cadrul legăturilor de prietenie și colaborare dintre cele două state intensificarea relațiilor reciproce în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural și în alte domenii. A fost subliniată, de asemenea, similitudinea de părerii într-o suită întreagă de probleme internaționale, faptul că România și Zambia se pronunță pentru rezolvarea pe cale politică a stărilor de încordare și conflict existente în diferite zone ale globului, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru realizarea unui climat de pace, colaborare și conlucrare strînsă a statelor, pe întreg cuprinsul planetei noastre.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat, de asemenea, despre vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 13-17 septembrie, de tovarășul Samora Moises Machel, președintele partidului FRELIMO, pre-

ședintele Republicii Populare Mozambic. Cu acest prilej, Comitetul Politic Executiv, apreciind întru totul rezultatele fructuoase ale convorbirilor dintre cei doi președinți, a subliniat însemnătatea deosebită a hotărîrilor privind dezvoltarea în continuare a relațiilor româno-mozambicane în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, a cooperării în producție și diversificării schimburilor comerciale. S-a dat de asemenea o înaltă apreciere schimbului de părerii în problemele esențiale ale vieții internaționale, concluziilor la care au ajuns tovarășii Nicolae Ceaușescu și Samora Moises Machel cu privire la principalele mutații din lumea contemporană, subliniindu-se hotărîrea României și Mozambicului de a conlucra mai strîns pe planul vieții internaționale în scopul realizării unui climat de destindere și colaborare în lumea întregă, pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase, pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale. A fost relevată, totodată, importanța pe care România și Mozambicul, Partidul Comunist Român și Partidul FRELIMO o acordă întăririi colaborării cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate partidele și forțele progresiste democratice, antiimperialiste, pe baza principiilor deplină egalității în drepturi, încrederii și întrajectivității reciproce, a dreptului fiecărui partid de a-și stabili în mod independent politica sa internă și externă.

Comitetul Politic Executiv a fost de asemenea informat în legătură cu rezultatele vizitei oficiale de prietenie efectuate în țara noastră de președintele Republicii Zimbabwe, tovarășul Canaan Sodindo Banana, împreună cu tovarășa Janet Banana.

Luînd act cu deplină satisfacție de sentimentele de grațitudine exprimate de președintele Republicii Zimbabwe față de președintele României, față de Partidul

Comunist Român și poporul român pentru sprijinul diplomatic, moral și material acordat în anii grei ai luptei de eliberare națională a poporului zimbabwe — Comitetul Politic Executiv și-a exprimat, totodată, deplinul acord față de rezultatele remarcabile ale dialogului la nivel înalt româno-zimbabwe, apreciind că înțelegerile convenite și acordurile semnate vor optimiza sensibil legăturile de prietenie, solidaritate, de colaborare în toate domeniile între cele două state. Comitetul Politic Executiv a dat de asemenea o înaltă apreciere schimbului de vederi și concluziilor la care au ajuns cei doi președinți în problemele actuale ale situației politice internaționale. A fost relevat faptul că cele două țări se pronunță cu hotărîre pentru intensificarea eforturilor tuturor statelor și popoarelor lumii pentru eliminarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru consolidarea păcii și securității internaționale pe cale pașnică și prin mijlocirea tratativelor, pentru lichidarea subdezvoltării și crearea unei noi ordini economice și politice pe planeta noastră, pentru găsirea de soluții pașnice disputelor dintre statele africane în interesul unității și cooperării mai strîns între ele. A fost apreciată de asemenea voiața României și Zimbabwe de a realiza o mai activă colaborare în cadrul diferitelor organisme internaționale în scopul sprijinirii și întăririi cooperării și prieteniei între toate popoarele lumii.

Aprobind în unanimitate rezultatele vizitelor efectuate în țara noastră de către președinții celor trei state africane, Comitetul Politic Executiv a indicat măsurile necesare pentru înfăptuirea înțelegerilor stabilite și pentru dezvoltarea la un nivel superior a relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și cele trei state și popoare ale continentului african.

LIVIU MAIOR ■

Porumbul, la el acasă

Viața în campanie

(Urmare din pagina 1)

cu umbra în sus, greu să găsești o poiană sau o spătură prin care să vezi totuși cerul. Insoțitorul nostru, inginerul Florin Gruia, tinărul director al trustului, nu ne spune nimic, ne lasă doar să privim. E ca acei artiști care nu-și prea explică cu plăcere opera, priza vizuală cu ea fiind singurul certificat al asimilării intuitive sau cerebrale, proba inițierii în secretul ei simplu și mareț. Dar fiindcă opera ne place (vede că ne place!), ochii încep să-i strălucească, devine deodată volubil ne dă o ploaie de amănunte despre experiențele săvîrșite pe aceste cîmpuri. Spațiul nu ne îngăduie să le transcriem, reținem doar că o serie de descoperiri privind comportarea unor hibrizi și adoptarea unor tehnologii moderne tind să devină, cu fiecare toamnă a roadelor care le aprobă demersul, bunuri curente ale muncii I.A.S.-urilor din județ. O semnificativă, deși nedorită coincidență face ca de trei ani, de cînd aceste cîmpuri experimentale atacă tiparele clasice ale naturii și ale obișnuințelor muncii, timpul să tină mai puțin cu oamenii, condițiile climatice să oblige la o mai aprigă luptă pentru recoltă. Poligoanele vegetale de încercare a noului de la Turnu, Alexandria, Schela și Piatra, cu rezultatele lor adesea spectaculoase, de veritabile oaze ale fertilității în tinuturi ce-au resimțit cu acuitate vitregiile vremii, au devenit locuri de pelerinaj pentru procesiuni de specialiști și de gospodari ai recoltei.

Un ceas mai tîrziu, la I.A.S. Zimnicele, în balta Dunării, directorul Eugen Matei confirmă: da, și anul acesta, ca și cei doi care l-au premers, „a pus probleme”, lupta pentru porumb, ca și pentru celelalte culturi, a fost una dramatică, cerînd încordare și cerînd, mai cu seamă, organizare și știință, nelăsînd să se filtreze ușor nerăbdarea să grabă printre parametrii exigenței ai unor tehnologii ce au trebuit aplicate ireprosabil. Primăvara a venit tîrziu, cu un soare zgîrcit, strîns parcă în sine ca un melc (melcii, în schimb, au năpădit tinutul suprasaturat de umezeală, de ploii!), atîngînd lumea cu raze reci ca și antenele de gasteropode, drept care perioada de vegetație a porumbului s-a lungit, porumbul s-a tot luptat ca să poată agonisi, pe durata creșterii, cele aproape 3000 de grade ce-i sînt necesare intrării în zodia lui septembrie cu statura înaltă și bobul matur. S-au luat însă, din timp, toate măsurile, s-a dat o mare atenție pregătirii terenului, fertilizării, tratării semintelor, semănării în benzi, densității, prașilelor, s-a muncit și nopțile, și duminicile, s-a dus o luptă de uzură, puțin spectaculoasă, extenuantă la culme, solicitînd mușchi și nervi, rezistența fizică și capacitatea tehnică. La capătul acestei bătălii, toamna, iată, mobilează vîzduhul cu păduri

de porumb foșnitoare și grele, care vor scutura, zice inginerul Matei, chiar și aici, în această incintă neirigată, încă supusă regiei capricioase a anotimpurilor, cel puțin șase mii kg de boabe pe fiecare hectar. Care a fost momentul cel mai greu al bătăliilor anului? Interlocutorul nostru nu se decide pe care să-l aleagă. Nouă ni se pare că toate au fost la fel de grele. Firește, pînă la urmă se hotărăște pentru cel de acum, cel al cullesului, pus pisc peste zilele, muncile și încordările anului. Este momentul cînd ar fi de ajuns o secundă, o inefabilă și blestemată secundă, pentru ca întregul edificiu al recoltei, clădit cu atîtea sforțări, să se năruie. Ar fi clipa cînd cerul s-ar umple deodată de nori (căci aici, la Dunăre, așa se schimbă vremea, deodată), înecînd campania în torente de ploaie. Clipa aceasta poate veni oricînd. Oamenii refuză însă s-o primească lînd-o mereu înaintea ei. Combinatele nu stau o clipă, iar ele, aceste noi combine românești de recoltat porumb, aceste „CARP”-uri inaugurate în toamna asta, merg, zice inginerul Matei, foarte bine. Merg foarte bine, la rivalitate de performanțe cu „CARP”-urile, culegătorii de știuleți și echipamentele de depănare, creații nu ale industriei, ci ale atît de solicitatului, uneori atît de hultului sector de mecanizare a muncilor cîmpului, capabil, iată, să ofere mecanisme moderne, care asigură o calitate înaltă a recoltei. Nu prea merg bine treburile la ITSAIA, întreprinderea care patronază de la un timp camioanele necesare campaniei și care încă nu se arată o stăpînă fermă și ageră a acestor mașini, pîrînd cam depășită de sarcini.

Deci în această incintă neirigată a I.A.S. Zimnicele, care cuprinde vreo 1000 de hectare cu porumb, se vor da peste 6000 kg boabe la un hectar. Așadar, vreo 6 milioane de kilograme. E mult, e puțin?

S-ar putea și mai mult, zice inginerul Matei.

Străbatem cu mașina, între două tarale agitate de ampla mișcare a oamenilor și a mașinilor, o întinsă cîmpie goală, acoperită cu smocuri firave de iarbă roșcată, în care singurele accidente de relief, amplificînd pustietatea și dezolarea, sînt, ici-colo, matusalemice rădăcini și cioate, stîrvuri lemnoase carbonizate, ca niște spinări de animale terțiare, acum deshumate. Focul nu le-a putut consuma, nici umezeala acidă a bălții care, cîndva, devora pe aici totul. Sînt resturi dintr-o arhaică civilizație a naturii, fastuoasă desigur, dar, zice insoțitorul nostru, păcat de pămîntul ăsta, pămînt de baltă, încercat de aluviuni fertile, pe deasupra perfect nivelat, neted ca-n palmă, care ar putea elibera din el soiuri și forme vegetale cum n-ar fi altele. N-o face însă, el fiind mereu inundat de apele Vedei, riu care, cînd se umflă, devine Dunăre. neprimit fiind de Dunărea în care se var-

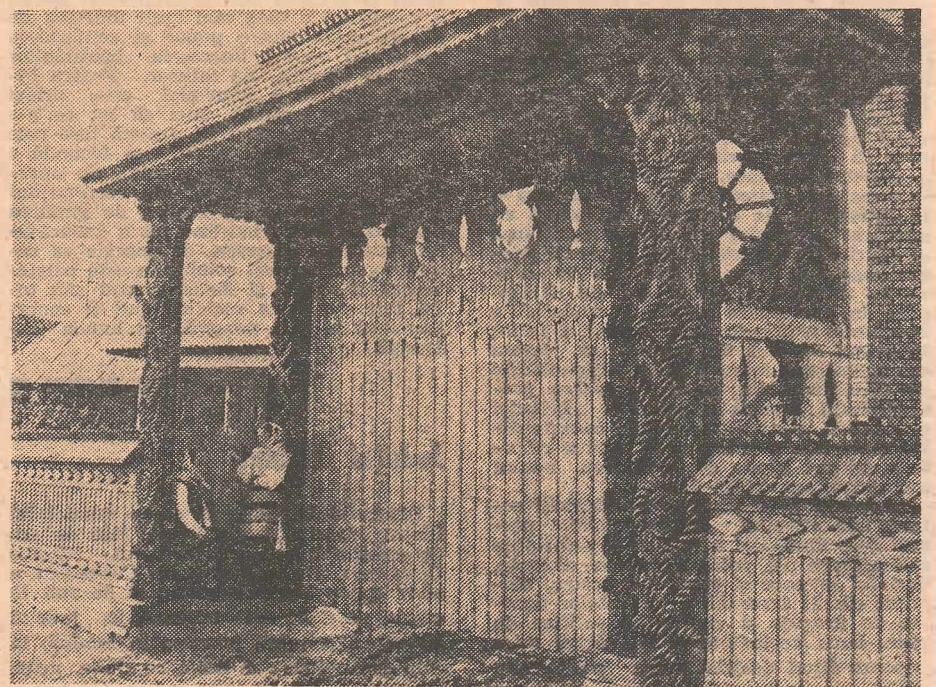
să și care, cam în aceleași epoci, se umflă și ea, întorcîndu-i talazele înapoi, revărsîndu-le peste vasta cîmpie goală. Ne aflăm în incinta Pietroșani-Bujoru, ce cuprinde vreo 4000 de hectare din care, cu mari emoții, abia dacă se cultivă anual vreo 1500, de cele mai multe ori prăpădite de inundații. Nu se pot face, în asemenea circumstanțe, nici asolamentele necesare la scara I.A.S.-ului, sînt cîte doi-trei ani în care griul urmează griului, ceea ce e o crimă. Regularizarea Vedei și îndiguirea acestei incinte, prevăzute în planurile de stat, ar fi trebuit, potrivit acestor planuri, să cam înceapă, dar sînt concrete încă nu se vădesc. Ingerul Matei oftează și, peste resturile de rădăcini și de cioate, ca niște mire sui-generis ale catastrofelor plantate în chiar inima lucrării umane, privește undeva, spre un punct al zării, în care o turmă de oi rupe o iarbă săracă dintr-un pămînt ce-ar putea da porumb cît trestia.

Planuri, preocupări, griji, proiecte, obseși, probleme ale recoltei, deci ale țării, sfredelînd gîndurile fiecăruia, promisiuni sau angajamente auzite cîndva, cine mai știe cînd, dar neuitate, rămase în vecinătatea fizică a timpurilor, răsîndînd acolo și noaptea, în vis, visuri care, mereu, tale noi orizonturi spre ziua de mine... Toamnă febrilă, anotimp de sinteză și de bilanț, anotimp cînd, socotîndu-se roadele anului, se dau bătălii îndrîjite, în chiar clipele acestor socoteli, pentru un procent de succese în plus, pentru o faptă mai mult, pentru un vis împlinit mai repede.

Bătălii îndrîjite, dar nu disperate. „O bătălie disperată e, poate, mai spectaculoasă, dar nu e niciodată o fericire. În ce mă privește, prefer una organizată, cu lecția de tactică în mină”, ne spune, într-alt colț al cîmpiei Burnasului, un vechi

erou al reportajelor noastre, Eroul Muncii Socialiste Marin Nedea, președintele C.A.P.-ului și directorul S.M.A.-ului din Purani. Se așteaptă aici, pe un pămînt irigat și „organizat” în toate datele bălții care-l domină, peste 8000 kg de boabe la hectarul de porumb, după ce astă-vară, la cel de griu, s-au dat 4780, cu mult peste plan. Se culegere intens, se culege, ni se spune, „cîte 30-35 de tone de știuleți pe zi”, se lucrează mecanizat, cu combineri pe care de regulă îi cheamă Ion (Ion Vilcea, Ion Bobîrnea, Ion Florea, Ion Suciu), între ei amestecîndu-se și un Petre, care e Petre Rădulescu, șeful secției de mecanizare, apoi o Petra, Petra Bratu, șefa fermei pe a cărei tarla ne aflăm. Alături de ei sînt țărani, care culeg ca-n strămoși, cu brațele și cu coșul, pe dealurile și pe colinele aparent blajine, ușor zgîrțite de cărările caprelor, dar pe care combinatele nu prea se încumetă. Numele lor, ale „culegătorilor manuali”, sînt mai variate, ei se numesc Ilie Glonteanu, Marin Dobre, Floarea Voinescu, Gherghina Chiriceanu, sugerînd o oaste a muncii mai amplă, mai liberă, mai diversă, dar, zice președintele Nedea, nu și dispersă, ci la fel de organizată, de articulată și de disciplinată ca și aceea a tractoriștilor. Sînt vreo 240 de „culegători manuali” care muncesc, efectiv, în acord global, fără nici o zi de absență, fără nici o eadentă pierdută, chiar dacă nu sînt rînduiți în formații reglate după ceasornic, cum sînt cele ale combinelor, ci după rînduiala țărănilor, a fraților lor risipiți, în aceleași ceasuri, pe toate cîmpurile României.

Cîmpul e al lor, al tuturor, e al țării. Căreia îi dăruiesc acest mare, fierbinte, tumultuos sentiment turnat în neobosite fapte, cu numele lui simplu, curat și hotărîtor pentru viața noastră — recolta.

Poartă maramureșeană

Să avem toată încrederea în geologii noștri

Dr. IOSIF BERCEA s-a născut în 1931. A urmat liceul în orașul Tecuci, iar Facultatea de geologie la Universitatea din București, pe care o absolvă în 1953. Lucrează, mai întâi, ca geolog în prospecțiuni, apoi, din 1960, ca cercetător științific la Institutul de profil. Își susține doctoratul în 1972 cu o teză ce impune o premieră științifică națională despre „Metamorfitizarea din Munții Godeanu”. Publică, în colectiv de autori, numeroase lucrări de sinteză privind geologia Carpaților Orientali, privind caracterizarea geologică și mineralogică a rocilor ultrabazice și bazice din Banatul de sud. Creează o veritabilă școală în domeniul tectonicii, utilizând metodologia analizei structurale. Din 1974 îndeplinește funcția de director al Institutului de geologie și geofizică, actualmente fiind și directorul general al Institutului central de cercetări pentru industria extractivă, Deputat în Marea Adunare Națională, imputernicitul României în Convenția C.A.E.R. pentru cercetarea mărilor și oceanelor în scopul valorificării lor minerale — INTERMORGE. Este distins cu Ordinul „Meritul științific” clasa a II-a.

— Ne reîntinim, după cîți ani, tovarășe director ?

— Cred că după nouă. Vă spun chiar exact, era în 1971, îmi amintesc după vîrsta lui Andrei.

— Venisem la Rusea, la cîteva zeci de kilometri de Vatra Dornei, în creierul munților, să scriem despre o familie de cercetători geologi. Era o zi cu ploaie torențială și v-am găsit acasă, la o foarte ospitalieră gazdă din sat, Andrei, fiul dumneavoastră, n-avea parcă doi ani, plîngea să iasă afară, iar mama lui, Elvira Bercea, tot geolog, gătea la o plită țărănească și purta o dispută profesională cu... soțul său. Oare ce studiați atunci ?

— Ne aflam în zonă, răspunși în cîteva puncte, trei familii de geologi și răspundeam la o comandă socială foarte importantă pentru baza de materii prime a țării. Studiam o arie de interes pentru substanțe utile, concret, pentru sulfuri polimetale și mangan, precum și descifrarea unui nod în structura geologică a Carpaților Orientali cu implicații profunde în imaginea geologică și orientarea de ansamblu a activității de prospecțiuni și explorări, a calculului de rezerve pentru industria extractivă. Eram în momentul unor descoperiri de valoare: existența unei legături între regiunea Fundul Moldovei, Leșu Ursului, cu cea aflată la nord de Bălan. Căpătăm informații certe despre poziția zăcămintului, lucru foarte prețios în vederea valorificării.

— Și sint greu de obținut asemenea informații ?

— Foarte greu. Trebuie să pui ordine într-un melanj de roci și să aduci argumente, detalii noi la o imagine geologică existentă. Descifrarea structurii de detaliu și a stratigrafiei șișturilor cristaline din Carpații Orientali — conducînd la precizarea poziției acumulării de sulfuri polimetale — a fost o cercetare de proporții, aport esențial în confirmarea lucrărilor de extracție. Repet, și vă rugăm să rețineți, nu geologii Bercea singuri au făcut acest lucru, ci o echipă formată din 6 cercetători care, întîmplător, constituiau trei cupluri de familie. Ceilalți au fost soții Mureșan și Krautner.

— Intrucît ne-ați vorbit atunci foarte mult despre Godeanu, despre munții la care se referea teza de doctorat, cît timp ați lucrat în Carpații Orientali ?

— Practic, în Carpații Orientali am lucrat, aș putea spune, cu continuitate, din 1960 și pînă în 1973. Pe o mare întindere, cam între Pasul Prislop și Broșteni. Geologia Munților Godeanu m-a fascinat, era — cum spunem noi — o „pată roz”, un spațiu nu numai foarte izolat geografic, dar și destul de necunoscut sub aspect geologic. În răstimpul a cîinci campanii am adus această regiune la un grad modern de cunoaștere, la un grad avansat de informație științifică. Am pus în evidență o realitate cu totul neobișnuită — neștiută, necănută pînă atunci — la noi în țară, niste faciesuri de presiune diferite în cadrul aceluiași teritoriu, fenomen geologic întîlnit de obicei în Japonia, Pirinei, America de Nord...

— Ce importanță poate să aibă pentru viața practică, pentru viața socială descoperirea unei asemenea lucrări a timpului geologic, o asemenea curiozitate a naturii ?

— Chiar o foarte mare importanță în descifrarea evoluției rocilor, a formațiunilor și a substanțelor minerale utile. În plan științific este relevantă pentru prima oară în lanțul Carpaților, și nu numai al lor, ci în aria carpato-balcanică, existența unei astfel de asociații de minerale.

— După Carpații Orientali și după fantasticii și neprevăzuții Munți Godeanu, prin geneza căror pămînturi ați mai umblat ? Și cu ce rezultate ?

— Am făcut parte din grupele de cercetare care s-au ocupat de zona Banatului de sud. Pentru caracterizarea geologică și mineralogică a rocilor ultrabazice și bazice, cercetări care s-au finalizat, de asemenea, cu o suită de lucrări științifice de sinteză. Studii soldate cu o contribuție efectivă, și de o deosebită însemnătate, la asigurarea

materiei prime pentru obținerea magnezului. Au fost conturate rezerve mari de serpentinite cu conținut în această substanță minerală deosebit de necesară economiei naționale și care, în prezent, fac obiectul — la ICECHIM — unor cercetări de valorificare complexă, urmărindu-se și extragerea subproduselor și a altor elemente utile — nichel, crom, paladiu. În ultimii ani, cunoașterea geologică din țara noastră a înregistrat progrese mari, pentru anumite zone — cum sint Munții Apuseni, Carpații Orientali, Banatul... — s-a realizat o veritabilă revoluție în descifrarea lor de detaliu. Investigațiile cu aparatură tot mai complexă, mai fină, mai modernă, inclusiv prin satelitograme, completează și schimbă aproape cu fiecare zi imaginea geologică de ansamblu și de detaliu a țării. La ora actuală beneficiem de un grad de cunoaștere geologică a teritoriului patriei mult mai avansat față de alte țări ale lumii. În primul rînd, datorită fondurilor alocate de stat acestui sector științific, a programelor naționale inițiate de conducerea partidului nostru la Congresele al XI-lea și al XII-lea privind dezvoltarea bazei proprii de materii prime și valorificarea înaltă a minereurilor existente în subsolul țării, iar în al doilea rînd, datorită activității de cercetare cu foraje pentru hidrocarburi, România fiind printre pionierii acestui domeniu pe plan mondial. Foraje care au furnizat un volum impresionant de informații la diverse trepte de adîncime. Hărțile, pe care le elaborează și le imprimă institutul nostru, se bazează pe o informație, practic, exhaustivă ce provine atît din cercetarea proprie, cît și din interpretarea datelor furnizate de întreaga muncă geologică — de prospecțiuni și explorări — și extractivă. Cum spuneam, continuu aducem la zi imaginea geologică a României. În scopuri științifice și ale practicii sociale. Aceasta a fost și rațiunea pentru care s-au unificat, în 1974, cele două institute — de geologie și geofizică. Ambele domenii de cercetare ajunseseră la un anumit nivel de sinteză corespunzător suprapunerii datelor pentru tragerea unor concluzii, atît în ceea ce privește structura geologică a teritoriului cît și a structurii zăcămintelor. În acest fel s-a putut oferi, și se oferă, activității de prospecție și explorare o bază cu adevărat științifică pentru conturarea mai precisă, mai exactă, a zonelor de interes și de prognoză pentru substanțe utile.

— De fapt, tovarășe director, acesta este scopul vizitei noastre de azi, la dumneavoastră. De a afla care este aportul cercetării la asigurarea bazei de materii prime din resurse interne. La recentul Congres al consilierilor populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, între obiectivele prioritare, necesitatea intensificării activității de cercetare și valorificare a rezervelor de substanțe minerale utile existente în toate zonele țării, inclusiv a minereurilor sărace sau situate în condiții mai greu de exploatat. Cum răspundeți la acest deziderat național ?

— Se cunosc obiectivele miniere intrate în ultimii ani în exploatare ! El și au „în spate” cercetările noastre. Descoperirea, de exemplu, a zăcămintului de la Palazu Mare, din Dobrogea, este rezultatul cercetărilor magnetometrice care au permis conturarea acestei mari acumulări de minereu de fier, confirmată apoi de foraje. Pentru prima dată au pus-o în evidență geofizicienii.

Un progres mare a fost realizat, în ultimii ani, în aprofundarea cunoașterii potențialului de substanțe utile al munților metaliferi din Apusenii de sud. Atît pentru minereuri complexe, cît și pentru metale prețioase. Aici, colaborarea cu activitatea de prospecție și explorare a mers pînă la faza de producție, cu contribuții prețioase la creșterea volumului de rezerve exploatabile. Un merit îl au cercetătorii geologi Mircea Borcoș, Ion Berbeleac, Haralambie Savu... Institutul a participat direct și efectiv la elaborarea a numeroase proiecte

de cercetări, prospecțiuni și explorări pentru principalele zăcămintे prevăzute a intra în circuitul economic în cîincin al următor.

— Concretizați.

— Întreaga tematică cuprinsă în planul institutului este axată strict pe obiectivele Directivelor Congresului al XII-lea și ale Programului cercetării științifice... Avem gata planul pe 1981 — cum e și firesc — și este cit se poate de concret. Una din temele majore se referă la stabilirea ariilor de interes pentru surse primare de energie — cărbuni, sisturi combustibile, ape geotermale. Pentru cărbuni și sisturi vom efectua cercetări în Carpații Orientali — bazinul Văii Humorului; în Carpații Meridionali — zona Sirinia-Reșița; în bazinul Lugoș (Sinersig); ca și în Depresiunea getică, adică în toată Cîmpia Română (Motru-Coșuștea; Oltenia de vest); Transilvania — sectorul Tihău-Cristofel... Deschidem cercetări complexe — geologice, geofizice, geotermometrice și teledetectie — în Depresiunea panonică (Cîmpia de vest), în Platforma moaică și în Moldova de nord. Ca și cercetări geotermice privind posibilitățile de valorificare a potențialului energetic al rocilor uscate fierbinți din lanțul eruptiv Călimani-Gurghiu-Harghita.

— Fascinant ! Și cum vom capta, cum vom aduce la suprafață căldura rocilor din adîncuri, „focul din miezul pămîntului” ?

— Tehnologiile își vor spune la timp cuvîntul. Deocămdată, soluția este injectarea cu apă de la suprafață. În cadrul experimentărilor ce vor începe anul viitor în Călimani, și la care vom participa, vom urmări la ce temperaturi putem aduce înapoi, la suprafață, apa captatoare de căldură, pentru a se fundamenta șansele economice ale exploatării acestei surse de energie. În Japonia se utilizează deja și sintem optimiști că vom reuși și noi.

— Dar apele termale, în care țara noastră este destul de bogată, ce șanse energetice au ? Aveți încredere în această nouă sursă de energie ?

— Chiar o mare încredere ! Avem prevăzute, cum arătam mai sus, cercetări și în acest domeniu. Continuăm studiarea comportării în exploatare a zăcămintului geotermal de la Săcuieni, în scopul de a optimiza exploatarea lui.

Un alt capitol mare al planului nostru pe 1981 se referă la stabilirea zonelor de interes, de perspectivă, pentru substanțe minerale utile metalifere, inclusiv a acestora cu conținuturi scăzute. Pentru fier și mangan avem planificate cercetări, cu metode de analiză mai de-

osebite, în Carpații Orientali : aria Vatra Dornei — Iacobeni; în Carpații Meridionali : în perimetrul izvoarelor Dimboviței; în Banat, în Dobrogea (Cîrje-lari — Altin-Tepe, Bașpunar)... E vorba de cercetări de profunzime, de detaliu, care se bazează pe studii anterioare ale structurilor geologice din zonele de care v-am vorbit.

— Dar în domeniul nemetaliferelor ? Aceste veritabile noi El dorado-uri ale epocii moderne, cînd industriile sint tot mai complexe, mai sofisticate, mai chimizate ?

— Au un foarte mare viitor în țara noastră. Și trebuie să-l aibă ! Deja unele țări dezvoltate au început a include printre indicatorii gradului de civilizație, gradul de valorificare a substanțelor nemetalifere. Avem un program și în acest domeniu, privind conturarea de rezerve și cercetarea mineralogică a respectivelor substanțe. Studii pentru bauxită în Munții Pădurea Craiului, pentru bentonite în Maramureș, pentru săruri în Subcarpații Moldovei, pentru nisipuri și gresii cuarțite în Moldova de nord...

— Tovarășe director, Programul cercetării științifice pentru cincinalul viitor și de perspectivă prevede — precum știm — și cunoașterea geologică a fundului Mării Negre, studiul, și din punct de vedere mineralogic, al platformei continentale, ca și participarea la cercetarea oceanului planetar. Ce întreprindeți în acest sens ?

— Tot ceea ce ați amîntit dumneavoastră mai sus. Continuăm investigațiile, pentru minerale solide, pe platforma continentală a Mării Negre, în sectorul Sf. Gheorghe — Portița. Prin intermediul unei aparaturii moderne geologice și geofizice vom determina ariile cu nisipuri conținînd minerale grele și, sperăm, avem toate datele s-o facem, vom aduce contribuții la cunoașterea configurației fundului mării la care sintem riverani. Totodată, cercetătorii noștri își vor avea aportul la studiile de amplasare a platformelor de foraj marin. Începînd tot cu anul viitor vom intensifica studiul geologic și geofizic al Deltei Dunării pentru potențialul mineral, debutînd lucrările în sectorul Ceatal-Pardina-Tulcea, ca și în zona de meandre a brațului Chilia, Depresiunea Roșu-Roșuleț. Ne-am propus, de asemenea, studiul geodinamic complex al litoralului românesc — un obiectiv de urgență — în vederea protecției acestuia împotriva eroziunii marine și, ca atare, a protejării numeroaselor edificii economice și turistice.

— Există un asemenea pericol ?

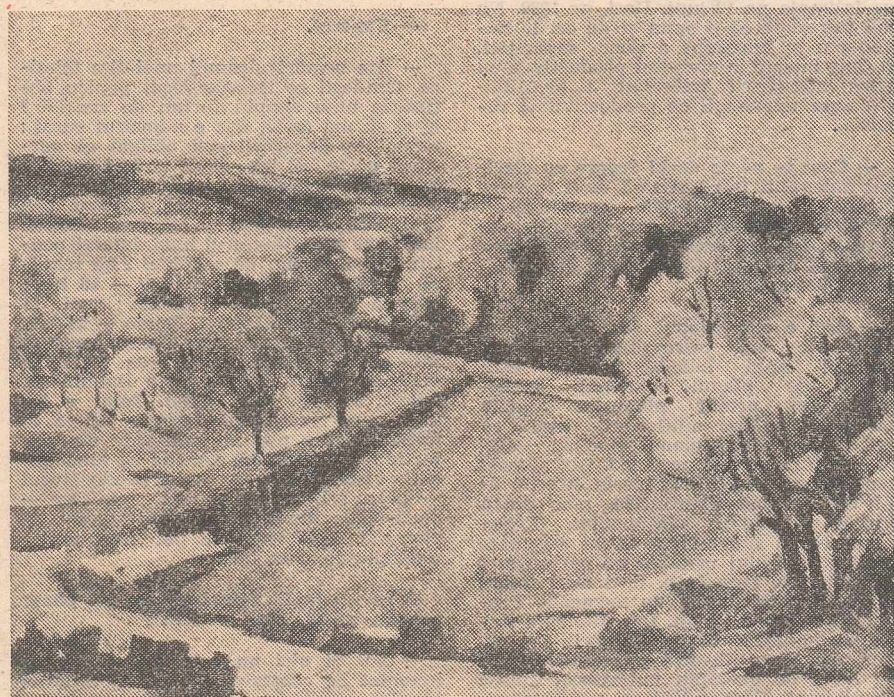
— În mod natural, da, fenomenul există și, lăsat în voia soartei, poate să ne dea surprize, în timp. Cu siguranță însă nu va fi lăsat să se exprime.

— În oceanul planetar, pe cînd ?

— Ca în toate celelalte sectoare de cercetare, unde vom aborda metodologia și tehnici noi, de ultimă oră, avem nevoie de completarea dotării cu aparatură și instrumentar de lucru. Avem și în această privință un program, avînd tot sprijinul C.N.S.T. și al ministerului nostru și, în context, sperăm că vom fi înzestrați cu tot ceea ce ne trebuie. Pentru a pătrunde în oceanul planetar avem nevoie de o navă de cercetări pe profilul nostru. Știm că o experiență începem să avem în domeniul proiectării și realizării navelor de cercetări.

— Da, la ICEPRONAV-Galați, și avem convingerea că specialiștii de acolo vor fi receptivi la solicitarea dumneavoastră. Prima navă de cercetări oceanologice, destinată Institutului de studii marine din Constanța, de concepție românească, o realizare deosebită, este o garanție.

CICI IORDACHE

GASSER GÜNTHER FORST — Livada

Concret despre lucruri adevărate

Inginerul MIHAI MORARU s-a născut la 27 aprilie 1930 în comuna Scăieni, județul Prahova. Este absolvent al Facultății de mecanică (1953) și al Facultății de ingineri economiști (1955), ambele la cursurile de zi ale Institutului politehnic București. Decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a, cu Steaua Republicii Socialiste România clasa a IV-a, cu alte medalii. La Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român a fost ales membru al Comitetului Central. Deputat în Marea Adunare Națională. Este director general al întreprinderii de utilaj greu „Progresul” din Brăila și director general adjunct al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant (CIUTMR).

— Nu ne știm de ieri, de alaltăieri. Ce vreți să scrii despre noi?

— Să ne înțelegem. Ați acceptat interviul, deci aici și acum eu sint cel care întrebă. Vreau exclusiv adevărul despre modul în care se aplică noul mecanism economic la întreprinderea de utilaj greu „Progresul” din Brăila. Nu cum ar trebui să se facă, ci cum se face. Nu explicații, ci prestații. Dar mai întâi prezentați-vă întreprinderea.

— Întreprinderea ființează din mai, 1924. Nu-i greu de explicat de ce un timp s-a numit „Franco-Română”. În linii mari, istoria ei este asemănătoare cu aceea a multor fabrici constructoare de mașini din țară. Și ca peste tot, muncitorii au dus-o greu. În deridare, celor care se istoveau aici și atunci li se spunea că „împușcă francu” la Franco”. Asta în timp ce prin cele o mie de crîșme ale orașului mișii nepricopsiți rămași neisprăviți și răgușiți urlau precum că „La noi la Brăila / Ușor se câștigă lira!” Ușor pe dracu. O fi fost ușor pentru cei obișnuiți să trăiască altfel decât de pe urma muncii. În toată țara era la fel. Dacă te interesează, află că atunci cînd am vrut să intru ucenic la Româno-Americană, la Ploiești, m-au respins la greutate. Erau ca fulgul. Am încercat și la Steaua Română, la Cîmpina, cu același succes. Trebuie să se știe clar cum și cu ce zestre am plecat la drum. Să se știe că numai datorită politicii comuniste, de exemplu, întreprinderea pe care am sarcina să o conduc a ajuns ceea ce este. Adică? 12.000 de oameni și-au asumat fabricarea — în pură concepție românească — a tuturor excavatoarelor hidraulice și electrice, producem utilaj tehnologic pentru industria metalurgică, materialelor de construcții și refractare, apoi mașini de presare și de forjare, reductoare de putere netipizate, aparatură hidrolică. Cam asta, în linii mari.

— Pentru cine produceți?

— Canalul Dunăre-Marea Neagră se află pe umerii excavatoarelor noastre, apoi centrala nucleară, exploatarea de cărbuni de la suprafață din Oltenia, celelalte șantiere — și arată-mi județul din România fără așa ceva! Șaptezeci la sută producem pentru intern, restul exportăm. Unde? Pentru 1981 purtăm discuții cu Italia, Turcia, India, U.R.S.S., Vietnam, R.S.C., R.P.U., Cuba, Brazilia, China, Portugalia...

— Cum stați cu planul?

— Ne apropiem de miezul discuției. Pe 28 iunie am realizat valoarea producției prevăzute pentru acest cincinal. În felul asta, până la 31 decembrie sint create condiții pentru crearea suplimentară a unei producții în valoare de peste 2 miliarde de lei. Urmează un paradox. Cel puțin aparent: n-am îndeplinit planul pe opt luni la anumii indicatori. Am serios temeuri că același lucru se va întâmpla pe 12 luni. Deci, pe 1980. Nu mă interzice că-ți spun și de ce. 1. Nepunerea în funcțiune a unor capacități. 2. Cele intrate în circuitul productiv n-au atins parametrii proiectați. 3. Menținerea unor tehnologii cu productivitate redusă...

— Cum se poate vorbi despre un cincinal îndeplinit integral fără să fi fost îndeplinit și pe elementele constitutive? Știți că în anumite cazuri întregul poate fi mai mare decât suma părților, dar niciodată mai mic. Cum reușiți dv. această performanță?

— Aici e aici. Planul de producție nu mi-l fac eu, întreprinderea. Planul cincinal l-am îndeplinit, dar este vorba de planul cincinal inițial. Apoi am primit planurile anuale care, dacă le adăuțezi, vezi că sint altceva decât planul cincinal, deși se referă la aceeași perioadă. Din această cauză suma 1+1+1+1+1 este diferită de 5! Cu o bună planificare, s-ar putea realiza și planul suplimentat. Legea spune că eu sint obligat să-mi pregătesc producția anului următor cu cel puțin 6 luni înainte. Este lege, deci n-ar trebui să încapă nici un fel de tocmeală. Produc pe baza unui plan. Dar uite că a trecut și jumătate din septembrie iar eu, întreprinderea, nu-mi știu planul. De ce? Să luăm de exemplu indicatorul „piese de schimb”. Pentru 1981 mi s-a făcut un plan de 761 milioane de lei. Dar capaci-

tatea mea în acest sens nu este decât de 314 milioane de lei. Maximum maximum, cu eforturi deosebite și în condiții cu totul excepționale pot scoate 525 milioane de lei. Niciodată 761 de milioane, nu pentru că nu vreau, ci pentru că n-am cum. În aceste condiții, este limpede că nu putem aplica în tot noul mecanism economic-financiar. Inșă în timpinăm greutăți mari în așezarea activității pe principii economice, în întărirea autogestunii și autoconducerii muncitorești.

— Nu întâmplător am venit aici, la „Progresul”. Faceți parte dintre întreprinderile care, experimental, ați avut sarcina să aplicați noul mecanism economic timp de trei ani. Ultimii doi ani au fost, ca să zicem astfel, de mers în plin. Ați acumulat o experiență de cinci ani. Chiar mă întreb din ce motive, după atîta timp, îl mai numiți NOU mecanism economic?

— Este nou pentru că, deși au trecut cinci ani, în articulațiile sale fundamentale nu l-am aplicat încă. Despre un obiect nefolosit obișnuim să spunem că-i ca și nou. Cam așa și aici. Ca să pot aplica noul mecanism economic ar trebui să am și drepturi, nu numai datorii. După mine — și ține cont că sint și director adjunct la CIUTMR — centrala este o verigă nefuncțională, mai mult birocratică decât dinamizatoare. Există o lege care reglementează funcționarea centralelor industriale. Conform acesteia — ca să luăm un exemplu — centrala trebuie să se ocupe de repartiții, de contractarea bazei tehnico-materiale, iar întreprinderea ar trebui să răspundă de utilizarea acestora în conformitate cu normele de consum. Ca să pot să aplic noul mecanism economic trebuie să am forță de izbire. Pe direcțiile fundamentale, noi, întreprinderile, avem numai îndatoriri și sarcini, iar drepturile — citeva — deși importante sint necesitate. Planurile ar trebui întocmite în cunoștință de cauză și pe baza unor consultări prealabile. Capacitățile nominale sint altceva decât capacitățile reale. Am oferit mai sus exemplul cu indicatorul piese de schimb pentru 1981. Deși n-am convocat-o încă — și tocmai în speranța că nu va fi formală — adunarea generală nu poate decât să-l probeze.

— Nu-ți rămîne decât posibilitatea de a fi de acord, chiar dacă ești conștient că — așa cum demonstrem mai sus — nu ai capacitatea necesară. Eu, întreprinderea, trebuie să îndeplinesc o mulțime de planuri: de producție, de aprovizionare, de desfacere, de costuri de producție, de export... De îndeplinirea lor, firese, sint legate retribuțiile, fondurile de beneficii, altele. Angajamentele sint mobilizatoare doar cînd sint luate în cunoștință de cauză. Nu după tutelă măruntă tinjesc întreprinderile, ci după eliminarea brocrației, după programe raționale.

Noul mecanism economico-financiar în acțiune

— Concret.

— Am urmărit drumul unei fișe tehnice. Gîndești ce trebuie făcut pentru obținerea unui simplu furtun de cauciuc? N-ai să mă crezi, dar e adevărul curat: numai în București ești obligat să parcurgi peste 100 km, și să stringi semnături peste semnături. Motiv pentru care, o simplă avizare, uneori, dăruază trei luni. Văd că nu vrei să mă crezi. Atunci iată care este itinerarul unei avizări pentru 1 buc. furtun de cauciuc. Fișa tehnică merge întîi la Danubiana — 18 km; apoi la I.C.P. Jilava — 20 km; apoi la M.I.Ch. — înapoi 20 km. Primo — 58 km. Secundo. Pe baza celor de mai sus se întocmesc borderoul și cererea. Cu astea două se repetă drumurile la Danubiana, Jilava, M.I.Ch. Alți 58 km. Total — 116 km. După care mai trebuie mers la CIUTMR, din nou la minister... Semnăturile? Fișa tehnică trebuie să aibă patru; vizele I.C.F. — șase; producătorul — patru; I.C.P. — patru; minister — două-trei... Renunță, consumi spațiul tipografic. Doritorilor le pot oferi multe exemple de acest fel...

— În actuala structură nu se poate acționa altfel, mai eficient?

— Nu. Și nici nu este singurul păcat inventat de centrale. Altele? 1. Studiile tehnico-economice elaborate pentru a justifica o eficiență mare au suprasolic-

tat capacitățile existente și din această cauză nu se realizează producția. 2. Nu se respectă legea planului în sensul că centrala (și ministerul) nu asigură participarea efectivă a întreprinderii la elaborarea și fundamentarea lui. 3. Nu se dau răspunsuri operative, concrete și de rezolvare definitivă la propunerile unităților, se înregistrează, se tărăgănează dar nu se rezolvă, se fac promisiuni, se cer noi și repetate justificări și machete care mai de care mai năstrușnice. 4. Repartiția de către centrale a sarcinilor fizice pentru utilajele tehnologice, piese forjate și turnate, nu stimulează și nu dinamizează trecerea la execuția de utilaje și piese de complexitate sau de performanță ridicată. 5. Centralele nu urmăresc ca întreprinderile care au asimilat rețere pe bază de licență și le-au scos din fabricație unilateral, sau nu le produc la nivelul cerințelor, calitativ și cantitativ, să fie obligate să le producă sau să asigure din fonduri proprii importul lor. Din cauza asta eu întimpin neazuri cu pompele hidraulice, cu aparatura hidro-pneumatică, cu furtunurile de presiune etc.

— Ce propuneți?

— I. Corelarea la toate nivelurile și la toate întreprinderile implicate a planurilor tehnice de asimilare a unor produse de importanță deosebită, cum ar fi la noi excavatorul ESE 8001, draglina pășitoare etc. II. Activitatea de comerț exterior în probleme de import, dar mai ales de export — prospectare, propagandă, contractare — să fie trecută la întreprinderile producătoare.

— Acestea ar fi neazurile. Sint ele exclusive? Ați tot arătat cu degetul către centrală, către minister, nu mi-ați scos o vorbă despre cum acționați aici, în viscerele acestei întreprinderi foarte mari și cu o pondere deosebită în contextul economic național. De ce așa? La dv. e chiar în ordine totul? Nu aveți să vă reproșați nimic?

— Frea multe întrebări dintr-o dată. Sigur că nu merge șnur; sigur că avem o serie de deficiențe care, odată escamotate, ar fi sporit influența pozitivă pe care în mod cert noul mecanism economic o are asupra așezării activității întreprinderii pe criterii economice. Vreau să fiu bine înțeles: Oricît ar fi de dificile problemele care depind de noi, au fost, sint și vor fi mult mai ușor de rezolvat decât cele care depind de alții. Această e cheia problemei. Exemple? Mai multe, dintre care primul de fond: producția netă — element foarte important al n.m.e. — a crescut de la 395 de milioane de lei în 1975 pînă la 1,7 miliarde de lei. Asta înseamnă că în același timp cheltuielile de producție, în 1980 față de 1975, la o mie de lei producție, au scăzut cu 264 făciad ca beneficiul să crească de 7,3 ori. Cum? La un om personal TESA am reușit să avem zece direct productivi, raportul fiind pe cale de îmbunătățire; indicele de folosire a mașinilor în secțiile de bază a crescut de la 85,0 la sută în 1976 la 91,3 la sută în 1980. Am folosit toate resursele pentru consolidarea n.m.e. Aportul mișcării de invenții și inovații a fost și este notabil: 400.000 de lei valută economii, 2,6 milioane kW/h energie electrică, 450 de tone metale, alte 50 de tone neferoase, 150 de oameni care au putut fi orientați către alte sectoare și mai productive.

— Concret, cum se manifestă autogestivitatea la I.U.G. Progresul?

— Doar două exemple: 1. Am generalizat sistemul de predare pe bază de proces-verbal a tuturor utilajelor. În felul acesta toți cei care lucrează pe aceeași mașină răspund solidar de tot ceea ce se întâmplă cu aceasta. Eficiența: în 1980, numai pînă acum, față de 1979, economiile obținute la reparații s-au ridicat la 5,1 milioane de lei. 2. Am introdus bugete de cheltuieli indirecte pînă la nivelul secțiilor și atelierelor de fabricație. Economii realizate: 11,7 milioane de lei.

— Cum s-au repercutat toate acestea în retribuțiile muncitorilor?

— Cine muncește bine, câștigă bine, asta trebuie să fie foarte clar pentru oricine. Cel puțin o mie de oameni din „Progresul”, lunar, ridică sume mai mari decât retribuția mea tarifară. Retribuția medie a evoluat astfel în anii de cînd am introdus noul mecanism economic: 1976 — 1272 de lei; 1977 — 1896 lei; 1978 — 2078 lei; 1979 — 2216 lei; 1980 (preliminar) — 2372 lei. An de an au crescut fondurile de participare la beneficii: de la 5,985 milioane în 1976 la 13,022 milioane de lei în 1979. An de an a crescut numărul acelor care au... beneficiat de beneficii: 1980 (pentru 1979) — 10.848 oameni; 1979 — 9054; 1978 — 8509; 1977 — 8132. Numai în acest an au fost organizate patru excursii la care au participat cam 500 de muncitori. Ca să nu mai vorbim de faptul că 1400 alții au beneficiat de gratificații suplimentare. Nu mai e nevoie și de alte cifre pentru a demonstra superioritatea evidentă a noului mecanism economic financiar.

La Obirșia de Cimp, primele 20 de femei-muncitoare!

Am ales Obirșia de Cimp după ce am citit cu atenție planul de măsuri al Consiliului popular al județului Mehedinți, privind dezvoltarea și diversificarea serviciilor, a industriei mici și artizanale. Și pentru că Obirșia, așa cum zice acum Nicolae Baroga, primarul comunei, înseamnă Locul nostru de totdeauna!

— În ce se concretizează ideea de mică industrie aici?

— În ce vedeți. Deocamdată!

— Așa zice primarul și tace.

— Și eu văd 20 de femei, îmbrăcate nu în uniforme, nici în salopete, ci în rochiile lor obișnuite, firește mai „de lucru”, așa cum se cere atunci cînd împletești gard de răchită sau de plastic în jurul unor vase din sticlă: sticle de un litru, de trei sferturi, damigene de diferite mărimi. De trei luni, femeile din Obirșia de Cimp, doar 20 deocamdată, s-au organizat într-o secție de împletituri de răchită și de plastic; secție care aparține de Cooperativa de consum din comună. Răchita, sursă locală, e cultivată de cooperativă și cu perspectiva de a se extinde și pe alte suprafețe. E rentabilă! Valoarea producției realizată într-o lună de aceste 20 de femei-muncitoare este de 120.000 lei. Adică echivalentul a circa 3.000 damigene îmbrăcate în gard de răchită sau plastic. Înseamnă, după calculele primarului, că o lucrătoare realizează o producție de 6.000 lei pe lună. Și produsele lor sint atât de căutate încît a apărut necesitatea de dezvoltare a secției: se vor crea noi spații de producție și vor fi încadrate și alte femei din sat. Pentru că foarte multe vor să vină să lucreze la secția de împletituri. Nu numai pentru că retribuțiile aici ajung la peste 1.500 lei, ci și pentru că au posibilitatea să învețe o meserie frumoasă, la locul de muncă.

— După recoltarea răchitei de anul acesta, ne spunea Ion I. Marica, șeful de echipă, omul care a devenit inițiatorul celor 20 de lucrătoare, deocamdată necalificate, vom diversifica și producția: vom realiza și coșuri din răchită, poșete, pantere, mășute și, credem noi, o să ajungem repede să producem și mobilier din răchită.

Iar mai departe, primarul se gîndește la realizarea unor obiecte împletite din foi de porumb, obiecte de uz casnic, obiecte personale, ea genți, poșete, care ar putea fi și exportate. Așa cum a auzit el că fac unii cooperatori din județul Brașov, după vinzarea cărora, la export, realizează venituri bune și pentru oameni și pentru cooperativă. O să merg la Brașov și o să mă interesez, zice; și o să extindem mica industrie aici, în Obirșia noastră, prin înființarea altor ateliere: unul de tîmpărie, unde vom realiza uși, ferestre, scaune și chiar mobilier de bucatărie; vom înființa un autoservice pentru repararea și testarea autocomoanelor, fiindcă, am zis, avem mulți mecanici în comună. Dar acestea sint planuri de viitor, înscrise desigur în programele primăriei, așa că noi revenim la cele 20 de mame și soții muncitoare care mai mult simbolic acum înseamnă, la Obirșia, un nucleu de viitoare industrie, activități în măsură să folosească tot mai mult forța de muncă feminină, sursă locală dintre cele mai valoroase. Cunoaștem citeva dintre aceste lucrătoare noi, în ale căror cărți de muncă, tot noi, scrie: muncitor artizan. Constanta Mihuleț are 38 ani și trei copii. Sint mărișori, zice, pot sta singuri acasă, cit eu, opt ore, lucrez în secție. Câștig peste 1.500 lei pe lună, bani care completează simțitor veniturile noastre și cu care ne putem crește mai bine copiii. Ioana Burci are 19 ani, cea mai tinără lucrătoare, și e bucuroasă că a găsit aici un loc de muncă sigur și, zicea ea, cu perspective pentru noi, tinerele soții și mame. Pentru că, gîndiți-vă și dumneavoastră, cînd vom ajunge să exportăm mobilier din răchită, să livrăm pe piața internă astfel de produse, pretențiile vor fi altele: adică, ne vom perfecționa continuu, vom deveni buni meseriași!

— Și din gîndurile celei mai tinere lucrătoare de la Obirșia deducem și alte sensuri ale micii industrie: printre ele și acela de a dezvolta la tineri dragostea pentru o meserie, pentru cultul muncii, pentru a deveni mai buni gospodari cu sursele materiale care-i înconjoară acolo, în satele lor. La ora 16 și 30 de minute, cele 20 de muncitoare din Obirșia de Cimp ieșeau pe poarta secției lor. Grupul lor nu avea impetuoșitatea marilor fluvii de oameni care ies pe porțile marilor uzine, ci era mai degrabă timidă. Avea în schimb o tulburătoare semnificație umană, anunța noi și însemnă transformări în Obirșia de Cimp.

MICA INDUSTRIE A MARILOR AMBIȚII

Dreptul la existență a „mărunțișurilor”

Asociația economică intercooperatistă Năvodari a fost creată cu ceva mai mult de 10 ani în urmă pentru a veni în sprijinul C.A.P.-urilor asociate. A pornit la drum cu un plan de producție de 3 milioane lei, ajungând astăzi la peste 110 milioane lei, așa încât nu mai este nevoie să demonstrăm că și-a atins scopul. Ei, oamenii asociației, își găsesc singuri comenzi și tot singuri își asigură desfacerea. Cum reușesc să fină pasul cu milioanele care le ies anual pe porțile unității? Printr-o continuă bătălie cu noul! Nu este o metaforă, ni se precizează, când se spune că pentru ei noul e ca aerul. Fără noul nu ar putea trăi. Tată și doamnă: au omologat peste 60 de produse noi pentru zootehnie — dintre care 10 sunt inovații, două brevete de invenții (una dintre ele bucurându-se de răsunet și peste hotare). Dar despre toate aceste noutăți ne vom opri ceva mai mult cu altă ocazie — cei doi interlocutori, directorul asociației, Gheorghe Ghiu, și contabilul șef, Ion Crețu, punându-ne la îndemână un material documentar atât de viu și de convingător încât orice reporter și l-ar aduna într-un reportaj.

Retragerea noastră din această perpetuă bătălie cu noul în materie de prestații industriale își are un temel care se cheamă prestații pentru populație care, la ora vizitei noastre, ocupau primul loc pe agenda de lucru a gazdelor. Se pomeneșcă — cum ne mărturisea directorul — descoperiri la acest capitol încă din zilele lui — dăduseră atenție. Ceva-ceva au mai făcut ei și în această direcție dar, în raport cu ce puteau face, era ca și când ar fi pus alături o grăunță lângă un sac plin. Și se explică. Abia de curind au pornit lupta cu valorificarea deșeurilor recuperabile care aici reprezintă 30-50 tone anual. Au făcut mai multe modele pe care le-au oferit populației și, în funcție de cum vor fi primite, vor trece la fabricarea lor în serie. Comitetul de blocuri sunt cele care vor da verdictul și pentru uscătorul de rufe (un fel de armănică din metal care se strânge și se lărgeste în funcție de nevoi), și pentru căruciorul pentru butelii, și pentru probele de garnituri din cauciuc, și pentru multe alte mărunțișuri atât de utile gospodăriilor (burlane, coturi-burlane, forme pentru prăjituri, pilni ș.a.).

Deci prospectarea pieței va da și în cazul prestațiilor pentru populație tonul nașterii noilor produse. De curind, lucrează la un aparat pentru produs floricele, unul mic, care să-și poată găsi locul în casele oamenilor. Lista — mai bine zis listele — au coborât deja în secții, primele prototipuri fiind gata a face față examenului pieței. Întrebând, la rîndul nostru, prin secții, cam ce gîndește fiecare că s-ar mai putea face pe linia micii industrii de mărunțișuri utile, am asistat la nașterea unei noi idei (care iarăși le scapase până acum) și anume cea a specializării unor formații pentru lucrări din fier forjat. Oamenii pricepuți au, fier este din belșug (cite capete rămase de la alte lucrări nu au luat până acum drumul fierului vechi), dorința de muncă au, așa încît nici nu se discută — au hotărât pe loc cei întrebați — foarte curînd formațiile specializate (în care au fost prinși muncitorii cu cea mai bună mină) vor trece la treabă.

Așadar, micile mărunțișuri utile și-au câștigat la Năvodari dreptul la existență, drept pe care l-am dori generalizat!

GEORGETA BLĂNARU ■

Altfel n-am fi fost atît de mari

La Rădăuți — orașul cu două trăsuri, două taximetre, 24.536 locuitori și peste 7.000 de apartamente noi — primarul Mihail Frunză îmi spunea că „dacă n-am fi avut industrie mică n-am fi fost atît de mari”. Dincolo de calambur, adevărul este că în al doilea — ca mărime — oraș al județului Suceava nu există decît patru întreprinderi de subordonare republicană: de prelucrare a lemnului, de tricotaje din lînă, de spirit, bere și amidon, de confecții metalice și prelucrări mecanice. Acestea antrenează în activitatea productivă cam 6.200 de oameni. Muți — dacă judecăm după moștenirile trecutului. Puțini — dacă facem apelul necesităților prezentului. Și totuși Rădăuți vine anual cu 778 de milioane de lei producție netă. Cum reușește? Folosind virtuțile micii industrii. Care — numai pînă acum — a dat de lucru la 4.560 de oameni. Care — la rîndul-le și cu investiții minore — fac 207 milioane de lei. Tot producție netă. Cum? Incredibil de ieftin. Exemple-s cu duiumul. Știi ce este culoarea galbenă, dar știi cum se obține? Dacă o vrei mai deschis o dai coaja de pădureț acru, dar se mai obține și din drobiță și răchiciță, ori din floare de tei amestecată

cu frunze de ceapă galbenă. Culoarea pa-lului iese din floarea de tei uscată. Ocră se obține cu frunze de ceapă roșie; negru — din coajă de arin amestecată cu coajă de nucă verde; roșu — din sovișor cu coajă de ceapă roșie sau cu cimbrisor; verde — din coaja și din frunzele verzi de nuc. Cît costă toate acestea judecâți singuri, deși bineînțeles că produsele „Colorom”-Codlea sînt mult mai comode. Însă nu uitați că firele care înfloresc ilit bucovinene sînt vopsite ca mai sus. Acasă. 700-800 de ii se cos lunar la Rădăuți. Tot acasă. În orașe sînt 1.070 de încadrați cu munca la domiciliu. Alți 200 sînt contractanți cu cele trei cooperative: de artă populară și artizanat, „Munca invalizilor” și „Libertatea”. Sînt cooperative frunțase pe țară. Retribuția medie este de 1.500 de lei. Se confecționează ștergare, costume naționale, catrințe, cuverturi, mileuri, fețe de mese, de perne... Materiale? Cupoane rămase de pe la fabricile de confecții și procurate cu 20-30 la sută reduceri de preț. Nu mai puțin de 600 de articole — pe cît de utile pe atît de frumoase — sînt realizate din împletituri. Nuiele? S-au cultivate 100 ha de luncă improprie agriculturii. În ierarhia împletiturilor românești Rădăuți ocupă primul loc. Aproape că nu există așchie de lemn rezultată din doborîturile de vînt căreia să nu i se dea o utilizare: făcălețe, scafe, sucitori, cu-fite pentru vinete, funduri, butoiașe. Materiile prime și materialele specifice zonei sînt folosite cu maximum de eficiență. Blănurile merg la căciuli, pieptare, cojoace. (În curînd va fi pornită o tăbăcărie capabilă să prelucereze inclusiv pielea vinatului din județ și chiar ale vulpilor argintii.) Părul la calea secțiilor de perii. Sorgul către mături. Din rogoz se împletesc repere pentru scaune, în două schimburi de lucru. Penele păsărilor devin sub miini mestere plute pentru pescuitul sportiv. Merită să vedeți ceea ce se poate împleti din piplrig. Resturile de partizi din fabricile de tricotaje devin covoare renumite. Pînă și lutul este introdus — și cu ce rezultate! — în circuitul economic. Ceramica tradițională de Rădăuți are renume mondial. Mica industrie a orașului se află în bune relații cu firme mari din Australia, R.F.G., China, U.R.S.S., S.U.A., Italia, Olanda, Franța, Grecia... Nu-i ușor să lucrezi în mica industrie, dar este avantajos. (Știi că un împletitor de nuiele se califică într-un timp totuși de cheva ori mai mare decît cel necesar unui electrician?) În schimb, se poate lucra la domiciliu. Motiv pentru care în cincinalul viitor ponderea industriei mici în valoarea producției industriale totale a orașului va fi de 18-20 la sută, ceea ce presupune o creștere de 2,5 ori. Inseamnă că marea mică industrie a Rădăuțiului va fi și mai mare.

Munca trenează, Strada Meseriașilor se demolează, președintele U.J.C.M. se relaxează

Bătrîna cetate de scaun a Moldovei este — truștește și sufletește — mai tinără ca oricînd. Înflorirea o datorează, între altele, profesiilor nou ivite și practicate cu modestie, hărnicie și măiestrie. Marea industrie a născut marea oraș. Dar meșteșugurile? Cîndva, vuiiau ulițele de trufia lor. Altele gemeau copleșite de prezența lor. Le stăpîneau cu arme, bagaje, stele... Așa a fost și Strada Meseriașilor. Urc pe Strada Meseriașilor și citeșc firme: Magazin de prezentare mezeluri, conserve, Dispecerat taximetre, Depozit de vinuri și rachiuuri, „Flexibil” (magazin de încălțăminte), Gostat — ce legătură au cu denumirea străzii? Rudenia o stăbîlește abia mai sus, în spatele Poștei: Tinichigerie, Service calculatoare, Reparații încălțăminte... Lungă cam de 180 de pași, Strada Meseriașilor din Suceava abia dacă găzduiește două-trei meserii. În fața obloanelor se discută: „Nu știi șine tre-buili să ne zici cînd tragem obloani?” Ioan Maximuc, 24 de ani, șef de secție, cizmar cu vechime de 10 ani, cu ucenic de 32 de ani (Gheorghe Atănăsoaia), cu două cafe (Vasile Lăcătuș și Gheorghe Mihoc), știe că vor fi demolați, dar nu știe cînd. Nicolae Benea, vecinul și responsabilul de la geamuri-rame și oglinzi, e de părere că iarna-i apucă tot pe Strada Meseriașilor. Oricum, în așteptarea acelei demolarii care sigur va să vie se pierd timp și spațiu. Adică exact ceea ce susține că nu-l prea prisosește tov. Kriegsmann Samuel, președintele U.J.C.M. Atunci de ce n-or fi fiind folosite judicios fie și numai spațiile de pe Strada Meseriașilor? Zicem și credem că depozite de geamuri puteau fi făcute și în alte părți. La nr. 22, vestiarele celor de la telefoane n-au nici o legătură cu „profilul” străzii. Atelierul în care a lucrat cizmărie Ioan Bucaciuc, acum pen-

sionar, stă închis de un an. Decl sînt posibilități pentru ca și în orașul Suceava meseriile din mica industrie să înflorească din nou, spre folosul tuturor. După consfătuirea cu cadrele de bază din cooperatie, planurile de producție au fost suplimentate, cu 32 milioane de lei și cu 750.000 lei-valută la export. Au trecut de atunci mai bine de trei luni iar la întrebarea „Cîți oameni lucrează la domiciliu în municipiu?” ni s-a răspuns că extrem de puțini oameni. Să nu existe în oraș bărbați și femei care să dorească cîștigul lucrînd la domiciliu? Greu de crezut. La consfătuire, tovarășul Nicolae Ceaușescu recomandă „angajarea în mai mare măsură a unor cetățeni în producția de bunuri materiale — inclusiv a pensionarilor, a bătrînilor”. Aceasta se poate face „fără a-l lega de norme rigide, plătindu-l cu lucrul”. Cum? Exact prin organizarea lucrului la domiciliu. Adică exact ceea ce nu s-a făcut în municipiul Suceava. Din ce cauze? Una dintre altele, posibile. Pe masa tov. președintelui Kriegsmann aștepta pașaportul domniei-sale. Urma ca a doua zi tovarășul Kriegsmann să însoțească — din nou! — peste hotare reputata formație de dansuri a U.J.C.M. De vreme ce l s-a aprobat deplasarea omul trebuie să fie disciplinat, nu? Numai că nu poți să nu te întrebî oare cine este retribuit ca să organizeze lucrul la domiciliu, președintele U.J.C.M. ori șeful dansatorilor?

MIRCEA B. ■

Tehnologie și bijuterie

Tirgu Mureș e un oraș renumit prin meșterii săi. Aici trăiesc într-o armonie civilizată savanți, pedagogi, universitari, mari specialiști în chimie, medici, ingineri, dar și meșteri de case, dulgheri, fierari betonisti, faianțari, sobari, sculptori în lemn, croitori, cizmari, curelari, reparatori de televizoare, de umbrele sau de păpuși, bijutieri, ceasornicari etc. Pe lingă marile întreprinderi care fac faima orașului își desfășoară activitatea o „industrie mică” și o „industrie a prestărilor de servicii pentru populație” cu veche tradiție, în expansiune și diversificare continuă.

Ca să ne convingem ce înseamnă această industrie mică, meșteșugărească, am vizitat o expoziție deschisă într-unul din cartierele moderne ale orașului, pe Bulevardul 1848. Am întîlnit aici multe din galaxiile de obiecte care ne înconjoară permanent, de care avem nevoie și pe care ni le procurăm de obicei fără să ne gîndim ce miini le făuresc: produse nobile, de bun-gust, de marochinărie, încălțăminte, textile, tricotaje, mobilă, sticlărie, metal, artizanat etc. confecționate, miraculos, din deșeuri, din materiale reciclate, din resurse locale, de către meșteri anonimi. Expoziția atestă o specializare rafinată pe arte și meserii a celor care lucrează în cooperatia meșteșugărească, majoritatea obiectelor expuse au caracter de unicat și o utilitate imediată indispensabilă. Dar produsele, unele, au și caracter industrial propriu-zis. De pildă, produsele Cooperativei „Constructorul”

din Tg. Mureș, unde am cunoscut un director, Andrei Balași, cu vastă cultură și colecționar de cărți rare, seamănă cu o uzină. Pe lingă faptul că meșteșugarii ei construiesc case în oraș și în împrejurimi, case de mare frumusețe, pe specific local, aici se execută trape automate pentru protecția împotriva incendiilor și aerisirea instantanee a halelor industriale, cazane mici pentru combustibil solid, topitoare de bitum, compensatoare de fază rotitoare pentru reducerea pierderilor de energie electrică etc.

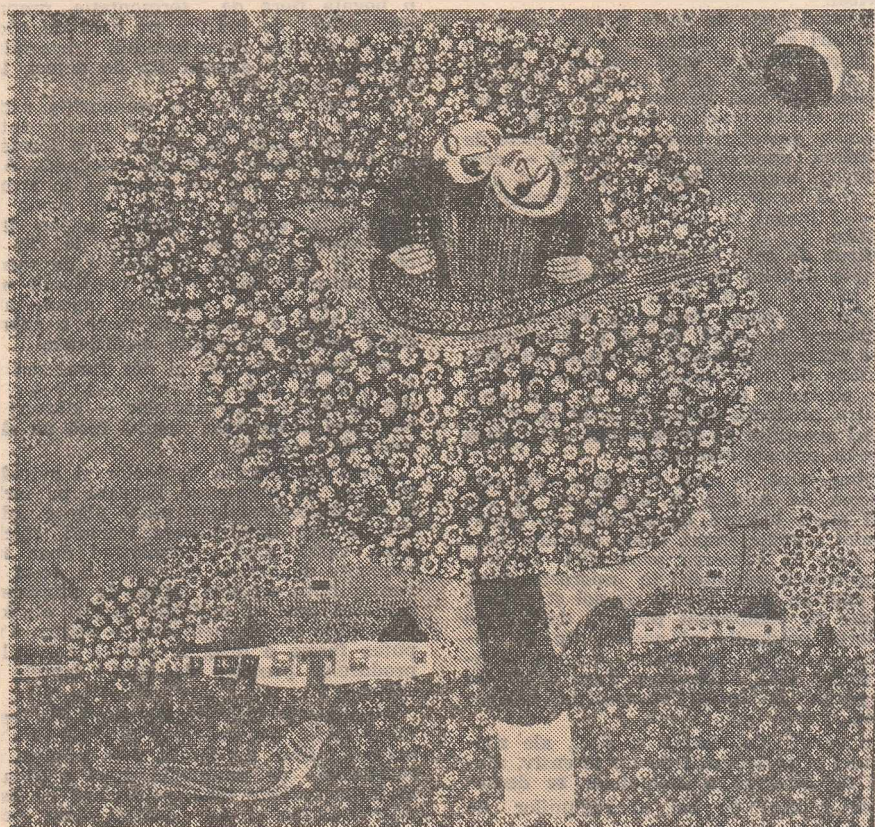
La Miercurea Nirajului, o comună aflată într-o vale pitorească, a luat naștere nu demult o cooperativă care produce feronerie pentru mobilă stil și mobilă modernă executate din deșeurile industriei mari, din ștanțaturi. În felul acesta resturile de metal care se aruncau sau se retepeau intră în circuit economic din nou. „Mărunțișuri” cu design elegant, tratate chimic, reprezintă de fapt minere de uși, balamale, broaște și chei ornamentate ca într-o cronică din evul mediu. Alături, la doi pași, se află o mică industrie de ceramică în stilul colorat și elegant de pe Valea Nirajului unde a venit într-o zi fastă și a rămas definitiv, căsătorindu-se, Elisabeta Lucaci, absolventă a Institutului de arte plastice.

La Cooperativa „Prestarea” din Sighișoara, condusă de un economist inimos, energie și inventiv, pe nume Radu Jilavu, am aflat să se producă aici mai mult, nici mai puțin, pe flux tehnologic de industrie mică, felurile poșete de damă, picurii, portofele, ghiozdane, sacoșe de volaj, harnașamente, curele, cordoane, din deșeuri de piele și inlocuitori, împletituri din pai, din foi de porumb, papură folosind resurse locale și intrînd în componența unor superbe piese de mobilier stil sau moderne. Este aproape de necrezut ce lucruri frumoase se pot confecționa din așchii de lemn, din talaș provenit de la fabricile de cherestea sau de mobilă, din paie, din papură sau din nuiele de răchită! Sînt meșteri care lucrează mai ales la domiciliu și care le transformă în bijuterii. Cooperativa și-a diversificat producția într-atît încît a ajuns să colaboreze cu mari întreprinderi prelucrînd din metal, de pildă, ventilatoare pentru locomotive diesel și carcase de iluminat. Pentru ca din deșeurile de metal provenite de la aceste produse să se execute tot felul de obiecte de uz casnic, ca grătare, suporturi pentru mașini de călcat, cuțite de tocat, rîndele etc.

Toate aceste elemente obligatorii, de larg sau de mic consum, sînt solicitate într-un ritm și într-o proporție impresionantă pe piața internă și externă.

Meșteșugarii de pe Mureș sînt în prospectare pentru lărgirea gamei de produse ale industriei mici din județ. Inginerul Octavian Stoica, vicepreședintele Uniunii județene a cooperativei meșteșugărești, anunță ca în curs de realizare o colaborare cu Combinatul chimic din Tirnăveni pentru prelucrarea deșeurilor de metal și transformarea lor în obiecte de uz casnic. Se extinde folosirea resurselor locale prin tehnologii noi de prelucrare a paielor, răchitelor, sălcilor, a aluminiului, a pietrelor de riu, de carieră și a zgurei pentru construcții. Pe de altă parte urmează ca în cel mai scurt timp cooperativele meșteșugărești să preia executarea unor piese mărunte și de finețe artizanală pentru întreprinderile I.I.S. Mureș și „Nicovala” din Tirnăveni, piese care intră în componența unor mașini și utilaje complexe.

DUMA FABIAN ■

ȘTEFAN ȘTIRBU — Visul de prînzăvară al caisului meu

Viața neromanțată a lui HS 5 Șimnic

Personajul rîndurilor de mai jos este un hibrid de porumb. N-am greși dacă am spune, asemănându-l cu oamenii, că el este un personaj intrucivta melancolic. Cert rămîne faptul că o asemenea proprietate nu e valabilă și pentru creatorul lui, inginerul Mihai Croitoru, om energetic și cu resurse nelimitate ale pasiunii pentru cercetare. Dacă vom adăuga că noi l-am căutat pe inginerul Croitoru și nu inginerul Croitoru ni s-a adresat nouă, vom avea încă o dovadă a încrederei mari pe care acest om o are în el însuși, în munca sa. Pînă acum vreun an a lucrat la Stațiunea de cercetări agricole Șimnic, de lângă Craiova. De atunci, muncește la Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Mehedinți, unde este director. Privindu-și în urmă viața din capătul celor 52 de ani ciți are, știe că mulți, foarte mulți dintre aceștia s-au scurs în căutarea formulelor de viață noi ale unor hibrizi de porumb care să conserve calitățile bune ale așa-numitelor populații locale de porumb românesc. Și cel puțin unul dintre acești hibrizi a reușit, vreme de cîțiva ani, să rețină atenția multor specialiști. E vorba de hibridul simplu 5 Șimnic.

Înainte de a așeza pe hirtie opiniile unora dintre acești specialiști, să ne îndeplinim obligația față de cititorul deloc preceptiv în materie prin a spune că, spre deosebire de sport, de exemplu, unde la un concurs început în fața unui start cîștigătorii se numără în funcție de succesiunea în care trec linia de sosire, la hibridii de porumb e greu de imaginat că ar exista victorii absolute, iar discuția impune, în consecință, alte criterii. Un astfel de hibrid nou trebuie analizat în funcție de zeci de particularități și fiecare dintre aceste particularități trebuie privită în comparație cu ale altor hibrizi deja omologați. În unele privințe, hibridul nou se poate dovedi mai bun. În altele, nu. Problema este dacă în linie generală se menține comparabilitatea, dacă inferioritatea hibridului nou nu este prea accentuată în privința unor însușiri ale lui și dacă, în continuare, superioritatea altor însușiri determină convingerea specialiștilor că se află în fața unui element de progres pe care, evident, orice creație nouă trebuie să-l asigure. Însuși inginerul Croitoru ne spune că „HS 5 Șimnic nu excelează prin producții fantastice de mari față de hibridii aflați în producție, dar are unele calități deosebite”. Referitor la aceste calități vom utiliza un document oficial purtînd titlul „Soiuri noi de plante agricole propuse pentru omologare și autorizare”, întocmit de Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor de pe lângă Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare:

„Hibridul are o bună rezistență la temperaturile scăzute de la începutul vege-

tației. Are rezistență mijlocie la secetă și la șistăvirea boabelor. Este mai rezistent la căderea și fringerea plantelor decît HS 400”.

Tot pentru neșpecialiști vom adăuga că HS 400 este, probabil, porumbul cultivat pe cele mai întinse suprafețe la noi în țară și că el este, neîndoielnic, o realizare românească de nivel mondial. Termenul de comparație ales pentru hibridul creat de inginerul Croitoru impune, așadar, o exigență maximă. Dealtfel, dr. ing. Titus Suba, directorul stațiunii Lovrin, a avut o opinie favorabilă și a înlesnit experimentarea chiar la Lovrin a hibridului Șimnic, ceea ce rămîne un semn de generozitate prietenească și colegială și, deopotrivă, de probitate științifică. Potrivit tot unor adrese oficiale, acest hibrid nou s-a comportat remarcabil în diverse unități agricole cărora le-a fost trimis să-l cultive, încercările reprezentînd — în funcție de rezultatele lor — condiția obligatorie de a fi, ulterior, omologat. La Centrul experimental Portărești, din Dolj, în 1979, hibridul simplu a dat o producție de 9.288 kg la hectar iar hibridul Șimnic 11.773. La Centrul de încercarea soiurilor Mihail Kogălniceanu, județul Tulcea, media anilor 1977—1979 a fost: HS 400 — 10.880, iar hibridul Șimnic — 11.130. La Peciu Nou, județul Timiș, tot la Centrul experimental de încercarea soiurilor, în 1979 s-au obținut 12.525 kg la HS 400 și 13.120 kg la hibridul Șimnic. La centrul din Arad, hibridul Șimnic a dat o producție cu 3 la sută mai mare decît HS 400 între anii 1977—1979 („menționăm producția ridicată a HS 5 Șimnic și mai ales constanța lui în producție, indiferent de variabilitatea anuală”), iar la centrul din Calafat, în 1979, el a permis obținerea unei producții de 15.877 kg boabe la hectar, cu 108,7 la sută mai mult decît HS 400 („în ceea ce privește Părea noastră față de HS 5 Șimnic este foarte bună, ceea ce am susținut și în carnetul de observații și salutăm raionarea sa”). Tot în cursul anului trecut, la C.A.P. Stoicănăști-Olt, de pe terenul cultivat cu acest hibrid au fost recoltate 5.758 kg boabe la hectar, în condiții de neirigare. (Deși „lotul demonstrativ a suferit din cauza apelor mari care l-au inundat pur și simplu în a doua jumătate a lunii mai, considerăm că hibridul Șimnic rezistă foarte bine la cădere și la scuturare, fapt care-l face apt pentru a fi recoltat mecanizat. Este viguros, rezistent la bălțire, lanul este uniform, avînd un aspect plăcut”. Și: „Sintem de părere că este bine să se producă mai multă sămință pentru a se putea extinde pe suprafețe mai mari în cultură”. Semnează Dumitru Tudose, Erou al Muncii Socialiste, președintele C.A.P.-ului.) Drept este

că în alte situații hibridul Șimnic a dat producții mai mici decît HS 400 (la Calărași, de exemplu, a dat doar 97 la sută din producția acestuia) însă nici numărul exemplarelor care dovedesc comparabilitatea celor doi hibrizi n-a fost epuizat de rîndurile de mai sus. Or, astfel de exemple oferă, să zicem, nu numai C.A.P. Dobridor-Dolj sau Gîrla Mare-Mehedinți ci chiar, în cadrul ministerului, Departamentul agriculturii de stat — Direcția producției agricole, care la 22 ianuarie a.c. arăta într-o adresă că „din situațiile ce ne-au parvenit pînă la această dată de la I.A.S.-uri rezultă că acest hibrid a fost cultivat în Insula Mare a Brăilei în cimpuri comparative obținîndu-se următoarele rezultate: kilograme la hectar știuleți — 18.860 (hibridul Șimnic) și 14.950 (HS 400); boabe fizice: 13.830 kg și respectiv 10.760; boabe STAS: 11.830 kg și 9.110; umiditate la recoltare: 27,6 și 29,3 la sută; procent de plante căzute la hectar: 2 și respectiv 37”. Prin cele de mai sus n-am dorit să demonstrăm ceea ce nu ne-am propus nici o clipă — și anume că hibridul Șimnic este net superior hibridului simplu 400, ceea ce ar fi o inexactitate — ci doar că el, în mod riguros demonstrabil, face parte din familia celor mai valoroși hibrizi românești de porumb.

Ar fi urmat, după încercările la care fusese supus, ca hibridul 5 Șimnic să fie omologat. În 1979, acest lucru nu s-a putut realiza datorită faptului că inginerul Croitoru n-a asigurat cantitatea de sămință impusă de regulamentul omologării. Drept urmare, la ședința de omologare din acest an — la 15 februarie — a arătat că dispune de o cantitate de sămință din noul hibrid mai mare chiar decît prevedeau condițiile regulamentare. Și totuși hibridul 5 Șimnic n-a fost omologat. În cadrul comisiei intrunite la acea dată unele opinii au fost favorabile omologării, altele nu. Concluzia e cea amintită mai sus. Motivul acestei hotărîri: hibridul nou creat face parte din clasa hibrizilor de porumb tardivi iar orientarea de perspectivă a agriculturii românești prevede înlocuirea acestora cu hibrizi semitardivi și timpurii.

Este adevărat că perioada de vegetație a hibridului Șimnic e, în medie, de 153 de zile (cu puțin mai tardiv decît HS 400, deși în unele cazuri el s-a dovedit chiar mai timpuriu decît acesta), dar tot atît de adevărat este că, costim, neomologarea pe motiv că este tardiv a acestui hibrid dovedește o ușoară confuzie — lesne reparabilă dealtfel — a criteriilor avute în vedere de comisia de omologare reunită la 15 februarie. Problema prezintă, din acest punct încolo, aspectele unei discuții de fond. Ea privește raportul uneori simplu, alteori mai complex, dintre o

creație științifică și valorificarea sa. În oportunitatea, perfect explicabilă la un moment dat, a aplicării unei astfel de creații nu aduce și nu trebuie să aducă automat anularea recunoașterii oricărui valori a acesteia din urmă. Din acest punct de vedere, am spune, nici nu mai interesează acum faptul că dacă inginerul Croitoru s-ar fi prezentat în fața comisiei de omologare cu acest hibrid în urmă cu cîțiva ani probabil că obținea omologarea, nu mai interesează, așadar, că el a avut „ghinion”, ci interesează dacă munca sa de ani de zile este pe cale de a se pierde fără nici o urmă și fără nici măcar a se fi sondat vreun potențial folos pe care — de ce nu? — acest hibrid l-ar putea aduce economiei naționale chiar și altfel decît prin cultivarea lui pe vreun teren, cit de restrîns, în țara noastră. Dacă pe noi nu ne mai interesează, în perspectivă, să cultivăm ori să dezvoltăm, prin cercetări noi, grupa porumburilor tardive, poate că pe alții — cu alte condiții climatice — îi interesează. Din discuțiile cu inginerul Vasile Dumitrache, care răspunde de încercările privind cultura porumbului, și cu dr. inginer Dan Aurel, președinte al Comisiei de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor, am înțeles că nici măcar nu este obligatoriu ca hibridul Șimnic să fi fost omologat în țara noastră pentru că el să poată fi trimis spre încercare în țări cu care în mod frecvent întretinem astfel de relații de schimburi. Adăugăm și opinia reputatului specialist Dezideriu Torje, care, dincolo de convingerea sa că hibridul Șimnic — foarte bogat în proteine — ar fi putut fi cultivat și la noi pe linia Dunării și mai cu seamă în sudul Olteniei, și-a exprimat încrederea că el poate fi încercat cu reale șanse în R.P. Bulgaria, în R.S.F. Iugoslavia, în regiunea Krasnodar — în Kuban, binecunoscut ținut al porumbului — din Uniunea Sovietică sau în Italia, pe valea Padului. Fiindcă, reamintim, deși neomologat, hibridul Șimnic rămîne — potrivit opiniei unor specialiști — în familia rezultatelor celor mai bune, a rezultatelor de nivel mondial pe care cercetarea românească le-a obținut în domeniul creării unor hibrizi de porumb. Iar dacă el a dovedit unele certe calități, e lesne de înțeles că prin neomologarea (explicabilă parțial), prin neintroducerea lui în cultură la noi (explicabilă), prin faptul că n-a fost trimis deocamdată spre încercare (inexplicabil) în alte părți, precum și prin restringerea (fără comentarii) a posibilităților de cercetare pe care inginerul Croitoru le are la stațiunea Șimnic, aceste calități vor dispărea odată cu dispariția fizică a acestui fel de porumb, mai exact a „liniei mamă” — cu însușiri ale unor vechi porumburi românești — din care el se trage. Rîndurile de sus mai ales această eventualitate au vrut s-o preintîmpine.

DUMITRU ELIADE ■

Carpați 2000

Îngrășămîntul natural de munte și cîmpie

Rolul îngrășămîntului natural și în primul rînd al celui provenit de la rumegătoare (bovine, ovine ș.a.) în realizarea circuitului biologic este îndeobște cunoscut și recunoscut, de la agricultorul simplu la specialist. La munte sau la cîmpie el aduce un substanțial aport la refacerea microstructurii de sol, adăos direct de humus și de microorganisme, de substanță organică, cu efect productiv și imediat, în cadrul unui aceluiași ciclu agricol.

În mod logic se naște o întrebare: ce deosebiri atît de marcante ar putea exista între bălegarul unei vaci de la șes și cel al unei vaci de la munte? Și totuși există, și încă extrem de importante, cu efecte practice bine stabilite.

Aceste deosebiri privesc două puncte de referință: mai întîi tipul de sol — care primește îngrășămîntul — iar în al doilea rînd compoziția diferită a acestuia și efectul inegal în cele două regiuni geografice.

Tipul de sol: în regiunile agricole de cîmpie gunoierul de grajd se utilizează pe un pămînt cu un strat productiv — de regulă mai multe forme de cernoziom — consistent și adînc. Avînd o microstructură autoregeneratoare de humus prin miliardele de microorganisme aflate în proces continuu de înmulțire — sînt apte pentru producția vegetală și în condițiile lipsei aportului de îngrășămînt, chiar dacă într-un procent mai scăzut.

Dimpotrivă, în zona de munte solul este extrem de subțire și dependent în cea mai mare măsură de adaosul de îngrășămînt organic anual. Lipsa acestuia duce nu doar la scăderea producției agricole ci provoacă schimbări în microstructură, cu apariția unor reacții de sol și a unor plante ce compromit pînă la desființare viitorul productiv al acestui tip de pămînt (nardete, mușuroaie, licheni, plante toxice ș.a.). Cea de-a doua deosebire o găsim în însăși compoziția bălegarului.

În zonele de cîmpie și deal, ale zootehniei și agriculturii de tip intensiv, modul de furajare a animalelor se deosebește radical de cel al regiunilor de munte. În rația furajeră a animalelor de

cîmpie intră un număr relativ mic de specii de plante, în rotație de sezon.

Furajarea în stabulație presupune ca hrană de bază silozurile, conveierul verde recoltat în faza înflorinței, adaosuri de concentrate, tăitei de sfeclă, alte rădăcinoase, melasă, uree, coceni de porumb, unele reziduuri de la fabricile de ulei, ca șroturile de floarea-soarelui sau de soia ș.a. Echipamentul enzimatic al unei bovine alimentate în acest mod, cu o bogată floră de fermentație, proprie sistemului de hrănire pe bază de siloz, ce are destule imperfecțiuni, determină formarea unui anumit tip de deject, îndeobște semilichid.

Cu totul deosebit, în compoziția rației furajere a unei bovine de munte intră un mare număr de plante, care formează însăși flora montană spontană. Atît în structura ierbii cit mai ales în structura finului, cînd plantele au ajuns la maturitate, intră un număr uneori impresionant de specii, pînă la 20 și chiar și mai multe, în funcție de specificul microregional. Fiește poliflorale naturale, cu floră spontană, necultivată, dintre care o însemnată parte o reprezintă speciile de plante medicinale.

Or, tocmai de aici și din furajarea de tip natural, fără existența nedoritelor — dar la cîmpie inevitabilelor — silozuri și reziduuri industriale, rezultă încă un element de deosebire.

Toată alimentația bovinelor și ovinelor în zona de munte se bazează pe iarbă și fin, concentratele și unele plante rădăcinoase sau tuberculifere (cartofi, sfeclă, napi, varză ș.a.) reprezentînd doar suplimente de hrană. Adăugăm la acest avantaj lipsa oricărei forme de chimizare, calitatea apei și multiplele uleiuri eterice, principiile medicamentoase — pentru a ne putea forma o imagine asupra calităților produselor proteice de bază: laptele și carnea.

Alimentație fără concentrate? Nu este chiar astfel, deoarece aici intervine un amănunt: finul de munte, prin tradiție, se recoltează de preferință după o ușoară maturizare. Este bine, este rău? — Este doar necesar și în același timp economic.

Bazat pe plantele de cultură, în zonele de cîmpie furajul se obține prin însămînțarea curentă a unor întinse ogoare, cu o tehnologie adecvată acestui scop și cu cheltuieli aferente. Furajele concentrate se administrează sub formă de uruieli, deoarece altfel, din cauza învelșului fiercărui bob, — spre exemplu porumbul —, acesta nu va fi digerat și se va găsi eliminat ca în starea inițială, în bălegar. Or, tocmai aici este încă o mare și esențială deosebire: la munte finurile se recoltează ceva mai tîrziu nu din întîmplare, ci din profundă rațiune: semințele aflate în fază de coacere, prin actul cosirii se vor scutura pe fineață — realizînd autoînsămînțarea. O parte. Alte semințe, încă necoapte, vor trece ca atare în finuri și vor lua mai apoi drumul spre hrana animalelor. Dar vor parcurge tubul digestiv al animalului ierbivor în cea mai mare parte nedigerate și le vom regăsi... în gunoierul de grajd.

Rezultă un ciclu de gunoier pentru terenul montan: primăvara și toamna, cînd animalele sînt scoase la pășunat pe finețe, bălegarul aduce — ca și la cîmpie — doar aport biologic.

Dar un alt bălegar, cel recoltat în perioada de stabulație, circa șapte luni de zile din an, obținut pe baza hrănirii cu fin, va fi încărcat cu semințe. Împrăștierea sa pe finețe rezolvă, cu o unică cheltuială, două operațiuni agricole capitale: îngrășarea și supraînsămînțarea pămîntului.

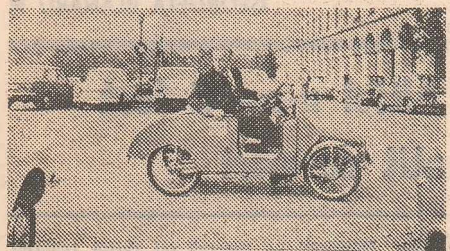
Și subiectul nu este încă epuizat: iar-na, crescătorul de animale muntean, în zile mai însorite, hrănește vitele direct pe zăpadă. Dar nu oricum, ci în cercuri concentrice în jurul clăilor de fin și separate fiecare animal în parte, evitîndu-se hrănitorul fix și comun. Rațiunea? — Autoînsămînțare și îngrășare (tirlire). Prin scuturarea finului uscat și prin dejectare pe loc se realizează o triplă, practică și mai ales ieftină acțiune agricolă asupra fineței din munte.

Bălegar de cîmpie — bălegar de la munte... Două noțiuni ce par atît de identice și care prezintă — totuși — nenumărate deosebiri, din care derivă apoi un întreg sistem tehnologic și economic.

RADU REY ■

20 de km pe oră, cu pedale

Celor care, în ultimul timp, au văzut pe străzile Capitalei „mașinuța” din fotografia alăturată, fără a ști ce-i cu ea, sintem în măsură să le satisfacem curiozitatea. Se numește „Metoda” și aparat didactic pentru orientarea autovehiculelor în spațiu” și are ca autor pe renumitul inventator Ion Cotenescu, director tehnic al Școlii de șoferi amatori din București. Acest aparat completează gama de aparate și dispozitive la care lucrează cunoscutul inventator de mai multă vreme și cu care intenționează să realizeze o școală pilot pentru pregătirea și perfecționarea șoferilor. „Mașinuța” este pusă în mișcare prin acționarea unor pedale și la realizarea ei s-a urmărit, înainte de toate, utilitatea din punct de vedere didactic. La ora actuală în

pregătirea viitorilor șoferi intră în discuție o mașină, benzina și un instructor. Acest aparat le înlocuiește, fiind folosit numai de către elev, oferind posibilități de autopregătire. Elevul nu este stresat de forța motorului și de alți factori perturbatori, efortul fizic pentru acționare fiind mai mic decît la o mașină normală, să zicem, pentru debreiere. În felul acesta se înlătură orice pericol în pregătire și nici nu este nevoie de poligoane speciale. Prototipul a fost prezentat, zilele trecute, la Consfătuirea pe țară a cadrelor din domeniul siguranței circulației, fiind foarte bine primit și solicitat de conducerea multor școli de șoferi din țară. Folosirea unor astfel de aparate permite începătorilor, în prima etapă de instruire, să-și însușească orientarea mașinii în teren, să efectueze întoarceri, garări, parări, slalomuri și așa mai departe, impuse și libere, deplasări laterale prin vehiculare și multe alte execuții impuse de orientarea autovehiculelor.

ION PREDOȘANU ■

Bătălia pentru noile surse de energie

La Oradea, o sondă e pe punctul de a intra în producție în chiar curtea Institutului de învățământ superior!

Mirași trebuie că au fost anul trecut, cam prin decembrie, studenții Institutului de învățământ superior din Oradea, cind au văzut că în chiar incinta institutului lor, mai exact spus în preajma terenurilor de handbal, baschet, tenis și în imediata apropiere a sălii de sport, au poposit citeva zeci de camioane de mare tonaj încărcate virf cu țevi, motoare, schele și o sumedenie de alte materiale de montaj care aduceau, de departe, cu o turlă de sondă. Și-ntr-adevăr, după numai citeva zile de organizare a șantierului, o instalație F-125, una din mindriile tehnicii românești de foraj, a început să duduie din plin cu toate cele trei motoare ale sale, motoare de cite 900 cai putere fiecare.

De-atunci și pînă la ora actuală sub comanda inginerului Mihai Smărăndescu, inginerul-șef al Grupului geotermal din Oradea, și a maestrului principal de foraj Ion Chelu, sonda 4796 a străpuns pămîntul pînă la o adîncime de peste 2.000 de metri și înaintează cu viteză spre un zăcămint de apă geotermală aflat la o aproximativ 3.000 de metri. Mai științific vorbind, forajul, după probele de sită, a străpuns jurasicul, stratul de mijloc al mezozoicului și se apropie vertiginos de triasic.

„Se muncește în foc continuu, ne mărturisește maestrul Ion Chelu, ziua și noaptea, pe trei schimburi, cu cite trei șefi de echipă, cu patru podari, patru mecanici, și cu cite nouă sonori. Capul de foraj a intrat în colector, motiv pentru care, iată, am pregătit tubajul coloanei pentru a continua în liniște forajul chiar prin colector, pînă la adîncimea de 2.900—3.000 de metri, adîncime la care vom ajunge, după toate probabilitățile, în mai puțin de o lună, adică înspre jumătatea lui octombrie, cind vom începe probele de producție”.

Așadar, după jumătatea lunii octombrie, forajul din chiar incinta Institutului de învățământ superior din Oradea va fi predat la cheie, cum se spune, beneficiarului, iar beneficiarul nu poate fi altcineva decît institutul din Oradea, instituție care, pînă la ora actuală, pentru încălzirea săliilor de cursuri, a laboratoarelor, a altor încăperi anexe, cum ar fi cantina, căminele și sala de sport, precum și pentru obținerea apei calde menajere, consuma de-a lungul unui an aproximativ 1.000 tone combustibil lichid.

„Această cantitate de combustibil, ne declară conferențiarul doctor inginer Teodor Maghiar, unul dintre specialiștii care au luptat pentru executarea forajului, se va reduce cu aproape 600—700 de tone combustibil lichid. De ce nu se reduce total cele 1.000 tone? Pentru că, mai ales pe timp de iarnă, vom menține în funcțiune un cazan care va furniza, în momentele de solicitare maximă, o anumită cantitate de căldură, adică apă încălzită la cel puțin 80—90 de grade, temperatură pe care o au apele oferite de forajul nostru”.

Acesta ar fi, ca să zicem așa, aspectul principal al problemei, reducerea consumului de combustibil prin valorificarea energiei geotermale, dar inginerul Ioan Cohut, directorul Grupului geotermal din Oradea, grup în sarcina căruia cade prospectarea și exploatarea uriașului calorifer subteran de care dispune aproape întreaga Cimpie de Vest a țării, inclusiv Cimpia Banatului, avea să ne declare că forajul din curtea institutului din Oradea, pe lângă îndeplinirea desideratului mai sus amintit, mai are și menirea de a se transforma într-o adevărată platformă de cercetare privind întrebunțarea apelor geotermale în multiple domenii de interes economic și științific.

„Bunăoară, ne-a declarat inginerul Ioan Cohut, la etajul al doilea al clădirii numite aici, în institutul corpul B, un larg colectiv de cercetători se preocupă să atace și alte domenii privind folosirea apei geotermale. S-a creat astfel, apreciem noi, o bază științifică de cercetare, un adevărat avansat al cercetării. De exemplu, printr-un

agent de schimb dintr-o resursă locală, județeană, apa geotermală a sondei din curtea institutului va constitui materia primă a unei centrale electrice de 100 kW. După ce apa va ceda, în centrală, o parte din căldură, va intra pe circuitul simplu al folosirii ei ca sursă de încălzire, după care, ajunsă la o temperatură de aproximativ 40—50 de grade, va fi preluată, într-o cantitate nu prea mare, de o stație pilot pentru creșterea biomasei, iar restul va fi întrebunțată la încălzirea unei sere de flori, precum și în cele citeva piscine de agrement și tratament ale institutului. În vederea acestor valorificări, institutul și-a creat deja toate instalațiile și așteaptă, cu sufletul la gură, finalizarea forajului. Și pentru că i-aș amintit doar pe inginerul Mihai Smărăndescu și pe maestrul principal Ioan Chelu, ar fi bine, moral vorbind, să-i amintim și pe șeful de echipă Dragomir Cojocaru, sau pe maestrul mecanic Vasile Cojocaru, precum și pe tinărul subinginer, deocamdată stagiar, Daniel Popa, absolvent al Institutului de petrol și gaze din Ploiești, oameni care, cu rivna și ardoarea recunoscută a sonderilor, se apropie de punctul final al forajului, capătarea colectorului de apă geotermală”.

Abordindu-l din nou pe conferențiarul doctor inginer Teodor Maghiar, conducătorul colectivului de cercetători din corpul B al institutului, avem să notăm că spusele inginerului Ioan Cohut, cum că s-a constituit aici, la Oradea, un avansat al cercetării științifice privind valorificarea largită a apei geotermale, sînt pe deplin adevărate și că, din această perspectivă, sînt șanse de a se adînci și finaliza o sumedenie de aspecte științifice și economice ce le ridică exploatarea imensului rezervor de energie pe care natura ni-l oferă cu dărnice.

„Mai exact spus, a ținut să precizeze interlocutorul nostru, colectivul de chimiști și fizicieni condus de doctorul inginer Ludovic Gîlău urmărește variația în timp a proprietăților fizico-chimice ale tuturor zăcămintelor din Cimpia de Vest a țării. Urmărește, cu alte cuvinte, constanța și continuitatea, în exploatare, a zăcămintelor, pentru a putea da un răspuns cit mai exact în ceea ce privește posibilitatea zăcămintelor de a se reface pe parcursul exploatarei. Altfel de importantă este această problemă, incit întreprinderea geologică de prospectiuni pentru substanțe minerale solide a ținut să trimită aici, la fața locului, o largă echipă de specialiști care, prin experiența și pregătirea lor în acest domeniu, ne dau o mare mină de ajutor. Intre acești specialiști i-aș aminti pe geologii Georget Simion, Gheorghe Poantă, Daniel Scărădeanu și Rodica Firan. O altă problemă de maximă importanță, urmărită de peste trei ani de chimista Elena Cădar, este cea a epurării apelor geotermale uzate în bazinele de agrement și tratament. Vizavi de aceste cercetări, iată, ne putem mindri cu o realizare de excepție, un brevet pe o tehnologie de laborator pentru extragerea din apele geotermale a substanțelor minerale solide și gazoase, tehnologie care urmează să o trecem pe o instalație pilot și, în funcție de rezultate, să o propunem marii producții, moment ce va echivala cu un deosebit succes al colectivului nostru de cercetători, din care mai fac parte inginerii Teodor Leuca, Mihai Gavriț, Ioan Felea, Paal Gavril, precum și tehnicienii Barla Ladislau, Gheorghe Bara, Ioan Anton, Florian Băliban”.

Considerind că, în linii mari, prin amabilitatea interlocutorilor noștri, am reușit să punem în lumină valoarea forajului la care lucrează, fără preget, echipa de sonori a maestrului Ion Chelu, fie-ne înțăduit să promitem că vom reveni oricind la poalele acestei sonde ce s-a transformat într-o adevărată platformă de cercetare.

VICTOR NIȚĂ

Energie și civilizație

(Urmare din pagina 1)

și social; vin să facă dovada forței socialismului, capacității societății noastre noi de a asigura oamenilor un înalt nivel de trai, de a conferi o calitate mult superioară vieții.

Datele de care aminteam la începutul acestui comentariu ne dovedesc limpede că decalajul care despărțea România de țări dezvoltate, din punct de vedere energetic, așa cum sînt S.U.A., Franța, Cehoslovacia, Polonia sau Italia, s-a micșorat

mult. Au mai rămas însă, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare, diferențe importante pînă vom putea lichida acest decalaj. Consumul de energie electrică, în conjunctura în care obiectivul fundamental al politicii partidului nostru este ridicarea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, devine și acesta tot mai mare. Ni se impune, deci, pe lângă o gospodărire chibzuită și eficientă a energiei, pe lângă luarea unor importante măsuri de evitare a risipei, de economisire a ei, se impune deci dezvoltarea în continuare a bazei energetice a țării. Acest obiectiv prioritar al dezvoltării noastre se desprinde din însuși Programul partidului de dezvoltare multilaterală, armonioasă a patriei. Sîntem chemați, as-

Ce e nou cu?...

Extractul de nămol numit Pell Amar

Pe adresa produsului Pell Amar, extract de nămol realizat de doctorul Ștefan Ionescu Călinești, continuă să sosească noi dovezi de prețuire, ca semn al unei eficiente terapeutice deosebite probată, mai ales, în combaterea bolilor reumatismale. Astfel, recent, profesorul Amilcar Marquez Miranda, președintele Societății argentinienne de hidrologie și climatologie medicală, a folosit preparatul original românesc ca punct de plecare și de referință într-un studiu științific amplu, dedicat depistării extractelor biologice din lacurile țării sale și acțiunii acestora asupra artrozilor. Doctorul Ionescu Călinești ne-a pus la îndemînă lucrarea respectivă. După ce notează că a luat cunoștință de Pell Amar cu prilejul celui de al XIV-lea Congres internațional de reumatologie, ținut la San Francisco, în 1977, profesorul Miranda aduce elogiul produsului original românesc, pe care l-a folosit, în cadrul Centrului medical „Marcela Brando S. A.” din Buenos Aires, cu excelente rezultate. Autorul subliniază că, pînă la această oră, reumatologia argentiniană nu dispune de un preparat condiționat de talia celui fabricat în România, recomandînd Pell Amar-ul ca pe un remediu deosebit de eficace în lupta împotriva reumatismului.

Presă străină face, în ultima vreme, tot mai dese referiri laudative cu privire la Pell Amar. Revista nigeriană de specialitate „Mediscope” publică, sub semnătura lui Bisi Akande, o serie de informații despre Pell Amar, notînd că „acest tratament natural al reumatismului, conținînd extract de nămol, e cerut și brevetat azi în peste 20 de țări”, afirmație pe de-a întregul adevărată. Bunăoară, din cite ne-a spus inventatorul, Iordania, Argentina și, mai nou, Columbia și-au manifestat dorința de a întemeia, cit mai urgent, centre de cură pe bază de Pell Amar, în timp ce Mexicul are în vedere introducerea produsului românesc pe piața internă, în ideea omologării. La 10 august, ziarul iordanian „Al Ra'i” a dedicat un spațiu întins Pell Amar-ului și descoperitorului acestuia, articol laudativ conținînd și declarații ale unor pacienți din Amman tratați, la București, de Ștefan Ionescu Călinești.

La capitolul noutăți, să adăugăm că, în această vară, s-a deschis în Capitală primul cabinet de cosmetică medicală pe bază de Pell Amar, găzduit de hotelul „Parc”. În ciuda faptului că, după cum ne-am lămurit la fața locului, cabinetului nu i s-a făcut nici un fel de popularizare, acesta a pășit cu dreptul, fiind foarte solicitat. Peste puțină vreme, urmează să fie puse la dispoziția amatorilor alte 3 unități similare, la Băile Felix, Eforie Nord și Poiana Brașov. Pentru că tot veni vorba, să notăm că 4 din cele 5 cabinete de Pell Amar funcționînd în teritoriu, fixate la Eforie Nord, Neptun, Felix și Herculane, sînt foarte căutate, incasînd sume în creștere față de anii trecuți. Dacă unitatea de la Herculane, cîndva slabă, după cum „Flacăra” a semnalat, s-a pus pe picioare, cea de la Căclăuta încă schioapătă, ea neavînd înregistrat, în 1980, nici un bolnav?! Încercînd o explicație, doctorul Ionescu Călinești nu se sfia să aducă în discuție „dezinteresul forurilor locale, al medicilor înainte de toate”. Vom reveni, cit de curînd, asupra acestor aspecte.

În ceea ce privește secția de la București, în care muncește însuși inventatorul, din multe puncte de vedere lucrurile merg mai bine ca altădată, Ministerul Turismului arătînd Pell Amarului atenția necesară. Față de data de 15 septembrie a anului trecut, numărul pacienților s-a dublat în 1980, un interes deosebit arătînd extractului de nămol turiștii suedezi, foarte mulți în această vară. Foarte mulți și, din cite ne-am dat seama, foarte mulțimi de calitate serviciilor și a produsului în sine, capabil să aline și chiar să alunge durerile reumatismale. Dacă, față de relațiile noastre anterioare, problema aparatului s-a mai rezolvat, vom vedea

PAIN-KILLING FROM MUD SMEARING TO PELL AMAR

imediat în ce mod, rămîne deschisă o altă problemă, vitală pentru secție, problema spațiului. Lipsa unui spațiu corespunzător stînjenește activitatea secției, cabinetul doctorului Ionescu Călinești fiind nu mai mare decît o chilie?! E, neîndoios, mult prea puțin față de cerere. La sugestia inventatorului, propunem forurilor în măsură să decidă, înainte de toate Ministerului Turismului, o grabnică reanalizare a situației, trecerea secției de la hotel „Turist” la hotel „Flora” putînd fi o soluție, justificată de nevoia doctorului Ionescu Călinești de a-și diversifica munca, aplicînd, de pildă, tratamentul cu Boicil, de asemenea foarte solicitat de pacienți. Așteptăm, în această privință, un răspuns din partea organelor respective.

Revenind la aparatul, să menționăm că secția de Pell Amar a fost, la cererea inventatorului, dotată cu un biotermoanalizator și cu electronograf, ambele realizări de virf ale inteligenței românești, datorate doctorilor Ion Moșoș și, respectiv, Ioan Florin Dumitrescu, descoperiți despre care, la timpul lor, „Flacăra” a scris pe larg. Aparatele îi sînt de mare ajutor lui Ionescu Călinești, păcat că nu le poate folosi mai eficient, din cauza incomodităților de spațiu.

Ar mai fi, în incheiere, o chestiune, legată de faptul că, în ultima vreme, produsul Pell Amar poate fi găsit tot mai rar în comerț?! Asta, firește, în ciuda solicitărilor și, mai mult, a diversificării gamei sortimentale?! Am fost tentați să credem că Stația de Pell Amar de la Balta Albă, județul Buzău, are o capacitate limitată, dar am aflat că explicația este alta. Stația are capacitatea necesară, dar n-are comenzi ca să-l fabrice?! Întîlnind pe firul cauzelor, am descoperit că, în 1930, Ministerul Sănătății s-a limitat la o cerere de 120 de mii de flacoane injectabile, ceea ce ar echivala cu tratamentul complet acordat unui număr de 5 mii de bolnavi, mult sub nivelul solicitărilor?! Atitudinea aceasta pare cu atît mai greu de înțeles cu cit, repetăm, atestări științifice de necontrazis au demonstrat că exploatarea rațională a nămolului de la Balta Albă, mai bine zis stocarea acestuia și returnarea fără a fi fost chimizată, nu afectează, în nici un fel, potențialul biologic al lacului. În aceste condiții, cum se justifică, întrebăm, o astfel de reținere față de un produs în stare, citatele din presa străină întăresc o asemenea afirmație, să scoată oamenii din durere și din nezac?!

Am mai scris, în urmă cu 6 luni, despre Pell Amar, subliniînd serviciile pe care doctorul Ionescu Călinești le-a adus și le aduce școlii românești de medicină, prestigiului țării însăși. Am produs, azi, alte citeva dovezi, în numele cărora, ca și al miilor de bolnavi ce se tratează cu Pell Amar, solicităm Ministerului Turismului să acorde secției de Pell Amar de la București sorișii pe care îl merită. Ceva-ceva s-a întreprins, dar rămîne destul loc pentru mai bine.

OVIDIU IOANIȚOIA

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

O problemă gravă, o luptă acerbă: recuperarea minorilor vagabonzi

Mă privește cu circumspecție și spune: „Și dacă stăm de vorbă, ce poate ieși din treaba asta?” Ion se află de trei ani în Școala specială de muncă și reeducare de la Găești. Eu, numai de câteva ore. El cunoaște atît întrebările pe care i le-aș putea pune, cit și răspunsurile pe care trebuie să le dea. De 10 ani trăiește în școli de reeducare sau pe drumuri, furind. A fost testat și psihanalizat și tentat la o viață normală de nenumerate ori. Ultima conștințare o are pentru 26 de spargeri și furturi de mașini. Nu ține la viață. De-za lui este: „Ori mor, ori scap”. În școală a încercat să se automatizeze, și-a tăiat venele, s-a bătut, a făcut greva foamei.

— Din afacerea asta, îi răspund, câștigător voi fi numai eu. Dumneata nu te alegi cu nimic... Nu ești obligat să răspunzi. Știu că nu te temi de nimic și, în consecință, că nici nu poți fi momit cu ceva.

— Cu ce aș putea fi momit?

— Cu eliberarea mai devreme, de pildă.

— Este primul lucru cu care n-aș fi de acord.

— De ce?

— Fiindcă s-ar găsi unul care să-mi zică: „Uite, noi îți dăm drumul mai repede, avem încredere în tine” și așa mai departe. Nu mă oblig față de nimeni. Stau cit trebuie să stau.

— De vreme ce știi ce-o să îți se spună, înseamnă că nu-i decît o convenție. Ce te-ar supăra?

— Ala care mi-ar spune-o are totul: familie, casă, copii, trecut, prezent, viitor, eu n-am nimic. De ce să mi-o spună?

— Știu că ai familie: doi frați, o soră gemă. Mamă... Știu că o iubești. Mi-a spus psihologul...

— Fiindcă n-arunc vina pe ea? N-arunc vina pe ea fiindcă nu mi-aleg eu mama. Ea e mama mea. Vreau să uit totul.

— Ce să uiți?

— Aveam trei ani cînd s-a despărțit de tata. Aducea bărbai în casă. Apoi, cînd am fost mai mari, ne alunga din casă... Pînă am plecat de tot...

— Unde?

— În lume.

— Singur?

— Aveam opt ani. Cum era să plec singur? Am plecat cu unul mai mare ca mine. „Tu ești copil; te prind, n-au ce-ți face...” Și așa a fost. Pe mine m-au prins furind și el a scăpat. M-au băgat la o școală de reeducare...

— N-ai învățat nimic, se pare.

— Rele, da. Vine unul mare și-ți spune: Te duci și furi țigări din haina profesorului. Nu te duci, te bat. Îi spui, el intră în izolare, răbdă și cînd iese de-acolo tot te bate. De frică mă duceam. De bătut însă, tot am fost bătut. Ce putea să mi se întâmple? Să mor? Ei și? Pentru ce să trăiesc?... Fugeam de acolo, dar numai fiindcă mi-era dor de casă. Mama mă lua de mină și mă ducea înapoi. Am fugit definitiv.

— Singur?

— De data asta, singur. Învătasem din povestirile celorlalți cum se poate trăi singur. Am și furat, dar am muncit și cîștit: timpuriu, zidărie, lăcătușărie, am fost și mulgător...

— Și nu te-ai gândit niciodată să rămii într-un loc?

— Nu puteam. Mă obișnuisem hoinar. Apoi, cînd stai mai mult într-un loc, pînă la urmă tot se află cine ești. Luam o mașină și plecam.

— Cum ai învățat să conduci?

— Privind, întrebând. Sint nebun după orice fel de lucru care merge pe două, pe trei, pe patru roate. Imi plac și cărucioarele de copii. Niște fiare, știu, dar în la ele mai mult decît la mama. Toate mașinile pe care le-am furat au fost îngrijite de mine ca ochii din cap.

— La viitor te-ai gândit vreodată?

— De mai multe ori. Pîndeam cite o mașină. Auzeam glasuri de femei: „Dragule, hai sus că-i tîrziu și trebuie să te culci”. Parcă-mi dădea cineva cu un fier în moalele capului. Mama nu mi-a spus o dată o vorbă bună. Imi dădeam seama ce departe e lumea aceea de mine...

— Nu ți-a spus nimeni o vorbă bună?

— Ba da. Un medic. La I.A.S. Otopeni.

A fost bun cu mine și cînd cineva e bun cu tine nu poți să-l minți. I-am spus cine sint. M-a luat la el acasă și a promis să mă facă om. Dar n-am putut să rămîn. Nu eram un om întreg. Trebuia să-i fiu mereu recunoscător.

— Dar dumneata? Dumneata ai spus vreodată o vorbă bună?

— De foarte multe ori. Cînd vedeam un om bătrîn și sărac mă gîndeam cum voi fi eu mai tîrziu, cine imi va da o bucată de piine. Odată l-am dat unui bătrîn schilod toată suma pe care o aveam asupra mea. Nu-i venea să creadă. Aveam și o scurtă de piele, m-am dezbrăcat și l-am dat-o. După asta mult timp m-am tot gîndit ce-o să se întâmple cu mine.

— Continuă totuși să furi?

— Am o meteahnă. Nu suport să-mi pună cineva mina pe umăr. Știi cum? Așe, ca la miliție. Imi vine să urlu atunci.

Mă simt un nimic. Devin violent. Dacă nu pot să fac rău imediat, imi produc mie dureri. Ori ei, ori eu. În lume sint și oameni buni și oameni răi. Și pe un metru pătrat tot regula asta se păstrează. Atunci fug. Iau o mașină și fug. Cu un Moskvici am fugit cu 160 pe oră. Miliția după mine. Am intrat într-o curbă cu 90 la oră. Dacă vă puteți imagina. Mor, cui îi pasă? Un milițian s-a așezat de-a curmezișul drumului. Norocul lui a fost că s-a aruncat cit a pulut pe spate. Șoseaua se îngusta în fața mea. Acul de la kilometraj bătea pînă la refuz. Am fugit pînă s-a terminat benzina. N-am murit în accident, mor așa, imi spuneam. Dar cu forța nu obțin nimic de la mine.

— Și chiar nu-ți pare rău?

— Puțin. Visam și eu ca oricare altul. Visam de exemplu s-ajung în orașul meu natal, să mă duc la căminul de fete, sint fete cu defecte fizice, mă-nsor cu ea, ziceam, și o fac fericită, n-o bat, îi vorbesc frumos, nu-i comand, n-o silesc la nimic. Să mă uit la ea și să fiu eu fericit de fericirea ei.

— De ce te gîndești în primul rînd la bătaie?

— Am văzut undeva, la țară, un individ căruia îi tremurau miinile. De ce îți tremură miinile? Îi întreb. Îi dădusem o țigară. A scos o sticlă de spirit și a început să bea. Omul asta era înșurat cu o femeie de treabă și draguță. O bătea pînă ajungea să toarne apă peste ea. Nu mai sta, i-am spus femeii odată, du-te, ce vrei? Să rămii neom într-o zi? Nu pot, zicea. Nu pot. Eram curios de ce nu poate. Bine, dar de ce? Insistam. Nu pot, zicea, nu pot. Într-o zi o să te omoare și gata. Asta vrei? Dacă mă omoară, făcea, mor de mina lui, nu ce a altuia. Cred că-l iubea. Există și femei dintr-astea...

— Nu suportă să vezi pe cineva bătut...
— Nu suportă lacrimile... Aici am văzut o profesoară plîngînd. Nu sint prea vorbăre. Dar m-am apropiat. Știam de ce plîngea. Imi închipuiam adică. I-am povestit cit de răi sintem noi, ce sintem în stare să facem. De cine să-i fie milă? S-a înfiorat și i-a trecut.

— N-ai miințit-o?

— Ce nevoie aveam. Nici nu sint eu atît de deștept incît să născocesc niște porcării mai mari decît sintem în stare să facem.

— Ce i-ai spus?

— I-am spus despre relațiile dintre băieți, cum fură, cum se schinguesc unii pe alții, la ce se gîndesc...

— La ce se gîndesc?

— Mulți nu-și fac decît planuri cum să fure la ieșire în așa fel incît să nu mai fie prinși și să se răzbune pe cei ce le-au făcut rău.

— Îți place să ocrotești?

— Imi place să nu-mi pună nimeni mina pe umăr. Aici, cînd am venit, am fost luat cu „pune mina”, „du-te acolo”, „vino incoace”... De neputință, pentru că nu puteam să le fac rău și să urlu, fiindcă simțeam ura lor care-mi spunea „Eu am puterea, tu ești un nimic” mi-am tăiat venele de la mină, m-am automatizat și pentru că eram obișnuit cu durerea, ca să mă autoimpresionez, mi-am legat locul de mai sus de rană și cînd o stringeam țîșnea din ea singele ca dintr-o fîntînă arteziană. Mor, dar nu voi face nimic cu forța, din obligație. Vouă vă e frică de moarte, mie nu. Eu sint mai puternic. Eu sint invincibil, pentru că n-am ce pierde. Sint în stare de orice.

— Chiar de orice?

— De orice. Era nevoie de niște piese mici, niște șabie cit un ban și nu exista matriță. O fac eu, am zis. M-au privit cu dispreț. Tovarășul colonel Alexandru Vulpescu a spus: Lăsați-l! O zi întregă am stat și m-am uitat la șabla aia. O zi întregă nici n-am mișcat. Am învățat eu cu două clase primare să repar și să întrezîni mașini numai întrebînd sau privind și să nu reușesc să-mi închipui o matriță? Prima n-a reușit. Devenisem simpatic fiindcă mă făcusem de ris. Tovarășul colonel a zis din nou: Lăsați-l! Și am mai încercat o dată. Apoi am făcut tot felul de alte matrițe. Am gîndit și un lacăt pe care nimeni nu-i în stare să-l deschidă. Am primit atelierul meu.

— Cheile din mină sint de la atelier?

— De la atelier.

— Înțeleg că începe să-ți placă?

— Mi-a mai plăcut o dată. Am fost dat pentru reeducare la o fabrică de cheres-tea. Și acolo mi s-a întimplat ce mi s-a întimplat aici. Făceam niște lucruri utile și oamenii mă căutau. Mă gîndeam să rămîn. Și așa fi rămas. Oamenii știau cine sint și totuși mă iubeau, în orice caz, mă stimau. Dar a venit cineva și mi-a spus că șeful vrea să mă dea la o școală de șoferi. V-am spus cit iubesc mașinile. Ceva imi spunea că totuși nu-i adevărat. Cum să merg la o școală de șoferi, i-am întregat, dacă sint încă minor? Dacă vreți să m-arestați, mai bine spuneți-mi. Spuneți-mi despre ce-i vorba. M-au arestat...

— Te-ai gîndit că ieșind de aici ți se poate întimpla un lucru asemănător. Îți pune unul mina pe umăr...

— Am fost în stare să mor ca să rămîn neom, pot să rabd pînă la moarte ca să devin om. Discut cu mulți de aici. În trei

ani i-am cunoscut pe toți. Se uită la miinile mele bătătorite și zic: Îți închipui tu că mergînd în tren sau în tramvai se uită vreo fată la tine cu miinile astea. Îți văd miinile și-și spun: cine o mai fi și amăritul asta? Cu miinile astea trebuie să ai bani. Ațîția bani cit nu poți cîștiga într-o viață. Cum îi ai, dacă nu furi? Fir-ar să fie, zic, așa gîndeam și eu. Tu crezi că am nevoie, răspund, de femeile care se uită la bătăturile mele. Alca sint ca tine, și de tine și de alții ca tine m-am săturat pînă-n git. Nu discut prea mult, fiindcă nu înțeleg. N-am înțeles nici eu la vremea lor, nu vor înțeleg nici ci, decît întimplîndu-li-se un lucru extraordinar. Să nu credeți că munca în sine schimbă ceva. Muncești că ești obligat să muncești și te gîndești cum să scapi mai repede, mai ușor și la prima ocazie fugi.

— Tu ești foarte priceput...

— Fiecare știe să facă cite ceva.

— Mai ai 30 de zile de stat aici. Ce vrei să faci în libertate?

— În armată voi încerca să devin șofer. Dacă nu reușesc, după armată, mă-ntorc acasă și mă încadrez la o fabrică chiar vizavi de casă. Mama e bătrînă și bolnavă și ceilalți doi frați habar n-au de ea. Știu timpuriu, zidărie, lăcătușărie, mecanică. Mă-nsor, vreau să termin măcar 10 clase...

— Știu că nu prea îți place să înveți?

— Să-nvăț imi place. Nu mi-a plăcut școala. Avem aici un profesor foarte drept și cîștit la care sint mult. El zice: Ioane, oamenii nu se nasc egali. Unii o află mai tîrziu, alții niciodată, dar toți luptăm pentru egalitate, fie că o știm, fie că nu. Diferă mijloacele. Copiii mei nu vor fi ultimii din lumea asta. Nu-mi reneg nici frații, nici mama, nici prietenii. Cine gîndește ca mine, mergem mai departe împreună, cine nu, salut!

— Exemplul tău nu-i pune pe ceilalți de aici pe gînduri?

— Exemplele n-au nici o importanță. Nu le văd. Se gîndesc numai la ei, la certurile lor, la cum să păcălească... Pe mine mă cred un prost sau un înfînt. De vreme ce n-au trecut prin experiența mea, adevărul lor rămîne mai tare. Rid de vorbele mele.

În urmă cu un an, directorul unui liceu își plîngea deznădăjdea în felul următor: „Trebuie să se intervină într-un fel, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă fiindcă nu se mai poate: un derbedeu terorizează o școală întreagă și nu se poate lua nici o măsură. Am epuizat, vă rog să mă credeți, toate căile: am discutat cu părinții (cu mama, fiindcă a-are tată), l-am pus în discuția colegilor lui, am apelat la Autoritatea tutelară, la miliție, la procuratură, ar trebui, fără exagerare, băgat la închisoare, dar legea nu permite. Numai în cazuri deosebit de grave, omoruri, violuri, jafuri repetate, rețineți vă rog, numai în astfel de cazuri legea prevede posibilitatea trimerilor lor la o școală de muncă și reeducare, dar nici acolo mai mult de cinci ani. Or să ni se urce în cap, auziți-l, e pe sală, și spunînd asta directorul ieși val-virte pe coridor și începu să tipe: De ce nu ești la ore? Unde-ți sint pantalonii de uniformă? Derbedeule! O să te dau pe mina miliției... Marș în clasă! Imediat!”

— Elevul acela turbulent, derbedeu, putea fi foarte bine Ion. Închipuiți-vă deci că Ion ar fi acela pe care directorul nostru l-a pus în discuția colectivului de colegi cînd tînd și inghiontindu-se, că mama lui Ion, aceea care se dragostea cu bărbaii în fața lui, ar fi chemată să-l aducă pe Ion pe calea cea bună, că Ion ar fi amenințat cu dacă nu se îndreaptă ajunge pe mina miliției, lui Ion i s-ar striga în față „Derbedeule!” „Marș în clasă!” Imaginați-vă toate astea și veți avea măcar o măsură aproximativă a formalismului unora din acțiunile de reeducare. Încă directorul nostru a avut noroc, fiindcă dacă ar fi fost într-adevăr Ion, în perioada lui furioasă, nu știu cum s-ar fi terminat întîlnirea aceea de pe sală. Deși nu se poate stabili precis cine a avut noroc. Poate că norocos a fost Ion, dacă ar fi dat peste un asemenea educator n-ar fi ajuns niciodată și gîndească cum gîndește. Psihologul școlii din Găești, Rodica Eftimie, bazîndu-se pe experiența unor ani lungi de observație, spunea că, în fond, fiecare dintre acești vagabonzi este un traumatizat, un bolnav social. Cite din instituțiile investite cu datoria supravegherii și reeducării lor și-au adevărat mijloacele la gravitatea și profunzimea fenomenului? Cite cer sprijinul psihologului, nu al miliției? Al medicului, nu al colectivului de colegi. Colectivul nu înseamnă adunare, careu, sedință, ci forța gîndirii colective, suma competențelor și a implicărilor responsabile, nu suma prezențelor de circumstanță, obligatorii. La Iași, unde sociologul Sorin Botezatu a efectuat un studiu de specialitate, într-o singură întreprindere, din 17 tineri încredințați spre reeducare lucrau efectiv numai 5. Pentru ca să nu fie trasă la răspundere conducerea, toți 17 figurau în schema de funcțiuni. Pentru ei lucrau ceilalți muncitori. Cum să nu-i urască? Dar urîndu-i, cum să-i reeduce?

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

— Trebuie să se intervină într-un fel, spunea directorul, cineva trebuie să se sesizeze pînă la urmă... Cine? Recitiți cu atenție povestea vieții lui Ion.

PUNCTE DE VEDERE

Faptele vorbesc:
reeducarea este posibilă!

GEORGE BASILIADE, cercetător principal la Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, membru al Comisiei centrale pentru ocrotirea minorilor: Care sint resorturile psihologice și sociale ale săvîrșirii unor abateri de la legile țării? Cum poate cetățeanul — participant la o viață liberă și demnă, avînd ca temelie supremă și unică a existenței sale munca cîștită — să participe la prevenirea acestor fapte și la reeducarea morală a celor care au încălcat normele de conviețuire ale colectivității? Acestea sint, cred eu, întrebările care apar în mintea oricui ascultă sau citește relatarea cazului Ion. Mă întreb ce-ar fi astăzi Ion, ce-ar fi fost miină Ion, dacă în deșingolada vieții lui n-ar fi apărut colonelul Alexandru Vulpescu cu acel superb, acel simplu gest de comprehensiune umană? Este limpede că nici atitudinea represivă, nici mila — vezi propunerea medicului din Otopeni! — nu conțin în sine forța de șoc necesară limpezirii unei conștiințe mutilate de un destin potrivnic. Care ar fi atunci cheia pentru acest suflet feroc în el însuși? Cazul Ion demonstrează că o asemenea cheie, asemenea cheii există și că ele ne stau la îndemînă. În varietatea situațiilor de viață care generează uneori comportamente aberante, umanismul orînduirii noastre implică îndatoriri civice care exclud pozițiile rigide și cer o apropiere și o comprehensiune bazate pe cunoașterea omului care a greșit, pe individualizarea atentă a intervenției sociale. Intransigența în pedepsirea unor asemenea persoane nu presupune doar tragerea lor la răspundere, ci și preocuparea colectivă pentru redresarea morală și integrarea lor socială. Am întîlnit în munca de teren oameni care mai dorec încă să facă din caracterul intimidant al pedepsei principalul mijloc de apărare socială. Fenomenul infracțional în rîndul minorilor apare astfel deformat de propria lor neputință, neînțelegeri sau comoditate. Directorul din anchetă este reprezentativ în acest sens. Dacă mai sint situații cînd modalitățile de prevenire și sănătate socială, specifice orînduirii în care trăim, nu se aplică, aceasta nu înseamnă că legea are lacune, ci obligă la o intensificare a preocupărilor pentru ca normele legale să nu rămînă literă moartă, ca în cazul întîlnit la Iași. Respingerea dintr-un început sau ulterioară constituie, de cele mai multe ori, stimulul, adesea hotărîtor, pentru săvîrșirea de noi fapte penale.

Fără îndoială că reeducarea nu este o muncă ușoară. Ea se bazează pe străcîință, pe o largă capacitate de înțelegere și izvoarăște dintr-o deplină responsabilitate socială. Ion pătrunsese aproape definitiv în teritoriul patologiei dobîndite — un răufăcător înrît și periculos. M-a impresionat împrejurarea cu cheile de la atelier. Imi miina ere cheile de la un atelier al muncii! Stăpîn pe munca lui, muncă ce-i dă satisfacție, este stăpîn pe gîndurile lui, pe destinul lui. Ce căldă pledoarie pentru fragilitatea conștiinței tinere! Ion nu se scilfosese pocăit. Privește în față realitatea dură în care a trăit, iar noi cei ce avem obligația morală și năzuim să forjăm conștiința adevărate nu trebuie nici să ne speriem de ea, nici s-o rezolvăm negînd-o. Avem datoria să pornim de la ea. Dificultatea unor atare sarcini conferă o nouă demnitate celui care o îndeplinește. Este cazul personalului școlilor speciale de reeducare și al altor oameni din școli, din întreprinderi și alte unități economice. Am văzut astfel de oameni la Uzinele Steagul roșu din Brașov, în numeroase alte unități industriale și instituții educative. Acest efort trebuie imbinat cu cel al tuturor cetățenilor și al organelor de stat și obștești pentru instituirea unui control social general, bazat pe îndrumare educativă. În acest sens și al spiritului lucrărilor celui de-al doilea Congres al consilierilor populare, organizațiile de partid și ale F.D.U.S. din cartierele orașelor își pot sporii eficiența muncii lor educative, așa cum am constatat de numeroase ori în activitatea mea de cercetare, prin alegerea în organele locale ale puterii de stat a unor educatori obștești cărora să le fie încredințate spre educare și îndrumare minori cu conduită negativă care au nevoie de un sprijin uman pentru reintegrarea lor socială. Am în vedere în primul rînd intervalul de timp extrem de important cînd minorul nu se află în cadrul școlii sau al colectivului de oameni ai muncii căruia i-a fost încredințat. Colaborînd cu familiile acestor minori, cu colectivele unde s-au încadrat, cu organele de stat se instituie încă o formă, o importanță verigă de legătură, mai directă și poate chiar mai exactă. Printr-o asemenea investi-tură s-ar pune și mai mult în valoare un potențial uman important și s-ar da ocazia unor oameni pe care vîrsta i-a scos din activitatea nemijlocită să depună o activitate folositoare societății și de a se afirma ca activiști sociali în acest domeniu atît de dificil al vieții sociale. Ion și alții ca el n-ar mai da curs invitației primilor oameni întîlniți în cale.

NICOLAE CRISTACHE

Ce fac 38 000 de familii de albine în Vâlcea

Ca secretar al Filialei Vâlcea a Asociației crescătorilor de albine din R.S.R., de peste 18 ani pe statele funcțiilor de răspundere ale instituției deci cu experiența lucrurilor, Gh. Catrinou, crede că lucrurile, în această parohie apicolă, merg bine. Nu o părere infatuată bună despre cine sint și ce fac ei, vâlceanii, ci, zice Gh. Catrinou, o ușoară prezumție, autorizată de niște cifre, îl îndeamnă să creadă că ei, cei 2400 de membri ai filialei, pot participa cu succes la competiția națională a meșterilor crescători de albine și fabricanți de miere. Anul trecut, filiala a ocupat locul al III-lea pe țară, livrând la fondul de stat nu mai puțin de 425 tone de miere, iar anul acesta, până la 1 septembrie, și-a depășit cu 32 la sută planul, deși anul a fost nefast, o primăvară întirziată și rece a surmugat floarea cimpiei și floarea pomilor, obligând la migrația stupilor spre locuri mai însorite. S-au smuls de la I.T.A. (da, chiar se poate smulge și de la I.T.A. cite ceva, cind vrei!) vreo 700 de autocamioane pentru transportul coloniilor de albine spre pășuni mai bogate, în Sudul oltean, în Bărgăan sau în Burnas. Că magazinele filialei (6 la număr, cel din Rm. Vâlcea fiind un veritabil etalon al genului) oferă clientului o imagine însoțită a unei munci din care umbrele n-au lipsit, dind chiar și anul acesta beneficii de milioane, lucrul asta, zice interlocutorul nostru, se datorează mai multor factori. „Poate că și albinelor”, riscăm noi, „în primul rând lor!”, ne ia vorba din gură Gh. Catrinou, lansându-se, ca și cum abia aștepta remarcă noastră, într-un entuziast dis-

curs despre cele peste 38 000 de familii de harnice lucrătoare care fabrică mierea și milioanele filialei. Științific, această lucrătoare din slujba filialei vâlceane se numește *Apis mellifica Carpatica* și, între himenipterele de rasă, e cam mică de talie, cam tucurie, cam păroasă, dar, zice Gh. Catrinou, e vinjoasă, vrednică și iscusită, știe ce vrea, n-are nevoie de dădăceală. Lucrează și bine, și repede, lăsind codrii, cimpile și finețele înflorite, într-un timp foarte scurt, devastate de parfumuri, ca pe niște șipuri goale de drogherie. Oamenii, desigur, o ajută, filiala vâlceană, în colaborare cu institutul bucureștean de cercetări apicole, a creat la Măldărești, în perimetrul faimoaselor cule, un centru de creștere și selecție a materialului biologic (a mătcilor) care anul trecut a livrat 3600 de măci selecționate, iar anul acesta va livra 5000. S-au adus de la Arad și din alte locuri vreo 1000 de familii de albine, pentru încrucișare cu *mellifica* localului, spre obținerea unui spor de calitate a rasei, s-a încercat să fie acimatizate și rase străine, dar baza populației, zice Gh. Catrinou, o reprezintă „albina noastră”, altfel spus (adaugă el) omul nostru, acest harnic stupar de pe Olt, vechi știutor al meșteșugurilor urdinișului, care prezintă, iată, chiar și în ani nefastă, copioase liste cu succese melifere. Acest stupar se numește Constantin Predescu din satul Glăviile (care dă anul asta, el singur, peste 2 tone de miere!), sau Eftimie Bălăteanu din Tomșani, sau Nicolae Bizu din Măldărești, sau Petre Bălan din Horezu, sau Emil Zamfirescu din Firtățești. Ei sint, de regulă, oameni în vîrstă, ca toți aceia ce, n-au plecat la orașe, la fabrici, rămînînd legați de pămînt, de aromele lui și de indeletnicirile lui, de albinele pe care le cunosc și care-i cunosc, de natura pe care o simt de-a dreptul cu inima, cu pulsația fierbinte a singelui, alarmată la cea mai mică schimbare din regimul termic al anului și urmată de intervenții calificate și prompte. Dar lumea lor, a acestor oameni în vîrstă, stă, fatal, sub semnul amurgului, al unui amurg ce le drapează frumos, fastuos chiar, o

existență de trudă închinată dulceții vieții, însă dincolo de acest amurg, ca după orice amurg, va veni noaptea, și ce va mai fi atunci?

Observația noastră nu pare a-l tulbura pe Gh. Catrinou, iar datele pe care ni le prezintă la acest punct al discuției (și pe care, s-ar zice, le-a păstrat într-adins pentru sfîrșit), ne spun că știința și arta stuparilor Vâlcei nu pier, ci, sîrînd peste generația celor plecați la orașe, intră în minile copiilor satelor, într-un chip și într-o proporție ce echivalează cu o veritabilă resuscitare a meșteșugului. Mii de copii al Vâlcei (ași citit bine: mii de copii!), organizați în 350 de cercuri apicole școlărești, sub egida unei „Asociații a micilor apicultori” patronată de filiala vâlceană în colaborare cu Consiliul județean al Organizației pionierilor, pun stupo, fabrică miere, nectar, propolis și lăptișor de matcă, au chiar și o tabără-scoală deschisă vara la Cozia, unde se pun la curent cu tehnica, cu noutățile extreme ale domeniului. Președintele de onoare al asociației micilor pasionați este prof. dr. Ing. Veceslav Harnaj, președintele Asociației crescătorilor de albine din R.S.R. și președintele Apimondiei. Deci acești copii care, ca toți copiii veacului, sint ai superveacului, ai supertechnicii, pasionîndu-se mai ales de problemele cosmosului, de automobile și de rachete, de cărți de astronomie și de matematici superioare, nu uită (și este meritul celor care le-au pus-o în față!) o carte primordială, o carte grea, arhicristalizată de miera secolelor, cartea naturii noastre eterne, cartea indeletnicirilor milenare ale românilor. Cartea e veche și, pentru unii din noi, prăfuită. Dar răsfoirea acestei cărți e un act ce poate marca semnificativ memoria — și deci formația — unei generații care, iată, se apleacă cu interes asupra ei.

Ce se face la Vâlcea este, cu alte cuvinte, mai mult decît o bună treabă de gospodari. Este ceva ce ne aduce pe buze gustul dulce al viitorului nostru pururea tînăr.

ILIE PURCARU ■

Cerșetori și inocenți

Fusesem deci puși față în față cu cîțiva dintre cerșetorii Bucureștiului. Oameni mai tineri sau mai bătrîni care aveau sau nu vreo infirmitate anume (cei care o aveau, o îngroșau, cei care nu, și-o fabricau) asupra cărora, la un sumar control, s-au găsit spectaculoase sume, rezultat al cerșitului lor de citeva ore: 800, 700, 500 lei, bani sunători, adunați în monede de 5 lei, 3 lei, un leu cit și din bănuți de 25 și 15 bani. Iată-i murdari, totii, fără excepție, în cojoace sînoase, peti-cite, prinse cu cingători de sfoară, cu bărbile nerase de cine știe cînd, cu miini înfășurate în feșe ce ascundeau imaginea rîni — tot acest ansamblu al mizeriei de suprafață avînd drept scop stîrnirea mi-lostiveniei publice în fața unci atit de evidente... neputințe. Am recunoscut, printre cei adunați, țigănci pe care le ză-risem deseori cerșind, cu copii sugari la piept (ele erau aceleași, copiii alții, mergînd vorba că i-ar imprumuta între ele), pe care-i ciupeau, de răminea urmă pe carnea fragedă, pentru a țipa, pentru a scandaliza pe cei din jur care, spre a curma coșmarul, le dădeau bani.

Bătrîna Irina Caciuc (s-ar putea ca bătrînețea ei să nu stea decît în infățisarea pe care și-a contrafăcut-o) adunase în în cea zi 500 lei. Repeta, precum un refren coral, indiferent de întrebarea care-i era adresată, că ea lucrează cu ora la Ștefăneasca și la Drăgăneasca. Întrebată fiind cine-i Ștefăneasca, cine-i Drăgăneasca, unde stau ele, cu ce se ocupă, ne-a dat mai multe variante care se băteau cap în cap, după cum ne-a dat mai multe adrese, drept domiciliu, neavînd nici un document asupra ei. Singura „infirmitate” a acestei să-i zicem bătrîne, este placa dentară, confecționată grotesc (cine oare i-o fi făcut-o?) — doi canini distanțați, singurii pe toată placa, ce-i dădeau infățisarea unei adevărate coloroate din po-veștile noastre. Nu știm ce va fi făcînd cu banii Irina Caciuc (și poate că n-ar fi rău ca organele de cercetare să afle), știm însă că i s-a oferit posibilitatea să fie dusă la un cîmîn de bătrîni, dar a refuzat ca mușcată de șarpe, ce să caute acolo ea care muncește la Drăgăneasca, la Ștefăneasca.

Cam la fel stau lucrurile și cu Radu Nicolae din comuna Cloșani, județul Gorj care, pare-se, și-a mutat domiciliul pe scările pasajului subteran de la Lipscani. Agonisise și el, în cea zi, 780 lei. „Ce să caut eu la un cîmîn? — zice — eu care vin cu treburi la București”. Întrebat ce treburi are, își întinde niște hîrtii dove-ditoare — pe care le poartă la el pentru orice eventualitate — de fapt, niște ho-făririi judecătorești vechi de prin 1962 pri-vitoare la niște neînțelegeri asupra unei bucăți de pămînt...

Am întîlnit și un cerșetor cu... acoperire. Recunoaște că cerșete, dar numai cite o oră, două pe zi, în rest, muncește la Cooperativa de Invalizi „Cartonajul” București. De ce cerșete? Pentru că i s-au făcut nedreptăți! Și, fără a mai aștepta întrebarea „care nedreptăți?”, începe: 1. A cerut să i se dea proteze gra-tuit (într-un accident de tren își pierduse picioarele) și nu i s-au dat (cu greu arată și adresele primite în care i se explică situația că avînd leașa mai mare decît prevede cota de eliberare gratuită a protezelor nu i se poate satisface cererea. Nu face însă nici un comentariu despre faptul că i-a fost asigurată un loc de muncă); 2. I s-a demolat casa din Voluntari, pe care o primise moștenire, dar nu i s-a dat alta în schimb (uită a-mănuntul că în situații de demolare i se dă proprietarului contravaloarea casei); 3. De ce nu i se face buletin de Bucu-rești? Și pentru ca replica-cerere dată de el, să poată închide gura oricui, umblă și el cu o hîrtie (pentru orice eventualitate), roasă de timp, în care sint trecute cele trei doleanțe, specificînd că dacă nu-i vor fi îndeplinite, el, Nicolae Fierbin-țeanu, om la 39 de ani, va face și va drege.

Frumos mijloc de intimidare, domnule cerșetor! Frumos mod de a-ți acoperi de-căderea, de a te tirî — pentru că vrei să te tirăși! Cînd ai scos din punguța milei cei 130 de lei, sumă adunată în nici o jurnă-tate de oră, al exclamat cu dispreț: „130 de lei am, ce, aștia-s bani?” Dacă ar fi să fi cîștigat fie numai acești disprețuiți 130 lei pe zi, ai fi ajuns, la capătul unei luni de zile la 3900 de lei, la care adăugîndu-se cei 1600 și ceva, banii de la „Cartonajul”, ai depăși leașa unui di-rector, domnule cerșetor! Iar dacă ar fi să rotunjim nițel suma cu care zi de zi ai plecat spre casă, ajungem să cre-dem că ai avut leașa de ministru, domnu-le cerșetor!

Așadar, ei, cerșetorii, se deghizează în amărîți al vieții, în nedreptățiți. Reușesc să scoată (cum, niciodată nu am găsit răspuns), prin „măiastra” artă a cerșitu-lui, bani, mulți bani de la trecători. Își rid în barbă, probabil, de prosteașca in-duioșare a celor care le umplu punguța milei, punguța care, cu fiecare bănuț a-dunat, înclină balanța decăderii. Sint puțin acești înși care au renunțat la demnitatea umană (poate aici își are dezlegarea misterul dărniceii celorlalți). Puțini, dar lasă urme urite pe unde trec, întinează frumusețea unei vieți demne, cinstite care s-a statornicit în toate casele țării.

GEORGETA BLANARU ■

Cum s-a făcut o șuşanea

Biletul de intrare la *Hopa Mitică*, spectacol prezentat în zilele de 27 și 28 septembrie a.c., cu mare tam-tam la Teatrul de vară „23 August” sub egida Teatrului „Constantin Tănase”, a costat, nici mai mult, nici mai puțin de cincisprezece lei. Pînă la socoteală că ne aflăm, cum sus-șin cei care vind bilete, în săptămîna „Cruții roșii”, la suma amintită se mai adaugă încă cincizeci de bani, fără să ca-peți, cum s-ar conveni, nici un fel de timbru. Așa că, înmulțind această sumă cu numărul mare de bilete răspîndite, rezultă o cifră care merită să fie luată în seamă.

Se naște, logic, următoarea întrebare: Unde sint banii?

Dar nu numai „modesta” afacere despre care am amintit are loc la intrare. Aici se petrec și alte lucruri, mult mai ciudate și chiar sub ochii organizatorilor, ai celor numiți să asigure bunul mers al lucrurilor.

Despre ce este vorba? La intrarea prin-cipală, un tînăr elegant, într-un costum impecabil, oprește lumea și oferă bilete sub preț. „Hai băieți! Am bilete ieftine. Cinci lei, zece lei. Cine dorește?” Ne uităm și noi la biletele vindute clandestin. Unele sint de la Teatrul Giulești, unele de la Uniunea Generală a Sindicatelor, altele de la același teatru, dar expirate de mult. După ce-l fotografiem, reușim să stăm de vorbă cu omul care pieste în buzunare teancurile de bilete. „Ascultă, to-vule, de ce m-ai fotografiat? Ce, crezi că fac vreo afacere? Eu, tovule, sint om de cultură. Sint agent cultural. Eu sint de la Uzina Republica. Organizez spectacole”. Cum vă numiți? „Mihai Avramescu, și să știți că nu-mi este frică de nimic și de nimeni. Eu am autorizație în acest sens”.

La cealaltă poartă, un alt tînăr vindе același tip de bilete chiar pe masa (fiindcă nu există o casă specială pentru bilete) a casierilor care vindeau bilete legale. Cum vă numiți? „Mihai Avramescu”. Nu se poate. Mihai Avramescu este la poarta cealaltă. „Păi, da — vind biletele lui. El are autorizație. El se ocupă cu cultura. Eu doar îl ajut”. Cum vă numiți? „Ce vă interesează? Lasă, măi, chestiile astea. Uite, chiar îți arăt buletinul. Ce, crezi că mă sperii? Nicolae Pavelescu. Dorești să știi și cum fi cheamă pe părinți...”

Anunțat să înceapă la ora șapte seara, în presă și pe afiș, spectacolul se pornește cu greu cu o întîrziere de aproape o jumătate de ceas, cu prezentarea făcută de H. Nicolaide, care — împreună cu George Mihalache — semnează și așa-numitul (cităm din afiș), „pretext muzical”. Alături de el, mai tînăra artistă, pînă nu demult la teatrul din Satu Mare, Ortansa Stănescu, încearcă să facă față cupletului „Hopa Mitică”, o veritabilă colecție de ineptii:

„S-a dus vremea lui Mitică / A rămas și păpușică... Ciubucul și șmecheria... Hopa Mitică”. Și continuă la fel de vulgar: „A-ncercat la facultate / Îl doare în coate / Scoate și tătucul picul / Nu se știe cu ce pică / Și-l vezi pe Mutulică... Hopa Mitică”... „...Problemă mică / Apare Hopa Mitică... Din babac și din puriu / Am fost avansat gagiu”.

Cine o fi aprobat o asemenea in-cropeală penibilă spre bătaia de joc a celor prezenți? „Mult e dulce și frumoașă / Limba românească / Și nu aia păsărească... Foate verde și-o clipită... Hopa Mitică”. Mai apar în spectacol „Duo Cristal”, Rodica Popescu și Ala Baianova. Nu sint singurele nepotriviri între afiș și ceea ce se petrece în realitate. Pe afiș e anunțată Eva Kiss care la ora respectivă are alte treburi. Nici balerina Cornelia Patrîchî care împreună cu Thury Ștefan trebuia să susțină un recital, nu se ivește de nicăieri. În locul ei apare soția lui Thury Ștefan. Și fiindcă sintem la acest capitol să le notăm evoluția fără haz și să ne manifestăm nedumerirea că numărul prezentat este vechi, arhicunoscut de toată lumea, incît te întrebî — și pe bună dreptate — dacă acești talenți ai balerinei mai știu să facă și altceva. Mai apar surorile David, mai apare murmurînd în spectacol și grupul „Reflex” — mai apare și Aurelian Andreescu cu un repertoriu ce-ar trebui improspătat. Toată povestea ține nici mai mult, nici mai puțin de o oră.

Partea a doua este consacrată familiei Dolănescu. Și, ca lumea să fiarbă, să aștepte cu sufletul la gură, să urle, să țipe-n toată legea pînă să vină vedeta numărul unu, Ion Dolănescu — este prezentat mai întîi Titii Dolănescu. Acesta, ca dealțul și fratele său, Nicolae Dolănescu, s-a prezentat la concertul de muzică populară costumată peștii, cu ie dar cu pantaloni cumpărați din magazinele Romarta. Titii cîntă: „Nu știu ce să mă fac / Mă apucă urgia / Îmi place Ana și Maria... Că eu tată n-am avut / Amărit am mai crescut... Și, hu, hu, hu / Așa începe iubitul... Mîndro știu ce m-am gîndit / Să mă las de iubit”. Apoi urmează Nicolae Dolănescu: „M-am născut într-un bordei... Invelit cu pale... leagăn o copăie... pe o potecuță / Mă-n-tîlnii c-o romăncuță / Imbrăcăată țărăncu-ță / Romăncuțel i-ar plăcea / Să fie amanta mea...”

Antrenul e asigurat de Al. Lulescu care: „vă mulțumesc pentru aplauze și pentru palme... să marcheze un sărut și eu să egalez... mai bine mă făceam gestionar sau mai bine halterofil să ridic 800 de kilograme și să uit să le pun jos... sau im-blinzitor de soacră. Soacră-mea a căzut în genunchi în fața mea și a spus: ieși de sub pat... mai bine imperechez oia cu pa-pagalul să recite Miorița... sau la director să pun inimă de girafă și la artiști inimă de ris...” Și fiindcă lumea fluieră și sintem sub amenințarea ploii, Al. Lulescu hotărîște să-și intrerupă recitalul său de glume grosolane și să lase microfonul mult așteptatului Ion Dolănescu. Acesta nu mai apucă să cînte decît un cîntec și jumătate căci ploala torențială sparge șușa. Luminile se sting, spectatorii fug sub copertină... explodează becuri și se fură microfoane. Încă o jumătate de oră, un haos general pune stăpînire pe întreaga grădînă de vară — singura grijă a organizatorilor fi-înd protejarea celor trei vedete.

A doua zi ne-am dus din nou la specta-

col. De data aceasta am ajuns ceva mai tîrziu. Săla era arhiplină. Am ajuns exact la recitalul lui Al. Lulescu. Mai cităm citeva mostre de penibil și vulgaritate: „Se vîd printre ele / șapte hectare de piele...” Din scrisoarea unui sofer: „Ador caroseria ta valabilă... Eu cu reparații capitale și alții te iau de nouă... Al tău, cu toate bujiile, Vasile Frînă...” și multe altele pe care din decență nu îndrăznim să le transcriem.

După „Concertul extraordinar” al lui Titii și Nicolae Dolănescu, apare Ion. Pu-blicul este în culmea fericirii. Se mîncîcă semințe, se bea, se țîpă, se urlă și chiar se joacă. Fetișcane de toate vîrstele, scui-pînd în stînga și în dreapta semințe, se urcă pe scenă, sărută interpretul și oferă flori. În delirul general, cîntărețul inter-pretează: „Eu cînd m-am însurat / A fost noapte și-a plouat / Parcă am fost la ochi legat / N-am văzut pe cine-am luat...” Apoi în alt cîntec își face autocritica: „Ta-ta-i om de bază-n sat / Niciodată n-a fost beat / Însă eu copilul lui / Stau la ușa matului... / Sint mai hoț ca tatăl meu...” La sfîrșitul recitalului cei trei frați Dolănescu se întîlnesc din nou pe scenă și cîntă mamei lor care are trei feciori mari interpreți ai cîntecului popular.

Am stat, la sfîrșit, de vorbă cu H. Nico-laide. Mai bine spus am fost pur și sim-plit acostat de acesta: „Sînteți de la ziar? Hai! Să știți că spectacolul nu este o șușă. Eu, domnule, sint pensionar. Nu iau nici un ban pe spectacol. Este adevărat că lipsește de pe afiș citeva nume, dar am adus altele (? !). Dar ați văzut cum a flu-ierat lumea? Nu sint educați. Noi, artiștii, trebuie să-i educăm. Acum este prea tîrziu...”

Desigur, foarte frumoasă ideea maestru-lui merit, cum îi place să se prezinte, H. Nicolaide — dar avem de pus și noi o singură întrebare: cum cred cei care sem-nează și avizează asemenea penibile spec-tacole că se face educație artistică acolo unde miroase de la distanță a șușă?

SORIN POSTOLACHE ■

Hopa Mitică — pretext muzical de H. Nicolaide și George Mihalache. Muzica: N. Kirculescu, L. Profeta, Dan Ardelean și Gelu Solomonescu. Conducerea muzicală: Gelu Solomonescu. Scenografia: D. Icodim. Regia artistică: Nicolae Dinescu.

O casă din Țara de Sus a Moldovei, un chip neînvinș al duratei

Oamenii ca oamenii, se însoțesc sau se despreună, se dezrădăcinează sau revin la locurile lor de baștină, dar lucrurile se schimbă atunci când încep casele să se împreune, să se despreune, să se dezrădăcineze și să rivnească iar la temelii vechi, să îndure întimplări indeobște doar oamenilor hărăzite. Și cine ar fi avut timp să creadă că vom întilni vreodată, pe drumurile lungi ale țării, o casă împreunată apoi de o casă crescută în vecinătatea ei dezbinată, dezrădăcinându-se adică o dată, și încă o dată, și năzuind și acum la

o reînnoire pe vechile ei temelii?... Înșă, iată, această casă există, e vie, e teafără, speră.

Mai puțin de jumătate din ea, și vom vedea curind de ce mai puțin de jumătate din ea, a fost așezată pe tălpi de Constantin și Casandra Buliga, oameni pașnici și muncitori din Marginea Bucovinei, în urmă cu vrec trei sferturi de veac. Mai tirziu, în războiul dintii, s-a prăpădit Constantin, reîntors rânit de moarte din bătălii necruțătoare și aici, între al lui, istovindu-și suflarea, împăcat cu sine, senin, ca tot soldatul necunoscut care și-a așezat oasele cu bună-știință în temelii unei patrii mai mari, mai puternice. Și au rămas după asta, să ducă grija acareturilor din Marginea, amintita Casandra și fiica ei Eufrosina, devenită curind Halus, prin căsătoria cu unul Dimitrie Halus. Casa lor dăinuia pe lângă Cotul din Jos, el era de pe lângă Tecioara, din celălalt capăt al satului Marginea, și totuși s-au iubit și s-au luat, bineînțeles cu binecuvântarea Casandrei. Și așa, cind trudind, cind iubindu-se, de la un an la alt an, au adus pe lume nu mai puțin decît patru copii: Viorica, Casandra, Constantin și Bălașa. Și cind au crezut și ei că și-ar putea trage sufletul, a început alt război, a trecut mai întii peste ei ca o pasăre cu aripi de tuci, dinspre soare-apune spre soare-răsare, și a revenit peste satul lor cind mai-mai să se împlinescă trei ani întregi de neliniște, către asfințitul unei primăveri tulburi. Și la 6 mai '44, cind era limpede că nu mai aveau încotro, au strins lucrurile grămadă, numai lucrurile de care ar fi avut trebuință oricind, și au înhamat caii la docarele repezi.

Cu avutul pe roate și cu speranța în cai, au început să netezească un drum nebătut de al lor cind vremea tătărilor. Între noi fie vorba, ceea ce nu chiar toată lumea pricepe, dintr-o pricină care duce la durere de cap, dacă ar fi să o

deslușim pe de-a-ntregul, e că războiul se revărsa peste oameni și sate ca o apă scăpată din matcă, gilgind prin privaturi cum nu te aștepți, tulburindu-se cind pare mai limpede și limpezindu-se, nefiresc, tocmai acolo unde ar trebui să spumege, să rupă, să amestece singele cu țărina și țărina închegată sub singe, din nou, cu alt singe. Și atunci au pornit-o împotriva războiului, netemători la zidul lui din fierbințeală și fum, dinspre Marginea înspre Bălinești, prin pădurea Zamostea, întind malul Siretului, pieziș pe mișcarea batalioanelor, parcă alunecind chiar pe scîlpătul armelor. Și din pădurea Zamostea, ridicându-se cu sufletul la gură spre ramurile de sus ale unui trunchi crescut în neștire, parcă apăsată de o tulbure presimțire, Eufrosina Halus a întors capul spre Marginea. Cuprins din două părți de armate, satul ardea.

Și au revenit în septembrie lângă casa lor arsă, și au ales ce se mai putea alege din casa lor arsă, risipindu-se noaptea pe la oameni cu inimă și readunându-se ziua într-un potop de cenușă. Azi așa, mîine tot așa, pînă cind s-a întors din război și Dimitrie Halus, pînă cind a mai luminat și Casandra o zi cu un sfat bătrînesc, și au hotărît toți să cumpere o casă din Huta, cum îi ziseseră nemții pripășiți pe aceste meleaguri, un sat apropiat, căruia i se zice și Volevodaea, mai nou. Au cumpărat-o, au desfăcut-o și au refăcut-o aici, tot în Marginea, în toamna lui '47 erau cu ea gata, adăugîndu-i făptura cu ce izbutiseră să aleagă dintr-un scrum încă rumen. Apoi s-a prăpădit Eufrosina, la numai 44 de ani, fără să apuce să-și vadă feciorul plecat la armată, înaintea buncii Casandra, și a fost îngropată în locul pe care Casandra îl păstra pentru ea. Apoi a murit și Casandra, îndoită de durerea de a se fi prăpădit prea tirziu, mai tirziu decît fie-sa. Și Dimitrie a mai stat șase ani, pînă cind s-a crezut dezle-

gat, dezlegat, dezlegat, și s-a lipit de un suflet mai proaspăt. Nu oricum, ci cu prețul unei trude noi, din care a răsărit altă casă...

Dinspre pădurea Pietrele Muierilor, de unde o scruta uneori Viorica, povestea asta poate fi ridicată de la o noimă la altă noimă. Nu deodată, dimpotrivă, cu incetul, ușor. Dar adevărul este că atunci cind mai trăia Eufrosina, cind mai trăia și Casandra, cind Dimitrie se mai infunda înspre Pietrele Muierilor cu toporul pe umăr, de luni dis-de-diminează, și cu tainul de hrană măsurat pînă miercuri, și cind ea, Viorica, joi în zori, potrivea alt tain, pentru vineri și simbătă, în desaga sub care, adusă din mijloc, o apuca drept spre șaua căscată chiar în obcina Suceviței, spre pădurile de al căror zid răcoros mănăstirea își lipise spinarea, cînd pădurile se mai cutreierau fără teamă, de la o noimă la alta n-avea rost să ajungă. Dar așa, adunîndu-se ani peste ani, dintr-o dată, un înțeles s-a despărțit de alt înțeles: cu o nouă nevastă, Dimitrie a durat altă casă. Casa veche, împreună cu lemne culese din scrum și din birne coborîte din Huta, peste noapte, împotriva unei nopți care ar fi putut fi a discordiei, care ar fi durat mult mai mult, a ajuns a Bălașei. Și Bălașa l-a îngăduit sub același acoperiș, mărîtîndu-se, pe un Isidor, din neamul Hrebanilor.

La ceasul acela se mărîtase și ea, Viorica Halus, plecase în rosturile ei și Casandra Halus, Constantin, dus de valurile vieții spre Rădăuții dinspre soare-răsare și-a iubit atît de mult soața încît i-a luat și numele, nu-și mai zice azi Halus, își zice Nicoară. Și nu se mai știe în ce clipă anume s-a ivit și pentru Bălașa și Isidor un rost nou. Și au rămas și pentru ei, toate, în urmă: Imașul de la Șuvaru, Dumbrăvița, Balta Stînii, și Arșița Nouă, și Arșița Veche, și locul acela căruia oamenii îi spuneau Delniță și alt loc, fără

Primar din „țara“ Silvaniei

„Măi, ăștia sint căzuți în cap!“ — îi spune omul cu vădită stupeoare cuiva, la telefon, în timp ce, observîndu-mi intrarea, îmi face semn cu mina să mă așez pe unul din scaunele aflate în jurul mesei. Așa că mă așez în biroul primarului din Șimleu Silvaniei, și-l aștept să-și continue convorbirea, pe care dealtfel nici el nu dă semne c-ar vrea s-o intrerupă. Aflu astfel, din frînturile lui de frază, că o mașină s-a dus la grajduri și s-a întors de-acolo fiindcă n-avea ce face. Mai aflu că un oarecare Ardeleanu Pișta e căutat peste tot fără să-i dea nimeni de urmă, deși, într-un loc anume, nu înțeleg bine unde, prezența lui ar fi fost de mare folos.

Apoi primarul lasă receptorul în furcă, se scuză că m-a lăsat să aștept, moment în care aparatul sună din nou. Ridică receptorul și îi spune omului de la celălalt capăt al firului: „Descurcați-vă singuri, că acum n-am timp de voi, fug în cîmp...“ Fraza care, în ceea ce mă privește, nu se dovedește prea încurajatoare, venită cum sint la el tocmai spre a-l ține de vorbă.

Nu l-am cunoscut în copilăria mea pe Ioan Pop, secretarul Comitetului orașenească de partid și primarul orașului, deși, ca și mine, el este om de prin partea locului. Deține aici, în orașul dintre dealuri, funcția de primar de aproape șase ani. S-a născut în comuna Bobota și liceul l-a urmat în Șimleu, la „Simion Bărnuțiu“. Pare să aibă între 40-45 de ani, yiristă pe care nu i-o aflu însă exact, fiindcă, în momentul în care dau să-l întreb, sună din nou telefonul și cineva îi aduce la cunoștință că cei ieșiți de dimineată cu camioanele la cîmp pentru cositul orzului stau în lanuri de vreo oră și se plîng că n-au coase. „Cum n-aveți coase? — se sprind de uimire ochii omului din fața mea. Dar cind v-ați urcat în camioane și-ați pornit-o la cîmp, cu ce v-ați gîndit c-o să secerăți, cu brîșca? Intrați prin curțile oamenilor — le spune — și căutați pe-acolo... Oricine a fost odată țaran are atîrnată undeva, într-un cui din spatele casei, o coasă, coasă lui!“... Apoi lasă receptorul în furcă, rămîne parcă o clipă pe gînduri, descumpănit, și rostește încet, mai mult pentru sine: „Nu știu ce-o să se întimplă cind n-om mai fi noi, ăștia, care mai sintem pui de țarani...“. Pentru a reveni însă de îndată la umorul și la verva care se pare că îi sint funciare, po-

vestindu-mi: „I-am mobilizat din întreprinderi pentru campania agricolă și ei și-au luat de dimineată pungile de plastic pline cu mîncare, altceva nimic, s-au suit în camioane și-au ieșit la cîmp. Acolo...“

Înțeleg deci că venirea mea la el este cam inoportună, că l-am găsit în plină activitate și că e cazul să-l las să-și vadă de treburi. Așa că intru direct în subiect, întrebîndu-l care sint problemele pe care le are el de rezolvat astăzi, o zi de august cu soarele ivit dintr-o dată dintre mîguri, după zile și zile de ploaie. Un soare care pătrunde prin ferestre, acum, la acest ceas al dimineții, și în biroul primarului, iar omul îl primește ca pe o binefacere, dar nu plecat, ci așa cum îi e felul, bățios și gata să-l ia în stăpînire. „Am nevoie de soarele ăsta — îmi spune — cel puțin două săptămîni de acum înainte. Pînă termin cu griul și cu furajele, pînă eliberez terenul și depozitez recolta. După care, facă el ce-o vrea, că noi sintem puși la adăpost“. Și cind spune acest lucru îmi dau imediat seama că știe pe ce se bazează. Într-adevăr, în fața unei toamne ploioase, așa cum obișnuiesc ele să fie prin partea locului, s-ar părea că nu mai are de ce se teme. Parcurgînd de la un capăt la altul orașelului dintre dealuri, așezat pe terase naturale și străbătut de apele doar aparent liniștite ale Crasnei, observ acum, după atîtea zile de serioase inundații, că urmele revărsărilor nu mai sint vizibile ca altădată. „Asta pentru că dumneata — mă lămurește primarul — erai învățată cu șanțucul acela din fața porților, prin care se scurgeau apele de pe Măgură. Acum însă, poate ai văzut, localitatea este străbătută de canale colectoare de 2 metri lățime și 1,85 adîncime. Încă din 1975 am îndiguit pe porțiunea orașului riul Crasna, după care ne-am propus o altă «problemă de fond»: să scoatem străzile din noroi. Așa că am început să le pavăm, iar în anul ăsta, dacă ne merge plugul bine, rămînem doar cu două, la margine, nemodernizate. În 1981 le vine și ăstora rîndul“.

Iată-ne deci ajunși la realizările ultimei perioade, realizări despre care Ioan Pop vorbește cu bucurie, ca orice om trudit și de bună-credință. Îmi expune pe scurt principalele direcții în care s-au produs schimbări în zona de care răspunde și constatăm împreună că aici, la poalele Măgurii, se înregistrează de fapt cam toate direcțiile de transformare ale României socialiste: 1,3 miliarde lei — volumul investițiilor din actualul cincinal — înseamnă aici punerea în funcțiune a unei fabrici de produse izolatoare, apoi construirea și darea în folosință a unei secții de șampanizare la Întreprinderea de industrializarea vinului și construirea unei Secții de armături din fontă. În prezent se lucrează la termîntarea filaturii de bumbac și a abatorului pentru ovine și bovine, într-o zonă deschisă, din partea de șes a localității, unde a intrat în funcțiune din 1975 și gara cea nouă, cu peroane largi, moderne și cu o capacitate sporită.

Și pentru că vorbim de construcții, primarul Ioan Pop îmi amintește de cele 1400 de apartamente de bloc date în folosință începînd cu anul 1968, de lucrările de alimentare cu apă potabilă prin cele

17 puțuri, de amenajarea unei noi secții de interne a spitalului din localitate (secție cu o capacitate de 150 locuri, condusă de doctorul Ioan Pușcaș), de reparațiile capitale și de canalizarea tuturor școlilor din oraș.

„Bagă de seamă! — îi spune apoi cuiva la telefon, fiindcă se vede bine că n-are răgazul acum să-și treacă tîhnit în revistă realizările și din cind în cind, dacă nu-l sună nimeni, cheamă el pe unul și pe altul — aici e Pop, se recomandă, pentru ca imediat să treacă la ceea ce îl doare: Bagă de seamă că parcă iar se înnocează și dacă nu stringem pînă deseară furajele nu e bine“. Așa că, pentru a-l mai putea reține citeva minute atenția, trec și eu la furajele acelea și-l întreb de ce se consideră pierdut dacă nu le adună pînă la căderea nopții. Prilej ca omul să vorbească despre fermele zootehnice (I.A.P. și G.A.C.) profilate pe vaci de lapte „de elită“, pe creșterea oilor merinos și pe bovine, ferme în care bătălia se duce de vreo cîțiva ani pentru ameliorarea și selectarea raselor, pentru asigurarea bazei furajere și amenajarea unor adăposturi corespunzătoare.

„Păcat că n-ai un aparat de fotografiat la dumneata — regretă el — te-aș duce să le vezi pe cele 600 de vișele pe care le-am obținut numai din prăsilă proprie și pe care acum le scoatem în vînzare. Sint ca păpușile!“ (Aici îl intrerupe însă un muncitor de la fermă, care, intrînd în birou, îi spune că are nevoie de niște paznici, undeva pe cîmp. „Cum, măi, să stăm atîția de pomană, în atîtea locuri? — se miră primarul. Pui doi, trei hodorigi să-ți păzească stogurile, și

gata“. Iar mie, după plecarea omului: „Nu mai am deloc țarani, asta-i. Trei, patru bătrîni în Cehei, ăștia mi-s toți țarani, restul sint încadrați.“)

Și ne întorcem la ameliorarea raselor de oi, ameliorare „începută întii cu berbeci de Stavropol, numai că, din cauza umidității din zona noastră, lina prăsilii era lungă și uscată. Așa că am trecut la berbecii de Grozdenk, dar și acum ferim oile; cum vedem că se adună norii, fugim cu ele în saivane!“ Dar adăposturile? „Dacă vitei nu-i dai să mănince ca lumea și nu-i ții adăpostul ca pe o farmacie, ăleri toată ziua după medicul veterinar“, e de părere primarul. Și, descriind grajdurile celor 600 de vaci „de elită“, îmi povestește că a introdus aici o linie de decovil ca să scoată bălegarul, iar în timpul iernii aduce apa la temperatura grajdului. „fiindcă vitei îi e frig și ei, nu-i place adică să iasă pe-afară. Îi pierd din cauza temperaturii scăzute pofta de adăpat, de mîncare, slăbește; așa că i-am adus noi apă la bot... Să le vezi — îmi spune din nou, cu duiosie în glas, gîndindu-se pe semne tot la vișelele acelea pe care le-a pregătit pentru vînzare — arată ca păpușile!“... Pentru ca apoi să-și stăvilească „sentimentalismul“ cu chibzuință de bun gospodar: „Trebuie să le vind, ce mai, n-am ce să le fac, altfel astea îmi mănîncă de pomană furajele“.

Așa că în acest moment al discuției primarul Ioan Pop iar își amintește de furaje și se îndreaptă spre fereastra pentru a-și arunca ochii pe cer. În fața lui, înaltă și verde, se ridică Măgura Șimleului, cu crestele parcă dantelate, cu norii atîrnați pe creste. „O vezi? — mă întrebă.

TULCEA, PORT LA DUNĂRE, PORT LA MĂRILE LUMII

Fotografie de A. MIHAILOPOL

DRUMUL

nume, alt imas dintr-o coastă a piriului Hirbovăt, unde începuse să-și facă de la o vreme cuib un cocostirc rătăcit de ai lui, încit oamenii au sfârșit prin a-i spune locului La Cocostirc, pentru că toate locurile trebuie să aibă un nume... Și casa dezrădăcinată din Huta, ca să se împreune cu casa arsă din Marginea, iată, s-a mai dezrădăcinat încă o dată, luind drumul Rădăuților mai întâi, trăgându-și sufletul un an, doi, acolo, într-o margine a orașului care începuse să se ridice pe alte picioare, și iar s-au opintit Isidor și Bălașa în lemnăria ei încă zdravănă, și au adus-o aici, în Plăvălarii Udeștilor.

Și acum se cuvine să privim lucrurile nu numai din zarea din care se rupe o casă, ci și din zarea spre care ea vine. De aici, dintr-o luncă în care a fost cindva grădina bătrînului Grigore Nicoară, om ciufut și trăit îndelung în singurătate, dintr-o luncă în care s-a infiripat azi o casă, miine altă casă, pînă cînd au ajuns șase case cu totul. Printre care și asta, adusă din Volevodeasa, prin Marginea și Rădăuți... Cu ce a mai pierdut ea pe drum, cu ce și-a mai adăugat, a rămas cam aceeași: stă pe tălpile vechi, se ține tot în birniua de altădată, iar dranița e aceeași, în două rînduri bătută, dedesubt cea din Marginea și deasupra cea din Huta, neatînsă de flăcări... Și chiar și sub acoperișul ei îngemănat în acest fel, iată, o ușă din Marginea se deschide spre o ușă din Huta. Și la tocurele acestor uși veșnice, în vara aceasta, își măsoară înălțimea vreo nouă copii: Alexandru, Vasile și Ion, Ana, Gheorghe și Lazăr, Zinica, Ilie și Neculai, după rînduiala în care s-au ivit ei pe lume... Și cu zece fac nouăsprezece... În casa aceea, care încă există, încă speră, fiind vie și teafără...

MIHAI PELIN ■

Acum cițiva ani o invadaseră spinii... Aflu că, de scurt timp, Măgura este pusă la valoare, terenurile ei fiind repartizate oamenilor din localitate pentru a fi plantate și lucrate. În fiecare an, la 14 septembrie, se organizează aici, în Șimleu, o onstăuire cu legumicultorii, pomicultorii, viticultorii și florarii din zonă. Prilej cu care au loc expoziții, unde sînt reprezentate toate ramurile de producție ale orașului. „Umblu și eu la sentiment — imi explică Ioan Pop — îi pun adică la concurență. O coacăză mai mare decât obține reușit pe parcela lui din curte, vine cu ea la noi și noi i-o prezentăm în expoziție...”

Doar că nu mai are timpul necesar să-mi arate pe indelețe niște fotografii cu landurile de exponate, așa cum avea intenția. Secretara îl anunță că o șaretă îl așteaptă în stradă și primarul îi spune în nou că el acum tocmai „fuge-n cîmp”; în mers îmi promite să-mi trimită și mie șaretă, imediat ce ajunge, ca să mă ducă la fermele pomicole, în vii, la grajduri, sau oriunde aș dori eu, să verific cu alte privinte pe viu tot ce mi-a povestit, fiindu-mi astfel „eu îți pot spune aici multe și de toate, iar dumneata poți să mă crezi sau nu mă crezi. Așa că e mai bine să vezi cu ochii dumitale...”

În așteptarea șaretei, răsfoiesc un dosar care sînt adunate cîteva materiale de referință și consfătuirile anuale de lucru ale pomicultorilor și viticultorilor din regiune. Cîine nu face o casă, nu sădește un pom, nu crește un om... — scrie în cuvîntul de deschidere primarul Ioan Pop din Șimleu Silvaniei.

MONICA SAVULESCU ■

Pe „Omul”, în spatele Colțului Ocolit, e zăpadă! Pe virful Bătrîna, la peste 2000 de metri, zărim un om. Stă infipt în munte ca un strigăt de izbîndă. În față, masivul Doamnele seamănă cu un templu antic: stîncile se tasează, curg sub povara proprie. Înpenul, plantă-monument al naturii, inundă lespezea ca o caracatiță verde...

Și în acest imperiu de piatră și cer, drumul!

— De cînd construiți drumul?

— Din primăvară; adică din iunie, pentru că atunci s-au topit zăpezile în Bucegi.

În Bucegi, muncitorii Șantierului de construcții forestiere din Sinaia construiesc acum un drum pastoral. Pornesc de pe virful Doamnele, străbate masivul Bătrîna și va ajunge în virful Padina-Colți, la aproape 2000 de metri înălțime. Suim de cîteva ore, vrem să ajungem la Valeriu Jînga, un tînar de 33 de ani, care de 15 ani nu face altceva decît drumuri: drumuri forestiere, grele, prin păduri și prin stîncă masivă, drumuri de acces public în zone montane, drumuri pastorale. Cam 200 kilometri de drumuri în 15 ani. S-ar putea să nu vi se pară mult, dar Jînga, născut în Ghiojdeni (Vrancea), taie drum acolo unde nu a călcat picior de om, acolo unde zboară doar condorul Bucegilor și corbii cei mari. Acestea sînt păsările pe care le vede Valeriu Jînga cînd pleacă seara spre cabana Peștera. Pînă acum a înaintat 2,2 kilometri. Buldozerul lui rupe din munte centimetru cu centimetru și cînd dă de stîncă se opinește nervos, roțile dințate urlă ca niște guri ciclopace și, cînd nu mai pot, cedează. Stîncă e dură, neclintită, acolo de la facerea lumii, și vine Valeriu Jînga acum și-i spune: dă-te mai încolo, și stîncă nu se dă, și Jînga o împinge cu forța. Cum să-i spui Naturii: dă-te mai încolo? Natura poate veni peste tine cu o mie de buldozere nevăzute. Știe și Jînga lecția asta. De aceea eu cred mai degrabă că Jînga aici, la 2000 metri înălțime, sub ploaie și vînt, uneori sub viscol în plină vară, modelează Natura: îmblînzește stîncă și-i cioplește alt chip muntelui. Drumul se taie în pantă de pînă la 50 la sută! E atît de abrupt, încît dacă te așezi pe iarba care s-a încumetat să crească aici, vii la vale, în prăpastie! Drumul trebuie să aibă 4 metri lățime. Jînga îi face pista de 6 metri: „E mai bine așa, zice, primăvara aici cad ploii torențiale; iarna cad zăpezi de peste doi metri. Avalanșele și torenții ar putea să strice drumul, să-l surpe. Și atunci e mai bine să fie mai lat”.

— Și pînă unde va ajunge drumul la care lucrezi?

— Pînă unde trec norii aia acum, pe virful Padina-Colți; eu cred că sînt peste 2000 metri.

Dar să ajungi acolo, deasupra norilor, îți trebuie mai înainte de toate curaj. Mult, mult curaj. Singe rece chiar. Emotivitatea te duce la accident. Mi se relatează un fapt: cu cîțva timp în urmă, au fost repartizați aici doi buldozeriști de la Nehoiu. Lucraseră numai la șes, nu pe terenuri accidentate. Primul s-a suit pe buldozer, dar cînd s-a uitat în prăpastie a simțit că fuge muntele cu el și a coborît cu spaima pe chip. Al doilea nici nu s-a încumetat să urce pe buldozer. În fond, curajul este o calitate umană pe care nu o posedă orice individ. El se dobîndește și în cele mai multe cazuri se cultivă. Buldozeriștii acestui șantier, mai ales cei de la drumuri, și-au cultivat curajul: prin efectuarea unor lucrări cu grad sporit de periculozitate, prin experiență multă. Ce stă la baza curajului? am întreat. Cunoașterea, mi s-a răspuns; și atenția. Săptămîna trecută, ne relata subinginerul An-

toniu Gece, șeful punctului de lucru, buldozerul lui Jînga ajunsese într-un punct critic, în afara punctului de echilibru. Putea să se răstoarne. Printr-o manevră dificilă, șenila din dreapta a mai prins ceva teren. Jînga a coborît, a mers pînă la stația de la telecabina și a rugat un alt buldozerist să-l ajute să iasă din impas. Acesta a venit cu buldozerul pînă aici, dar cînd a văzut despre ce este vorba a refuzat să mai facă vreo manevră. A coborît, în locul lui s-a urcat pe buldozer tot Jînga și s-a salvat singur.

Trecem peste piriul Doamnelor. Un sturz rătăcit de stol fură o gură de apă și înțeapă cerul ca o săgeată neagră. Omul care ni se arătase pe virful Bătrîna a coborît cîteva praguri de stîncă. E un păstor. Într-un colț de stîncă, pe care Jînga n-a putut să-l clintescă uzind de toți caii-putere, perforatorul cu aer comprimat al lui Antal Alois stă infipt ca un paloș de voievod. Antal n-a fost de o lună acasă și de aceea a plecat pentru cîteva zile. În locul lui o să perforeze ruantele Vasile Pisău, un tînar blond, de 19 ani, născut în Siriu (Buzău). El este mecanic de utilaj, asigură aerul comprimat pentru foreză. Îi dă aer la furtun lui Antal și Antal perforează, cu ajutorul aerului și al burghiului de oțel, stîncă. Vine apoi Jan Dichei, artificier și miner de 22 de ani, introduce dinamită în stîncă, aprinde fitilul și pușcă. Și o împuscătură de-a lui Dichei aici, în Bucegi, aruncă în aer 150 mc de rocă. Dichei pușcă în toți Bucegii, ni s-a spus. A lucrat în Valea Jiului, la mină, dar pentru că a fost nevoie de un artificier cu experiență în Bucegi, pentru că el s-a născut în Cîmpina, fapt de luat firește în seamă, s-a întors acasă. Prin pușcările lui, Dichei face munca a 30-40 de oameni și a 4 sau 5 compresoare!

În Bucegi, muncitorii Șantierului de construcții forestiere Sinaia au așternut multe drumuri: drumul de la Uzina Dobrești pînă la Moreni, drum săpat numai în stîncă masivă; drumul de la Carierele Lespezi pînă în punctul Senin, sus, în Bucegi, drum care se pierde dincolo de gurile norilor mereu deschise; drumul auto contur lac acumulare de la Barajul Bolboci; drumul Orzea, de la Bolboci pînă la sanatoriul Moroieni. În 1966, inginerul Gheorghe Oprea, azi inginer-șef al șantierului, a condus lucrările celui mai înalt drum din țară, între Dichiu — Babele — Coștila, la cota 2540 metri înălțime! Are 16 kilometri.

— Ce rețineți din construcția acestui drum? Îl întreb pe inginerul-șef Gheorghe Oprea.

— Eroismul oamenilor și amintirea nespuse de frumoasă. Nu exista telecabina și căram materialele din Sinaia cu tanchetele. Unde nu puteau să pătrundă tanchetele, le căram pe cai, adică în transport samarizat, iar unde nu mai pătrundeau nici caii, le căram noi, cu spatele. Noi trebuia să putem! Atunci, cred eu, am înțeles pe lingă definiția curajului, o altă definiție: a drumului!

Scopul acestei rețele de drumuri în Bucegi, în total vreo 50 de kilometri, este să asigure accesul oamenilor, al tuturor mijloacelor de transport, pe întreaga vale a Ialomiței; să se extindă circulația montană. Drumul care se construiește acum este însă un drum pastoral.

— De ce un drum pastoral în Bucegi? Îl întreb pe Nicolae Costescu, inginer-șef al Întreprinderii de îmbunătățire și exploatare a paștilor Tirgovîște, întreprindere beneficiară, omul care și-a pus Trabantul personal la dispoziția acestui reportaj și ne-a suit pînă la Cabana Peștera.

— În zona aceasta a Bucegilor, zice, noi, întreprinderea, avem de îngrijit vreo 10000 hectare de pășune! Aproape 5000

hectare din această suprafață sînt proprietatea întreprinderii, restul fiind ale altor deținători. Pe trupurile de pășune din Doamnele, Bătrîna și Padina ierburile sînt sărace, nu cresc: altitudine mare, schimbări bruște de temperatură. Rezultatul? Producția de masă verde la hectar, nemaivorbind de compoziția floristică, este mică.

— Și o să sporii pășunile cu un drum?

— Într-un fel, da. Pe drumul, în construcție acum, vom transporta, în primul rînd, cantități suficiente de îngrășăminte chimice și naturale, le vom imprăștia primăvara și toamna, vom îngrășa locul, vom ajuta muntele să producă mai multă iarbă. Pînă acum căram îngrășămintele cu caii pînă la un loc, iar de acolo — oamenii, cu spatele: un om lua în rucsac 25-30 de kilograme de fosfat și imprăștia peste munte.

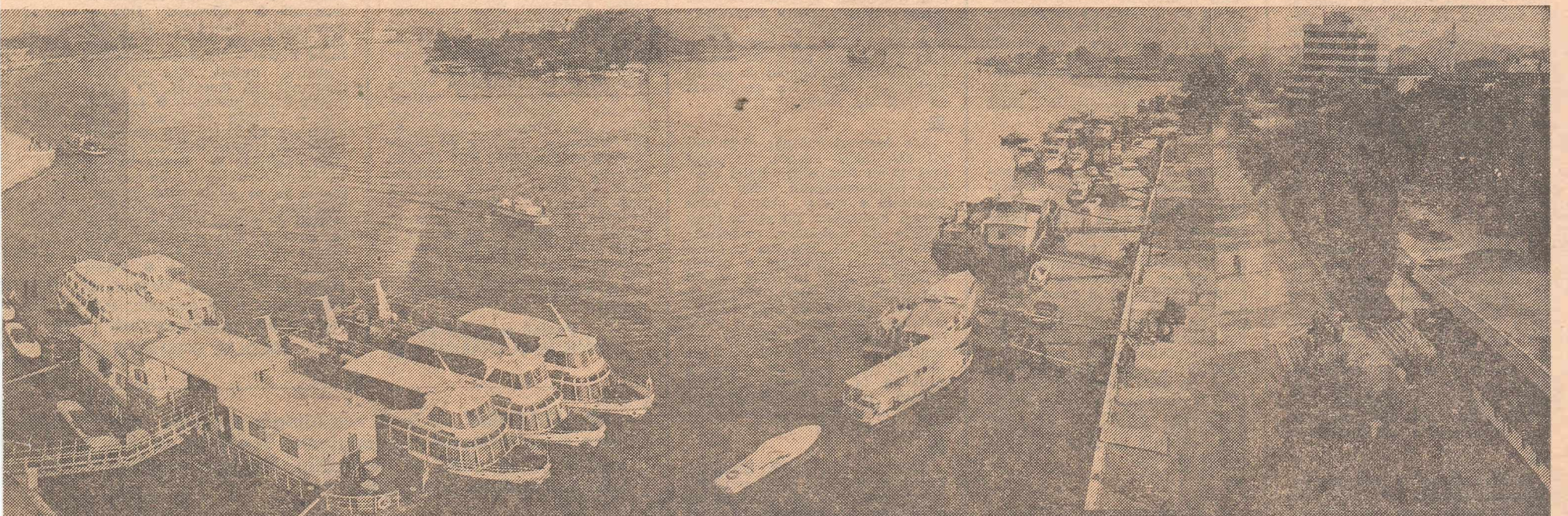
Se părea că este o muncă sisifică, dar nu era. Nu se obțineau însă nici rezultate prea bune. Și nu e convenabil să deții o suprafață atît de mare pentru o producție mică de iarbă: 5000-6000 kilograme la un hectar. Și atunci? Necesitatea unui drum montan pastoral, pe care să se transporte nu numai îngrășăminte, ci și bagajele oierilor, vasele, diferite materiale de construcție pentru saivanele care se vor ridica aici, unelte. Pe drumul acesta vor sui în munte turmele, primăvara, și vor coborî tot pe el, toamna, pe el se vor transporta produsele lactate ale oierilor; se vor transporta, în munte, semințe de ierburi perene în amestec, pretabile muntelui, și se vor semăna după rețete speciale elaborate de specialiști ai Institutului de cercetări de la Măgurele — Brașov. Pentru că în viitor muntele trebuie, va fi forțat să producă mai multă iarbă, care înseamnă mai multe animale, mai multe produse.

— Ce înseamnă viitor aici, în această zonă a Bucegilor?

— Iarbă mai multă, în primul rînd, ne răspunde tehnicianul Valeriu Drosu, omul care pregătește muntele pentru viitor; acum, pe un hectar de munte, pășunează 6 pînă la 8 oi. În viitor, vor pășuna între 10 și 14 oi. Vom construi adăposturi (saivane) pentru ovine cu o capacitate, pe fiecare adăpost, de 130 de capete. La adăposturi se prevăd spații dotate pentru prelucrarea laptelui în derivatele lui, spații pentru depozitare a produselor, pentru cazarea personalului care îngrijește animalele. Se vor capta izvoarele din apropierea construcțiilor pastorale și se va aduce apa pînă în spațiile de prelucrare a laptelui, pe conducte. Pentru mobilitatea tîrlitului, mutarea strungilor după 3-4 zile, vom construi porți de tîrlire, pentru fiecare adăpost cite 300 bucăți. Pentru mulsul oilor vom construi comarnice mobile și vor fi mutate în raport de nevoi.

Și să încapă atîta speranță în taina unui drum? Răspunsul s-ar putea deduce din următoarea întimplare: Într-o noapte de catran, din copilăria mea risipită acum în amintire, rătăcisem drumul care mă aduce din bălțile bogate în păpurișuri și în legende, spre casă. Ploua și eram singur... Și așteptam lumina unui fulger să pot desluși cumva drumul. Zadarnic îmi forțam privirile, în secunde puține, în care se lumina văzduhul, nu reușeam să descopăr nici o cărare! Flamele electrice ale norilor mai mult mă orbeau. Cred că mă încerca disperarea copilului din mine, pentru că într-un timp am ingenunchat și am început să pipăi pămîntul cu palmele. Căutam drumul! Spre zori, sfîrșit de puterile fragile, l-am regăsit. De fericire am adormit cu fața umedă peste el... Cînd m-am trezit, degetele miinilor erau infipte în țărîna drumului. Îl ținusem tot timpul în brațe!

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Blocul în care locuim a fost dat în folosință de peste patru ani, dar nu a fost terminat în întregime de către constructor și beneficiar E.G.C.L. Oravița. Lucrările de construcție au fost făcute de minterii, multe din materiale fiind înstrăinate. Nu s-a respectat planul. Datorită lucrărilor nereșchizate, blocul s-a deformat foarte mult. Planșeul este izolat necorespunzător, conductele metalice sînt neizolate și larna se sparg, canalizarea este executată necorespunzător și altele. Ne-am adresat de zeci de ori conducerii acestei unități atât telefonic, scris și personal, dar nu ne-au luat în seamă, iar la reclamații nu ne-au răspuns niciodată. (Osteanu Elena, comuna Grădinar, Caraș-Severin)

Distanța dintre Zoreni-Deal și Bistrița este de 60 km, iar costul unui bilet pentru acest traseu este de 19 lei. M-am suit împreună cu soția și cu fratele meu în autobuz și am dat șoferului 60 de lei pentru trei bilete. Am primit trei bilete de 6,50 lei și nici un rest. Am insistat la șofer dar a făcut „urechea surdă”. În Bistrița i-am atras atenția că imi este dator cu trei lei și cu bilete corespunzătoare distanței. Mi-a aruncat trei lei și mi-a spus că pot face contestație dacă nu-mi convine. Nu înțeleg ce ce ajung banii în buzunarul șoferilor când normal ar fi ca banii călătorilor să ajungă în casa autogărilor. (Sas Teodor, Bistrița)

Consiliul popular al sectorului 5. Cele solicitate de Ștefan Mozeșcu din București sînt adevărate. În strada Serg. Turturea 24, locuiește Cristina Marinescu ce are 16 ani, împreună cu fiica, ginerele și cei trei nepoți ai sa. Aceasta are o pensie de 800 lei care este cheltuită de ginere, bătrîna fiind lăsată în grija vecinilor care o mai ajută cînd în cînd. Față de cele de mai sus, s-a propus ca cei în cauză să fie chemați la comisia de asistență socială și să li se atragă atenția ca au obligația să se ocupe de îngrijirea bătrînei.

Birca-Dolj: Satul în care rodesc mașinile. Aduși aici ca arbuști ornamentali spre a fi plantați pe marginea drumului județean, au ajuns în grădinile oamenilor și în parcul comunal. Localnicii nu le cunosc numele adevărat numindu-i sălcioare. Cei care au așa ceva — între timp arborii au devenit înalți de 3-4 m, cu trunchiul de 15-20 de cm în diametru — n-au sesizat decît mirosul plăcut și puternic al florilor. Am observat că s-au aclimatizat și că au rodit încă din august 1979. Anul acesta am găsit din nou rod pe „sălcioare”, așa că sesizez următorul fapt: În comuna Birca, județul Dolj, se găsesc la ora actuală cel puțin 20 de mașini, cu rod destul de frumos. Dacă ar fi înmulți și îngrijiți într-o plantație bine organizată, Birca ar fi printre primele localități unde mașinile ne oferă roade aproape ca în Grecia. (Petru Stoenac, Rimnicu Vilcea)

Din Gara de est, zisă și Obor, pleacă și sosesc zilnic zeci de trenuri, fiecare garnitură tractată de o locomotivă, al cărei mecanic, atât la plecarea, cit și la sosirea, folosește semnale acustice, sirenele, fiecare cu tonul și intensitatea ei, care vorba românească: și mort să fi, și te trezește! Este de neconceput cum conducerea acestei gări C.F. rămîne pasivă, lipsită de responsabilitate și respect uman față de colectivitatea din jur, unde știut este că trăiesc oameni care au nevoie de odihnă și liniște, unii suferinzi, copii mici, oameni care lucrează în ture. (Nicolae Zvoren, București)

Intreprinderea de frigider Găești. Pe data de 26.08.80 s-a deplasat echipajul service al I.F. Găești de la Reprezentanța din Iași la domiciliul tov. Maria Luca și a găsit frigiderul reparat de cooperativa „Tehnică” Roman. Ca urmare a revenirii sus-numitei, pe data de 9.09.80 echipajul nostru a înlocuit agregatul, lăsînd frigiderul în stare normală de funcționare, conform p.v. 15 semnat și de posesoare.

Departamentul Căilor Ferate. Urmare scrisorii tov. Ioan Proca din București vă comunicăm

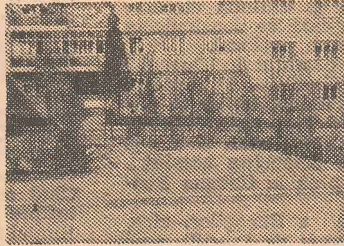
următoarele: Pentru abaterea comisă se face vinovat casierul Aristică Oloieru de la agenția de voiaj Eforie Sud, care a fost sancționat disciplinar, iar cazul a fost prelucrat cu oameții muncii care deservesc publicul călător. Numitul a trimis prin mandatul poștal nr. 384034/617 în 14 august a.c. pe-tentului contravaloarea tichetelor respective.

Scrie Tudor C. Doineanu din Piatra Neamț: Sint un sincer admirator al folclorului și nu înțeleg de ce unii oameni nu numai că nu apreciază folclorul, muzica populară, dar îl și denigrează. Uită acești oameni că s-au născut ascultînd un cîntec de leagăn, că la moarte îi va petrece un bocet, că în viață inima le-a cîntat o doină de jale, un cîntec de dragoste? Uită că orice gen muzical își are rădăcina tot în folclor? Apoi acei ce sînt puși să aperse de poluare folclorul (la concursuri, concerte, tv etc.) de ce închid ochii în fața unui „nume”, a unei „frumuseți” cu succes ieftin la public? Pe toți poluanții folclorului, în numele adevărului, frumosului, autenticului, adevăraților iubitori de folclor, îi sfătuim să-și pună talentul în slujba folclorului adevărat.

Blocul nostru a fost dat în folosință în decembrie 1979, dar la apartamentele superioare și cele de la demisol se păstrează de la început și pînă în prezent o igrasie totală, care distruge bunurile locatarilor. Subsolul blocului este plin cu apă, are un miros insuportabil și e plin de muște și țînțari care au invadat în spațiile locative. La sesizările noastre către diferite organe, nu s-a luat nici o măsură. (Grup de locatari ai Blocului 12 din Predeal, pentru care semnează Ioan Codleanu)

Consiliul popular al județului Harghita, D.P.M.O.S. către Stoica Angela, comuna Gălăușas: Ca urmare a scrisorii dv. vă facem cunoscut că la Comisia județeană pentru ocrotirea minorilor din 15.08.80 s-a aprobat internarea fiului dumneavoastră la Leagănul de copii din Simmartin. Totodată vi s-a asigurat un loc de muncă la Intreprinderea de încălziminte din Toplița, asigurîndu-vă și o cameră în Căminul de nefamilisti al Intreprinderii de confecții Toplița.

După multe drumuri și sesizări am reușit să construim o platformă de beton pentru depozitarea containerului de gunoi. Cetățenii au amenajat platforma, cum se vede și în fotografie, în așa fel încît să nu deranjeze pe nimeni; au plantat arbori în jurul ei care deja au înverzit și cu timpul vor masca

total locul respectiv. Dar iată că din aprilie, cineva, fără o aprobare anume, dispune în chip absolut nemotivat ca acest container să dispară de pe platformă, fiind lăsat pe trotuar în fața bucătăriilor noastre. Considerăm că se face un abuz și dorim ca organele în drept să dispună soluționarea acestei probleme. (Georgeta Comșa, str. I.G. Duca 83, bloc L 51)

Avem un mare necaz cu poluarea aerului de către abatorul Salonta, ne scrie Antoniu Boicu, profesor la Liceul agro-industrial din Salonta, județul Bihor, care n-a luat și nici nu ia nici cele mai elementare măsuri pentru reducerea acestei poluări. Mirosuri și gaze înecătoare exală din curtea și secțiile de prelucrare subprodusele animale. Și chiar lângă zidurile abatorului există trei grădinițe, două creșe, patru săli de clasă, un liceu industrial cu peste 1200 de elevi și bineînțeles casele oamenilor, magazine etc. Ne gândim cu grijă la copiii noștri care urmează să facă școala în aceste condiții.

În perioada rece locatarii aso-

ciației au „bucuria” de a înghiți fumul dens degajat din coșurile cazanelor de încălzire tehnologică a stației de preparat betoane din imediata vecinătate a blocului. Această se datorează faptului că înălțimea coșurilor este insuficientă pe lângă clădirea cu 10 etaje construită ulterior lângă această stație. Răspunsul TC—Cluj-Napoca la o intervenție a noastră arată că „fațada blocului nu va suferi deteriorări ca urmare a fumului de la stația de betoane”. Ca și cum sănătatea oamenilor, a copiilor, n-ar avea nici o importanță. Nu putem înțelege atitudinea Trus-tului de construcții Cluj-Napoca. (Comitetul asociației de locatari, str. Paring 1, Cluj-Napoca)

N.R. Așteptăm măsuri concrete la problemele sesizate de respectiva asociație în nenumărate rînuiri.

În 1979 circula autobuzul 55 de la C.F.R. centură pînă la Bucur-Obor, un substanțial avantaj pentru cei 38 000 de locuitori, din care majoritatea lucrează în București. Pe ce motiv s-a redus traseul, nu se știe precis, dar acum pentru a da un telefon sau a cum-păra un piramidon trebuie să te aplesezi cu cel puțin două mijloace de transport, pierzînd circa 70-80 minute. O altă problemă este aceea a copiilor preșcolari, pentru care grădinița are program de 4 ore. Dacă soția mea lucrează 8 ore plus încă două sau trei cu transportul, cum se poate educa, îngriji un copil pe care ești obligat să-l crești fără supraveghere? De ce copiii din comuna Voluntari nu beneficiază de o grădiniță cu orar prelungit? (Nicolae Moraru, com. Voluntari, București)

Direcția sanitară a județului Ialomița răspunde tov. Maria Petreacă: Spitalul Săpunari va înlocui pe sora șefă Alexandrina Chircă. Nicolae Dumitru a fost sancționat cu „avertisment” conform prevederilor Codului muncii. S-au luat măsuri de refacere, compartimentare, vîruiere și vopsire a spațiului de cazare a bolnavilor. Săptămînal și ori de cite ori este nevoie un medic specialist de la spitalul Săpunari se va deplasa la secția exterioră Plevna pentru a asigura asistența medicală a bolnavilor.

Un oraș cu adevărat frumos impune existența unor zone inverzite suficiente de bogate. Cum este posibil ca peste noapte un parc întreg, vechi de zeci de ani, să se transforme într-un teren arid, cu alei pustii și bănci devenite inutile? Incredibil, și totuși adevărat, bietii copaci se făcuseră crunt vinovați de faptul că frunzișul lor adăporea unei alături de vrăbii și guguștiuci, cîrduiri de ciori, iar acestea din urmă deveneau mult prea gălăgioase și prea sîcicioase. Pentru a se curma răul de la rădăcină o echipă de muncitori forestieri a fost adusă și parcul a dispărut. Faptele mai sus relatate s-au petrecut în municipiul Tulcea, în zona de lângă poșta și magazinul „Diana”. Semnează pentru conformitate Lucia Ilie.

Inspectoratul General al Miliției. La scrisoarea unui grup de cetățeni din municipiul Sighișoara, județul Mureș, vă comunicăm: Pentru Geangalau Claudia s-a întocmit dosar de urmărire penală și a fost condamnată la 8 luni închisoare, cu executare la locul de muncă. Referitor la Andrei Tanko, fost mandatar al restaurantului „Hula Daneș”, acesta a fost trimis în judecată. Despre aspectele constatate în sarcina lui Ioan Burja s-a făcut informare la Comitetul municipal de partid Sighișoara care l-a sancționat cu „vot de blam”.

Am dorit să cumpăr niște pui vii din piața Traian. În jurul orei 16 au fost aduși, după spusele responsabilului, 3000 pui. Vinzarea a mers normal pînă la ora închiderii. Cu puțin timp înainte de închidere, responsabilul centrului care era în stare avansată de ebrietate a plasat 5 cuști cu pui în niște tonețe din piață, care după puțin timp au fost ridicate de indivizi necunoscuți cu mașina. Cu toate că mai avea cam 1500 de pui nevînduți, la ora închiderii vinzătorul ne-a spus să venim a doua zi la deschidere. Peste noapte însă, cei 1500 de pui s-au „volatilizat”. (Elena Măcrea, București)

De cîțiva ani I.G.O. Drobeta-Turnu Severin nu ia în considerare nemulțumirea a sute de muncitori care sînt obligați să se

ducă și să se întoarcă de la muncă pe jos. Traseul Drobeta-Turnu Severin—Erghevița este desființat, și femeii, copiii, bătrîni merg pe jos pe șoseaua națională, la Gostat sau la Depozitul IJCOOP. Din această cauză se întimplă multe accidente de circulație, dar nimeni nu se întreabă de ce, nimeni nu ne aude. Este, dealtfel, singurul traseu din jurul orașului Drobeta-Tr. Severin de care I.G.O. își bate joc. Dorim să se pună un autobuz măcar din două în două ore, pentru a nu mai fi nevoiți să mergem zilnic cite 8 km pe jos. (Tudor Iancu, I.A.S. Drobeta-Turnu Severin, Mehedinți)

Consiliul popular al municipiului București, secția arhitectură și sistematizare: Urmare scrisorii trimise la redacția revistei Flacăra de Comitetul asociației de locatari din Drumul Taberei nr. 2-4, privind păstrarea spațiului plantat dintre blocurile F, I, J, K, L, vă comunicăm că din verificările făcute reiese că zona respectivă nu va fi afectată de construirea unor blocuri de locuințe.

Din luna iulie 1979, cînd s-a preluat blocul 221, proprietate personală, din cartierul Micalaca, șeful atelierului de antene colective din cadrul Cooperativei „Precizia” ne tot promite montarea amplificatorului pentru program I — București (TV). Banii au fost încasați prin OJCVL Arad atît pentru manoperă cit și pentru material. Cred că motivația „Bucureștii nu livrează amplificatoarele”, cade. De mijloace ilegale nu uzam. E un drept al nostru. N.R. Probabil că în respectivul atelier nu este un afiș de genul „Nu primim bacșiș”, iar dacă este, poate că lucrătorii nu îl pun la inimă. Mai ale anul acesta. (Turcu Tudor, Arad)

În urmă cu 5 ani s-a construit în satul nostru o sîtonărie cuplată cu o gogoșerie. După darea în folosință au funcționat un timp, apoi din nu știm ce dispoziție sifonăria s-a desființat, pe motiv că lipsesc unele piese la mașina de umplut sifoane iar în locul gogoșierii calde se aduc acum dulciuri și alte produse de la Tecuci. De trei ani de zile avem numai promisiuni că acestea se vor reînființa. (Ștefăniță Beldiman, Berbeci, Galați)

Intreprinderea de țevi Republica. Urmare scrisorii lui Petre Ionă, om al muncii din intreprinderea noastră, care solicită locuință din fondul statului și informăm că în luna august a.c. sus-numitul i s-a repartizat un apartament în blocul 421, Pantelimon, sector 2.

Uniunea sindicatelor — sector 3 către Marian Voicilă. Referitor la detașarea dv. la I.P.B. vă facem cunoscut că intreprinderea a primit sarcină să repartizeze un număr de tovarăși care să sprijine acțiunile de construcții de locuințe. Retribuția celor detașați este compensată de intreprindere. În acest sens urmează să primiți o compensare în valoare de 1488 lei, iar după terminarea detașării veți primi și restul drepturilor bănești ce vi se cuvin.

Din Tirgoviste ne scrie Dumitru Codîtoiu: Printre numeroasele localități care au fost ridicate la rangul de oraș se află și fosta comună Topoloveni din județul Argeș. Blocurile ridicate în ultima vreme au o arhitectură aleasă, numeroasele magazine comerciale sînt și ele rînduite atrăgător, aprovizionarea se face cu regularitate și localnicii sînt mulțumiți de noua organizare comercială. Cu toate acestea mai sînt încă destule de făcut. De exemplu, ar fi necesar ca și în orașul Topoloveni să existe o stație obligatorie pentru autobuzele care trec pe aici în diferite direcții. Aceasta ar putea fi pe refugiul din fața primăriei.

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCO

„FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă înscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Poșta redacției

INVATAMINT

Viorel Kirița — București: Metodologia concursului de admitere a fost respectată: concursul fiind organizat pe locuri distincte pentru candidații încorporabili și cei neincorporabili, mediile de admitere au fost de asemenea diferite, ceea ce a determinat pe foarte mulți candidați să considere că au fost neîndreptățiți. Heana Marian — Armeniș, Caraș-Severin: Solicitați un post de învățător în județul Gorj sau Mehedinți, dar din scrisoarea dv. nu reiese dacă mai sînteți sau nu titulară, întrucît afirmați că de patru ani suplițiți pe unde puteți. În cazul că nu mai sînteți titulară, vă puteți redobîndi această calitate numai prin concurs. Anul acesta nu s-a organizat un asemenea concurs din lipsă de posturi. Alexandru Baltă — Constanța: Adresați-vă direct instituției în cauză. Elena Oprea — Giurgiu: Ministerul Educației și Învățămîntului ne anunță că, la propunerea Inspectoratului școlar al județului Ilfov, vi s-a aprobat eliberarea din învățămînt, așa cum ați dorit, în vederea transferării — în interesul serviciului — într-un alt sector de activitate.

HORIA PATRAȘCU

ADMINISTRATIV

Ion Crețulescu — București: 1) Decretul Prezidențial nr. 36/23 februarie 1980 a intrat în vigoare la data publicării acestuia, iar aplicabilitatea nu are termen limitat; 2) Se înscrie numele persoanei care vinde obiectele numai în cazul în care solicită acest lucru; 3) În categoria „cetățeni străini” intră și turiștii străini care ne vizitează țara; 4) Încasările obținute din vînzarea obiectelor prețioase către Banca Națională sau unitățile specializate ale comerțului de stat nu pot fi exonerate de la verificarea veniturilor în cadrul Legii nr. 18/1968 republicată în 1979. Nicolae Palos — Sighetu Marmației: Este legal. Vi s-a calculat la valoarea actuală. Marin Șerban — București: În perioada efectuării inventarului planificat numai personalul operativ și muncitor din magazinele generale și universale poate fi retribuit pe o perioadă de cel mult 60 de ore lucrătoare într-un an. Eddy Balacan — Brăila: Ne scrieți că sînteți o pasionată cititoare a revistei noastre, solicitîndu-ne, printre altele, înscrierea la o rubrică pentru schimb de vederi, rubrică ce nu mai apare de 8 ani; cum rămîne cu pasunea?...

MARGA NEDELEA

JURIDIC

Pavel Sîrbie — București: Am mai scris. Este adevărat: banii provin din muncă cinstită; i-ați folosit însă încălcînd legea. Veronica Panait — București: „Punctul dv. de vedere”, exprimat în fața instanței, înseamnă totuși mărturie mincinoasă. Văduva Heana — București: Urmează să vă adresați Direcției penitenciarelor din M.I. Ulian Maria — București: Scrieți-ne pe scurt despre ce este vorba în dosarul 2652/1980. Chesaru Dan — București: Veniți la redacție; dv. sau Florin Reșteanu. Silaghi Petre — Ploiești: Invocînd trecutul, puteți cere cel mult clementă; el, trecutul, nu poate șterge fapta prezentă. Lădăriu Ion — Orăștie: Spitalul de boli nervoase nu înseamnă „stare liberă”; așteptați rezultatul expertizei medicale. Doina Istrate — Ploiești: De ce al doilea avocat spune că se poate ceea ce e primul avocat a declarat că e imposibil de obținut? Din mai multe motive. Nu excludeți însă faptul că primul să aibă dreptate: așteptați sentința. Virgil Toma — București: Dacă n-ați omis nimic, aveți dreptate; contestația este obligatorie însă.

NICOLAE CRISTACHE

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Muzica — a doua natură a mea“

Despre compozitorul și muzicologul Zeno Vancea — care împlinește în aceste zile 80 de ani — vorbesc nu doar înalte distincții ce i-au fost acordate încă din anii 1934, fapt elocvent care-i marchează începuturile pe drumul artei muzicale. Acestora li se adaugă în timp numeroase alte ordine și medalii, precum și acordarea titlului de Maestru Emerit al Artei (1954), Ordinul Meritul Cultural cl. I (1969), Premiul Uniunii compozitorilor (1969) etc. dar și recunoașterea valorii sale pe plan internațional, iar acordarea Premiului Herder în 1974 pentru întreaga sa creație nu reprezintă decât încununarea întregii sale munci de creație și recunoașterea valorii ei artistice.

Autor a numeroase piese vocal-simfonice, dintre care *Rapsodia bănățeană nr. 1 pentru pian și orchestră* (1926) fiind piesa de început a acestui drum al artei compozitoriale; a numeroase piese de muzică de cameră, muzica corală, muzică vocală, amintim doar piesa *Cinci lieduri, pe versuri de Rainer Maria Rilke* (1926) și *Cinci lieduri pe versuri de George Bacovia* (1946). Zeno Vancea este și autor al unor partituri de muzică de teatru. (Ne amintim, desigur, de baletul *Priculieciul*, al cărui libret îi aparține.) La toate acestea adăugăm tratatele de muzicologie semnate de compozitor, dintre care *Istoria muzicii universale și românești* (1938), *Istoria muzicii românești* (1952), *Locul și rolul lui George Enescu în muzica românească*, *Procesul istoric de formare a limbajului muzicii noastre profesionale*, *Rolul elementelor populare în procesul de formare a limbajului muzicii culte românești din secolul XIX etc.*, studii care completează vasta preocupare a compozitorului Zeno Vancea pe tărîmul muzicii românești.

— **Maestre, ce înseamnă a fi compozitor?**

— Sint oameni cărora natura le-a înălțat în același timp cu predispozițiile firești și nevoia imperioasă de a-și exprima prima viață emoțională. Cei cu talent pentru literatură se exprimă prin cuvinte, cei din pictură sau sculptură prin formă și culoare, iar compozitorii prin muzică. Fi-rește, artistul, trăind în societate, se adresează și societății în mijlocul căreia trăiește, dar imboldul fundamental este necesitatea interioară de a se exprima. Artistul care creează numai pentru glorie sau pentru bani nu este un artist adevărat.

Desigur, luînd cazul concret al unui compozitor, muzica ce o scrie trebuie în primul rînd să-l exprime pe el, dar, în același timp, făcînd parte dintr-o societate muzica sa trebuie să reflecte și ideile și sentimentele societății în care trăiește.

— **De cînd datează primul dv. contact cu muzica?**

— De mic copil, desigur. M-am născut într-un oraș muzical. Este vorba de Lugojul de demult, unde exista o viață mu-

zicală importantă pentru vremea aceea, susținută îndeosebi de mișcarea corală a orașului. Aici, în 1842 s-a înființat primul cor, apărut odată cu primul cor din București, fapt semnificativ. În această lume a orașului cu locuitorii împărțiți în trei naționalități, fiecare avea câte un cor care se dorea cel mai bun. Cîntecul folcloric românesc constituia piesele cele mai des intrate în repertoriul corurilor noastre, și de aici a pornit și muzica lui Ion Vidu.

Această viață muzicală intensă, stimulatorie a avut o mare influență și asupra satelor înconjurătoare. Ca urmare, s-au înființat multe coruri țărănești. Întreg Banatul devenise țara corurilor. În această ambianță am crescut de mic copil, încît muzica era a doua mea natură. În casa părintească se făcea multă muzică și mama, absolventă a Conservatorului din Praga, era profesoară de pian. Personal am învățat pianul de la vîrsta de 6 ani. Altfel nici nu se poate...

— **Apoi?**

— Pe la 14—15 ani apar primele încercări de compoziție.

— **Vă mai amintiți care a fost prima piesă compusă?**

— Prima compoziție a fost o variație pentru 2 flaute, scrisă de mine pentru doi colegi, elevi ai internatului „Fundăției Marcu”, urmînd să o cînte la o serbare, prilej de afirmare a muzicii românești într-o societate în care, după cum vă spuneam, coexistau mai multe naționalități. La serbare venea întreaga inteligență a Lugojului. Acolo a fost și Ion Vidu care s-a oferit să-mi dea lecții de armonie. Am continuat studiile de armonie și contrapunct cu dirijorul corului maghiar, dr. Iosif Willer, absolvent al Conservatorului din Budapesta. Willer avea și un cvartet de coarde și dădea concerte în Lugoj. Acolo am ascultat pentru prima oară, elev de liceu fiind, multă muzică de cameră. În afara acestui cvartet de profesioniști mai erau alte două alcătuite din amatori. Oricum, se putea asculta o muzică bună.

— **De aici pînă la compozitorul Zeno Vancea e un drum de străbătut.**

— Desigur, și încă unul lung-lung de tot. Tiberiu Brediceanu a înființat prima Operă românească și un Conservator la Cluj. Am fost numit corepetitor al Operei din Cluj, dar în același timp eram și student al Conservatorului. Aici am avut primul contact cu muzica de operă și cea simfonică. După absolvire, Conservatorul, care era doar la începuturile vieții muzicale românești din Transilvania, nu elibera decît un certificat de profesor de muzică. Dar eu vroiam să mă fac compozitor. Cu o bursă a lugojenilor și a societății „Astra” am fost trimis la Viena, unde am rămas 6 ani, urmînd cursurile de la Neues Wiener Konservatorium, instituție muzicală ce avea reputația de a fi orientată către muzica nouă, față de Academia de muzică care era pentru muzica tradiționalistă. Întors în țară am încercat să mă plasez la București, dar, ca tînăr transilvănean necunoscut ce eram, n-a fost chip să găsesc un loc. Maximilian Costin, redactorul șef și editorul vechii reviste *Muzica*, violonist și muzicolog de seamă, era și directorul Conservatorului municipal din Tirgu Mureș, mi-a oferit un post de profesor de armonie și istoria muzicii la această instituție muzicală.

— **Ce însemna, de fapt, Conservatorul municipal de muzică din Tirgu Mureș?**

— În afară de cîteva mari talente care și-au început educația muzicală acolo, Constantin Silvestri, Alexandru Demetriad, Ovidiu Drimba, ajunși aici ca urmare a faptului că părinții lor erau trimiși din Capitală cu funcții importante în acest oraș transilvănean, îl mai frecventau și numeroși alți elevi de diferite categorii sociale. Cu toții au profitat de faptul că au un Conservator la dispoziție care a format mai ales iubitori de muzică. Și reputația Tirgu Mureșului astăzi i se datorează în mare parte formării unei generații de melomani, care nu numai că iubeau dar se și pricepeau la muzică. Totul se datorește existenței acestui Conservator municipal, ceea ce dovedește că astfel de școli, a căror lipsă se simte azi din ce în ce mai mult, au o importanță deosebită în ceea ce privește educația muzicală a tineretului. Elevii săi erau români, maghiari, sași. Eu, ca profesor, instruiam în toate cele trei limbi. Printre alți profesori era și Arpad Laszlo, elevul lui Liszt, și care a funcționat ca profesor de pian la Conservatorul din New York, cînd acesta era condus de Antonin Dvorjak. Deci, vă puteți închipui înălța ținută a Conservatorului. El nu forma muzicieni de profesie, cursanții erau elevi ai altor școli, licee din oraș. Avea 12 clase și foarte mulți copii începeau să-l frecventeze de la 6—7 ani, și era numai pentru amatorii de muzică. Conservatorul a lăsat urme adînci în viața muzicală a orașului, a oamenilor iubitori de muzică. Tocmai pentru că era un public atît de cultivat și de entuziast marele nostru George Enescu avea o preferință deosebită să concerteze la Tirgu Mureș. De cîte ori făcea turnee prin Transilvania nu a ocolit niciodată orașul acesta unde dădea cîte două concerte, unul după altul. Și avea public!

— **Am atins una din problemele importante ale discuției noastre, și anume aceea a educării muzicale a tineretului, a importanței ei. Ce ne puteți spune în acest sens?**

— Revenind la rolul important al școlii muzicale cu privire la formarea unui public iubitor de mare muzică, adică față de muzica simfonică și de cameră, este un fenomen îmbucurător că, în ciuda carențelor care se manifestă azi la noi în ceea ce privește educația muzicală a tineretului, totuși la concertele simfonice și chiar camerale, care este poate forma cea mai distinsă a creației muzicale, participă un număr considerabil de tineri. Aș vrea să amintesc cu acest prilej că acum 2 ani cînd a venit la noi Orchestra de cameră din Moscova și a executat cea mai abstractă creație muzicală, dar care este una din marile capodopere ale creației muzicale universale, „Arta fugii” de Bach, sala Ateneului gema de tineret, care aplauda entuziasmat.

— **Este necesară o educație muzicală a elevilor, o educație susținută, care să**

— Prima compoziție a fost o variație pentru 2 flaute, scrisă de mine pentru doi colegi, elevi ai internatului „Fundăției Marcu”, urmînd să o cînte la o serbare, prilej de afirmare a muzicii românești într-o societate în care, după cum vă spuneam, coexistau mai multe naționalități. La serbare venea întreaga inteligență a Lugojului. Acolo a fost și Ion Vidu care s-a oferit să-mi dea lecții de armonie. Am continuat studiile de armonie și contrapunct cu dirijorul corului maghiar, dr. Iosif Willer, absolvent al Conservatorului din Budapesta. Willer avea și un cvartet de coarde și dădea concerte în Lugoj. Acolo am ascultat pentru prima oară, elev de liceu fiind, multă muzică de cameră. În afara acestui cvartet de profesioniști mai erau alte două alcătuite din amatori. Oricum, se putea asculta o muzică bună.

— **De aici pînă la compozitorul Zeno Vancea e un drum de străbătut.**

— Desigur, și încă unul lung-lung de tot. Tiberiu Brediceanu a înființat prima Operă românească și un Conservator la Cluj. Am fost numit corepetitor al Operei din Cluj, dar în același timp eram și student al Conservatorului. Aici am avut primul contact cu muzica de operă și cea simfonică. După absolvire, Conservatorul, care era doar la începuturile vieții muzicale românești din Transilvania, nu elibera decît un certificat de profesor de muzică. Dar eu vroiam să mă fac compozitor. Cu o bursă a lugojenilor și a societății „Astra” am fost trimis la Viena, unde am rămas 6 ani, urmînd cursurile de la Neues Wiener Konservatorium, instituție muzicală ce avea reputația de a fi orientată către muzica nouă, față de Academia de muzică care era pentru muzica tradiționalistă. Întors în țară am încercat să mă plasez la București, dar, ca tînăr transilvănean necunoscut ce eram, n-a fost chip să găsesc un loc. Maximilian Costin, redactorul șef și editorul vechii reviste *Muzica*, violonist și muzicolog de seamă, era și directorul Conservatorului municipal din Tirgu Mureș, mi-a oferit un post de profesor de armonie și istoria muzicii la această instituție muzicală.

— **Ce însemna, de fapt, Conservatorul municipal de muzică din Tirgu Mureș?**

— În afară de cîteva mari talente care și-au început educația muzicală acolo, Constantin Silvestri, Alexandru Demetriad, Ovidiu Drimba, ajunși aici ca urmare a faptului că părinții lor erau trimiși din Capitală cu funcții importante în acest oraș transilvănean, îl mai frecventau și numeroși alți elevi de diferite categorii sociale. Cu toții au profitat de faptul că au un Conservator la dispoziție care a format mai ales iubitori de muzică. Și reputația Tirgu Mureșului astăzi i se datorează în mare parte formării unei generații de melomani, care nu numai că iubeau dar se și pricepeau la muzică. Totul se datorește existenței acestui Conservator municipal, ceea ce dovedește că astfel de școli, a căror lipsă se simte azi din ce în ce mai mult, au o importanță deosebită în ceea ce privește educația muzicală a tineretului. Elevii săi erau români, maghiari, sași. Eu, ca profesor, instruiam în toate cele trei limbi. Printre alți profesori era și Arpad Laszlo, elevul lui Liszt, și care a funcționat ca profesor de pian la Conservatorul din New York, cînd acesta era condus de Antonin Dvorjak. Deci, vă puteți închipui înălța ținută a Conservatorului. El nu forma muzicieni de profesie, cursanții erau elevi ai altor școli, licee din oraș. Avea 12 clase și foarte mulți copii începeau să-l frecventeze de la 6—7 ani, și era numai pentru amatorii de muzică. Conservatorul a lăsat urme adînci în viața muzicală a orașului, a oamenilor iubitori de muzică. Tocmai pentru că era un public atît de cultivat și de entuziast marele nostru George Enescu avea o preferință deosebită să concerteze la Tirgu Mureș. De cîte ori făcea turnee prin Transilvania nu a ocolit niciodată orașul acesta unde dădea cîte două concerte, unul după altul. Și avea public!

— **Am atins una din problemele importante ale discuției noastre, și anume aceea a educării muzicale a tineretului, a importanței ei. Ce ne puteți spune în acest sens?**

— Revenind la rolul important al școlii muzicale cu privire la formarea unui public iubitor de mare muzică, adică față de muzica simfonică și de cameră, este un fenomen îmbucurător că, în ciuda carențelor care se manifestă azi la noi în ceea ce privește educația muzicală a tineretului, totuși la concertele simfonice și chiar camerale, care este poate forma cea mai distinsă a creației muzicale, participă un număr considerabil de tineri. Aș vrea să amintesc cu acest prilej că acum 2 ani cînd a venit la noi Orchestra de cameră din Moscova și a executat cea mai abstractă creație muzicală, dar care este una din marile capodopere ale creației muzicale universale, „Arta fugii” de Bach, sala Ateneului gema de tineret, care aplauda entuziasmat.

— **Este necesară o educație muzicală a elevilor, o educație susținută, care să**

Noi, tracii

Într-o nouă ediție, cartea istoricului Iosif Constantin Drăgan, *Noi, tracii*, subintitulată *Istoria multimilenară a neamului românesc*, propune cititorului o viziune adusă la zi asupra izvoarelor îndepărtate ale civilizației noastre, asupra obârșilor poporului român. Considerabil sporită, cantitatea de informație istorică și arheologică din temelile argumentelor cristalizează în jurul citorva nuclee de interes economic, cultural și lingvistic, inteligent racordate la un flux al ideilor de o certă globalitate. Ascunse în finețea lor, interpretările cresc în jurul faptelor istorice asemenea unor cercuri de copac, riguros ordonate de convenția logică inițială, fără s-o încalce, dimpotrivă, conferindu-i deschidere, oferindu-i posibilitatea unei respirații mai ample, afinindu-i semnificațiile cu sevele proaspete ale unui spirit de factură eseistică, eliberat de tiraniile dogmelor sau ale ideilor preconcepute. Încît, de la o ediție la alta, volumul s-a investit cu o monumentalitate tonică, legitimată nu numai de condiții grafice excelente, ci, în primul rînd, de pertința și ponderea intelectuală a textului.

Într-o prefață mai veche, reluată acum, Dumitru Berciu, directorul Institutului de tracologie din București, relevă succint nu numai dificultățile cărora a fost nevoit să le facă față autorul, ci și metoda ca atare de a lua dificultatea în piept: „...se înțelege de la sine că el a trebuit să recurgă la ipoteze și formulări sprijinite și de fecunda imaginație, luîndu-și astfel și răsunderea unor ipoteze și opinii neîmpărtășite de alții”. Și, adăugăm noi, departe de a fi un iconoclast vizavi de ceea ce s-a afirmat pînă acum în acest teritoriu al istoriei, Iosif Constantin Drăgan pretinde dreptul la contur ferm al unei imagini estomate de depărtare. Ceea ce repudiază el este descurajarea tradițională a istoricilor de profesie cînd pătrund pe un teren cu repere puține și dezarmează chiar atunci cînd e nevoie de intuiție, fler și curaj.

Efortul de cuprindere al autorului este remarcabil, și în timp, și în spațiu. Secvențele succesive ale cărții reintegrează lumea tracilor într-o totalitate în care rostul ei a fost pe parcursul a mai multor milenii acela de miez și de simbură. „Reinterpretînd istoria Tracilor — afirmă Iosif Constantin Drăgan într-o amplă introducere —, reinteroretăm implicit o bună parte din istoria Europei”. Și consecvența sa în a conferi „un nou contur și o înfățișare mai luminoasă Europei și umanității” împlinește o pledoarie pasionantă întru afirmarea reperității noastre în spațiul ce ne-a fost hărăzit de o istorie mai mult decît zbuciumată.

Nu incapa nici o indoială asupra faptului că secțiunea *Migrațiunile triburilor traco-române* cea mai patetică și mai densă ca substanță. Divulgînd reverberațiile civilizației traco-române spre Troia, spre lumea grecilor, spre Asia Mică și peninsula Italică și Iberică, spre Panonia și Baltica, Iosif Constantin Drăgan susține, implicit, ideea generoasă că un corp constituit de valori materiale, spirituale și morale dispune în permanență de un corolar care nu este altul decît puterea acestui corp de a fi, în același timp, un mesaj ce se cere transmis. „...Pretutindeni unde numele lui Aristotel, Platon și Euclid — susținea Paul Valéry — au avut o semnificație și o autoritate este Europa”. Și ceea ce caută Iosif Constantin Drăgan este tocmai factorul unificator al tracismului între frontierele lui, ca și dincolo de frontierele lui. Expansiunea unei civilizații în destinul căreia citim apetitul pentru progres și vocația progresului dovedindu-se nu numai morală și licită, ci și inevitabilă.

Desigur, dintre toate vetrele în care se păstrează fierbinte cenușa civilizației traco-române, mai aoroape de inima lui Iosif Constantin Drăgan rămîne vatra Daciei, California antichității. Cartea însăși se încheie acolo unde „Dacia, unul dintre cele mai puternice state ale antichității și, în același timp, ultima mare creație politică a Traco-Getilor liberi, își pierde libertatea și intră ca parte componentă în Imperiul Romei”. Pierderea fiind relativă și totodată constitutivă în procesul de formare a poporului român. Esențele care se distilau în neliniștile retorte ale istoriei autorul plasîndu-le sub zodia fertilității a păsării Phoenix.

Mai devreme sau mai tîrziu va trebui să răspundem și la întrebarea: ce aduce nou Iosif Constantin Drăgan în peisajul științei căreia i s-a devotat? Evident, o prospețime care ține de o înțelegere sui-generis a complementarității inducției și deducției, o capacitate pregnantă de a arunca în joc toate antenele spiritului și, mai mult, o dimensiune nouă a datoriei de a fi partizan, militant și convingător cînd este vorba despre istoria neamului tău, despre dreptul acestei istorii la demnitatea pe care o merită. Din acest punct de vedere, *Noi, tracii* revindică și statutul unui act de patriotism răscălat.

MIHAI PELIN ■

(Continuare în pagina 16)

CORNELIA BARBU ■

Dialog posibil despre

„Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte“ (V)

Și frumusețea basmului nostru tocmai în asemenea detalii foarte importante își arată strălucirea. Idealul vieții veșnice rămâne, lumile, cea de jos și cea de sus (să le zicem astfel, deși nu este potrivit, fiindcă ele se află pe aceeași longitudine, dar la mare depărtare una de alta), nu se amestecă și nu se anulează reciproc etc. (Ziceam de longitudine: Făt-Frumos pleacă de acasă către răsărit; deci spre soare răsare, spre locurile mai apropiate poate de timpul tuturor începuturilor, al dimineațelor și al timpului. Până la moșia Gheonoaiei făcu trei zile și trei nopți, călare pe calul său năzdrăvan care nu mergea ca orice pastruped... Dacă analizăm timpul în care au avut loc principalele „acțiuni“ ale eroului, aflăm: după trei zile și trei nopți de mers, se odihnesc o noapte, și a doua zi, când se revărsă zorile, ei se pregăteau să treacă pădurea Gheonoaiei și s-o înfrunte... Lupta are loc, Gheonoaia e înfrântă, dă înscris cu singele său că nu se va mai atinge de el, și Făt-Frumos o iartă, generos, și-i pune la loc piciorul rețezat, care se vindecă... Gheonoaia ținu masă trei zile de-a rindul. Și-l rugă să-l aleagă de soție pe una din cele trei fete ale sale — și el nu voi. Deci după o vamă a răului, pe care o trece prin luptă, iată că l se oferă o „vamă a bucuriei“, pe care

el o refuză! Ii spune Gheonoaiei curat ce caută. Idealul, nici la rău, nici la bine, nu și-l pierde din câtare... Dar n-o să numărăm toate zilele, ar fi destul de complicat, pe care le face eroul nostru către răsărit, către soare răsare. E de adăugat doar că toate aceste întâmplări se petrec când făcea ploșorul mere și răchita micșunele, când se băteau urșii în coade și se luau de gît lupii cu mieii, de se sărutau, înfrățindu-se, când se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și se arunca în slava cerului — deci într-un timp mai apropiat de facerea lumii, când toate erau înfrățite în acel timp primordial, când și musca se scria pe părete... Ruxandra Niculescu notează foarte bine: toate acestea se întâmplau, zice, în „timpul acelei frății universale de la originile lumii, când încă nu se dezbinaseră vietățile lumii“.

— Aș dori să vă intrerup nițel, ca să reluăm ipoteza care mi se pare poate cea mai interesantă, legată de sfârșitul nefecit al lui Făt-Frumos, de moartea lui... Mi-ar place să asociați acest episod cu „Oda“ (în metru antic) a lui Eminescu... Mi-ați mai vorbit de aceste versuri... Ca de altfel și de ce scria Montaigne în „A filozofa înseamnă a învăța să murim...“ Înviând să moară, Făt-Frumos... Vă ascult.

— Să luăm împreună cartea și să citim împreună ce dorești. Iată sublinierile mele: „Preîntîmpinarea morții este preîntîmpinarea neatinării. Cine a învățat a muri s-a dezvățat a robi. A ști să mori este a fi mintuit de orice supunere și încătușare“. Eroul nostru nu se supune, după cite am arătat, nici unei încătușări. „Sufletul să fie adus a stăpîni pașimile și rivnirile sale, stăpin al lipsei, rușinii, sărăciei și tuturor altor știrbiri ale soartei“. În aceasta vede Montaigne adevărata și precumpănitoarea libertate. Mai zice: „Moartea voastră este una din părțile orînduirii întregului cuprins, este o parte din viața lumii...“ Cred că înțelegi... Volam să ajung și aici, nu înainte însă de a-mi arăta incintarea față de cei ce s-au aplecat să descifreze mitologia noastră, în cazul discutat față de Săineanu, care înscrie „Tinerete“... în ciclul juruințelor la tipul zinelor promise, față de Corneliu Burbulescu, ce crede că Făt-Frumos este unicitul erou din literatura lumii care nu acceptă să se nască decît pentru a fi nemuritor... Față de Constantin Noica, ce consideră țara zinelor drept locul unde începe timpul, locul creației însăși, față de minunatul studiu al Ruxandrei Niculescu dedicat basmelor noastre, unde spune, printre altele, că Făt-Frumos „și-a căutat cu simplitate nemurirea și a desco-

perit, fără să știe, un fapt uluitor de care n-avea însă nevoie: paradoxul timpurilor multiple. A descoperit că nu există un timp unic pentru toți, un singur timp universal...“ a descoperit relativitatea timpului... Scrie despre „motivul timpului paradoxal... a existat în creațiile mai multor popoare și că, probabil, intuiția, confirmată în fond de știință, despre timpul relativist, a existat de multă vreme în mintea omului...“

— Da, ipoteze interesante, nici vorbă... Însă după cite vă știu și după cite am mai discutat toate acestea pentru dumneavoastră n-au un scop în sine... În fond nu cred că intenționați să scrieți un studiu despre „Tinerete...“ Ci, mai degrabă, ca să ne reîntorcem la Montaigne... Scrie: „Nu mă îndoiesc că adesea mi se întimplă să vorbesc de lucruri mult mai bine date la lumină și mai temeinic de cărturari de seamă... Cine mă va afla neștiutor nu mă vatămă întru nimic, deoarece cu greu aș putea da socoteală altuia despre părerile mele, când nu-mi pot da mie socoteală, nici nu sint mulțumit de ele. Cine este în căutarea științei să-i dibuie locul; nu-i indeletnicirea mea. Aici sint năzăririle mele cu care nu mă străduiesc să aduc lucrurile la cunoștință, ci pe mine...“ Probabil că dumneavoastră...

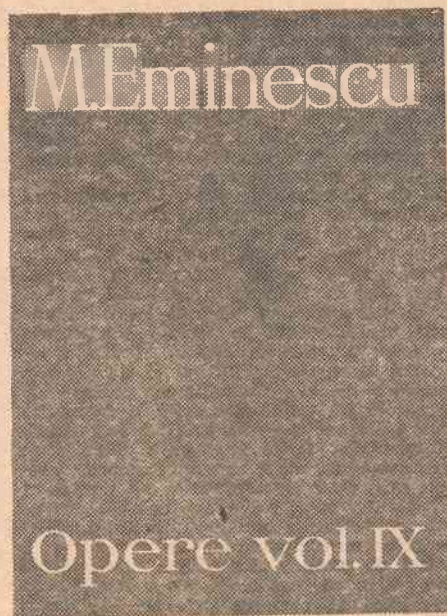
— Probabil... Dar să lăsăm aceste discuții neîncheiate, să facem o pauză, vreți? Excepțind cuvîntul „mărețe“, aș propune să ne oprim deocamdată aici, citind ce spune Vergiliu, în Eneida: „Așadar, nu voi termina opera mea; voi lăsa neîncheiate aceste mărețe ziduri de apărare...“

D. R. POPESCU

Eveniment editorial

Mihai Eminescu: Opere, vol. IX

Se află în librării, în aceste zile, o carte care constituie fără îndoială o excepțională apariție editorială: volumul IX din cadrul ediției critice M. Eminescu, întemeiată de Perpessicius. Volumul a fost publicat sub egida Editurii Academiei Republicii Socialiste România și a Muzeului Literaturii Române. El include publicistica eminesciană dintre anii 1870—1877 cuprinsă în Albina, Familia, Federațiunea, Convorbiri literare, Curierul de Iași, Migăloasa muncă de întocmire a ediției s-a datorat unui colectiv de cercetători de la Muzeul Literaturii Române format din Petru Creția, Dimitrie Vatamaniuc, Anca Costa-Foru, Eugenia Oprescu și Gerhardt Csejka. Studiul introductiv e semnat de criticul Alexandru Oprea. Monumentalul tom, apărut în anul în care se împlinesc 130 de ani de la nașterea lui Eminescu, întregeste pentru publicul larg

profilul spiritual al celui care este nu numai cel mai mare poet al românilor, dar și un strălucit gazetar, atent la tumultul epocii, adinc preocupat de destinul patriei sale. Promitem cititorilor noștri să revenim pe larg asupra acestui volum pentru a-i evidenția valoarea ideilor și actualitatea lor.

„Muzica — a doua natură a mea“

(Urmare din pagina 15)

ajute la o comunicare cu muzica, la o înțelegere a ei, sau muzica dispune de suficiente mijloace pentru a fi singură descoperită de cei ce o ascultă?

— În general, se spune că muzica are un limbaj pe înțelesul tuturor. Desigur, este numai în parte adevărat, că așa după cum nu oricine citește Capitalul lui Marx poate să-l și înțeleagă, tot așa nici genialele capodopere ale muzicii universale nu pot fi înțelese de oricine, la o singură audiere, fără o inițiere prealabilă. Dar această inițiere nu constă într-un studiu teoretic, ci în participarea de cit mai multe ori la manifestări muzicale de înalt nivel artistic. Nu se poate face saltul dintr-o dată de la muzica pop sau ușoară la o Simfonie de Beethoven. Și a înțelege mesajul adinc umanist al unei astfel de lucrări trebuie și puțină bunăvoință și puțin efort, pentru că urechea, care este un analizator mult mai puțin evoluat decît ochiul, să se obișnuiască cu perceperea fenomenului sonor de o complexitate mai mare decît un șlagăr de muzică ușoară, o romanță sau un taraf. Spre deosebire de oamenii dotați din popor, care creează nestematele muzicii populare, exprimîndu-și bucuriile sau suferințele... „Eu nu cînt cît știu cînta, ci mă doare inima“... așa-zisele creații ale compozitorilor amatori, de mediu urban, în general sint lipsite de valoare artistică și strică doar gustul muzical al ascultătorului. Mă refer în special la tarafuri și muzica ușoară.

— Cui îi revine acest rol de educare muzicală a tineretului?

— Desigur, nu numai celor două orchestre din București, a celorlora din provincie, care au un rol deosebit de important în formarea unui public meloman, ci și în asigurarea în viitor a continuității acestui public. Este deosebit de îmbucurător că, în urma unor dispoziții ale Consiliului Culturii, la toate concertele simfonice programul trebuie să cuprindă măcar o lucrare românească.

— Școala românească de muzică cunoaște nume de prestigiu de compozitori ale căror lucrări, din păcate, sint rar difuzate, atît la radio cît și la televiziune și concert.

— Din păcate; pentru a da cît mai mult spațiu tineretului, de multe ori cu lucrări cu caracter experimental, de cîțiva ani au început să fie neglijați compozitorii din generația eroică a fondatorilor școlii naționale românești moderne de muzică, care a avut în fruntea ei pe marele George Enescu. Or, o cultură muzicală armonioasă nu se poate baza decît pe un echilibru între tradiție și nouitate. Ele merg mîna în mîna, noul nu poate fi înțeles fără a cunoaște în prealabil ceea ce l-a precedat. Procesul acesta nu trebuie înțeles în sensul unei continui perfecționări, ca de pildă în cazul unui automobil, unde anumite inovații tehnice fac ca fiourile anterioare de automobile să fie depășite. Deși, în ciuda unor modificări din timp în timp a modului de exprimare, trăsăturile fundamentale ale vieții noastre emoționale rămîn neschimbate, dar la aceasta se adaugă, în fiecare epocă nouă, și alte nuanțe ale vieții emoționale, expresia epocii respective. Muzica oglindește timpul în care a fost scrisă.

— Ne puteți da cîteva exemple de compozitori a căror muzică este insufi-

cient difuzată publicului meloman?

— Nu numai întreaga creație enesciană nu este în mod suficient cultivată de orchestrele și formațiile noastre camerale, ci cu atît mai puțin alți compozitori din generația lui Enescu, a căror creație reprezintă fondul de aur al culturii muzicale românești. Mă refer aici la opera unui Jora, Negrea, Andricu, Drăgoi, Ottescu, Alexandrescu, Enacovici, Cuclin, Paul Constantinescu și alții care se aud din ce în ce mai puțin.

— La îmbogățirea acestui fond de aur al culturii muzicale românești ați contribuit și dv. prin lucrările simfonice, camerale și corale ce le-ați compus. Cum vă încadrați în viața muzicală contemporană?

— La aceasta ar trebui să răspundă de fapt muzicologii. Eu prin vîrsta matasalemică, pe care o am, fără să mi-o arăt, mă consider ca un ultim reprezentant al vechii generații al școlii naționale de muzică și care, în prima parte a activității creatoare, am rămas strict încadrat în concepțiile estetice ale acestei școlii, în sensul că în lucrările scrise pînă atunci anumite intonații folclorice — ce-i drept destul de discrete — erau totuși evidente. De atunci, în cursul ultimelor 3 decenii de muncă modul meu de exprimare s-a îmbogățit, folosind și alte posibilități de combinare melodică și armonică a sunetelor decît cele caracteristice, de pildă, folclorului. De exemplu, prima lucrare cu care mi-am făcut intrarea în viața muzicală a țării, baletul „Priculicium“, compus cu aproape 50 de ani în urmă și pînă nu demult rămas în repertoriul Operei române, are intonații populare. Modificări esențiale de stil se pot remarca mai ales în creația mea de muzică de cameră, în special în cvartete. Am ajuns la cvartetul nr. 8, primele 2—3 fiind scrise încă în stil național. Asta nu înseamnă negarea conceptului național și Enescu însuși era primul care a afirmat că „Muzica este un grai izvorit din inimă, fără puțință de prefăcătorie a structurii spirituale a popoarelor, a omului“, înțelegînd prin aceasta că o muzică poate da un caracter național prin conținutul ei emoțional, reușind să redea unele caracteristici esențiale ale modului de simțire al poporului din care face parte compozitorul.

— La ce lucrați acum?

— La al 9-lea cvartet de coarde.

A apărut partea a patra din ciclul

ZĂPEZILE DE-ACUM UN VEAC

de PAUL ANGHEL

romanul

FLUVIILE

Ciclul Zăpezile de-acum un veac din care au apărut pînă acum primele patru volume: Scrisoare de la Rahova, Te Deum la Grivița, Noaptea otomană, Fluviile și din care vor mai apărea alte cinci părți: Noroaiete, Zăpele, Întoarcerea morților, Ieșirea la mare, Ieșirea din iarnă este un roman fluviu închinat războiului pentru Independență din 1877. O imensă galerie de perso aje defilează în paginile romanului: țărani și dorobanți români, medici și slujitori ai crucii roșii, cazaci și soldați ai țarului, prinți și împărați, ofițeri români și străini, membri ai cabinetelor diplomatice, ardeleni voluntari pe frontul antiotoman, ziaristi ai marilor publicații europene, oameni politici români și străini, familii galvanizate sau îngrijorate de soarta războiului, negustori întreprinzători, aventurieri, oameni ai tranșeeilor. Evenimentul este văzut în toată grandioasa sa desfășurare, ca o demonstrație a capacității unui popor mic de a participa la o mare istorie. Operă de ficțiune, în care documentul constituie întotdeauna pu ctul de plecare al cărții, ciclul Zăpezile de-acum un veac, din care anunțăm acum romanul Fluviile reprezintă o tentativă românească de excepție în proza contemporană, motiv pentru care îl recomandăm călduros cititorilor.

NIMĂNUI NU-I ESTE ÎNGĂDUIT SĂ INTRODUCĂ DIAMANTE FALSE ÎN TEZĂURUL NOSTRU SPIRITUAL

L-am cunoscut, la Oradea, pe profesorul Crăciun Parasca, directorul Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă. Nu ne-a surprins doar faptul că știa pe de rost textele citorva zeci și sute de cintețe, doine, colinde și balade pe care o sumedenie de interpreți la prezentau în fața unei comisii de preselecție, ci fermitatea cu care l-am simțit că ar apăra, oricând, autenticitatea unui cinteț. Cu alte cuvinte, la capătul a citorva ore în care l-am urmărit exercitându-și dreptul de veto în caz că s-ar fi atentat la autenticitate, ne-am hotărât să-l abordăm pentru un scurt interviu.

— Ce-ați zice dacă, la o astfel de preselecție, ați auzi un interpret cîntînd următoarele versuri: „Tucu-și, bade, ochiul drept / Și insigna de la piept“, pe care ni le sesizează ca ridicole Florica Ungur.

— Mărturisesc că n-am avut prilejul să aud așa ceva și trag nădejde că nu voi auzi niciodată.

— Totuși, versuri intrucitva asemănătoare, aparținînd unui folclor de ultimă oră, au apărut.

— Da, au apărut, dar ele nu aparțin unui folclor de ultimă oră. Dacă există un astfel de folclor, el nu există și nici nu se naște sub această formă. Relativ la această problemă am putea discuta câteva zile și nopți la rînd, ajungînd în final la concluzia că autorii acestui așa-zis folclor de ultimă oră n-au nici în clin și nici în mîncă cu adevăratul nostru folclor. Dar să revenim la prima întrebare. Dacă aș auzi, nu prin absurd, ci întîmplător, astfel de versuri, mi s-ar rupe inima de durere. Și nu m-aș limita, vă asigur, doar la această durere, ci aș lupta, pînă la capăt, cu oricine, pentru scoaterea definitivă din circulație a unor producții de acest gen.

— La urma urmelor, ca director al Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, o astfel de atitudine coincide cu însăși datoria dumneavoastră. Ar mai fi și alte motive care vă îndeamnă la o întransigență atât de clar și răspicat exprimată?

— Aș zice că mai sînt și alte motive. M-am născut aici, pe Valea Crișului Repede, într-un sat, Subpiatră, din comuna Tețchea. Bineînțeles că am îndrăgit, copil fiind, tot ceea ce numesc azi folclor. Nu întîmplător deci, ca student filolog, la Cluj-Napoca, am optat, încă din primul an, pentru folclor. Tema lucrării mele de diplomă nu putea fi alta decît una strîns legată de folclorul bihorean, un comentariu privind nu doar spectacolul în sine, ci și semnificațiile momentelor, ba chiar și al recuzitei, ce compun o nuntă de pe Valea Crișului Repede. Cum aș putea eu, bihorean, crescut la țară, școlit la facultate, ca folclorist, să am o altfel de atitudine?! Imi apăr nu doar identitatea și demnitatea profesională, ci și un tezaur care îmi aparține ca fiu al acestor meleaguri. Nimănui nu-i este îngăduit să introducă diamante false în acest tezaur spiritual. Dealțul, sincer să fim, fără a fi apreciat ca lipsit de modestie, județul nostru se poate mîndri cu o bună orientare, la toate nivelurile, pentru apărarea autenticului în folclor.

— Cum vă argumentați această afirmație?

— E suficient să amintesc, pentru început, grupul celor patru flori ale cîntecului bihorean, adică Florica Bradu, Florica Duma, Florica Ungur, Florica Zaha, interprete care și-au cîștigat un renume și un loc de onoare în muzica populară românească tocmai prin respectul pe care ele îl au față de cîntecul bihorean. Acestora li se adaugă Viorica Flintașu, Maria Haiduc, Maria Sidea, Zorica Gavrilă și Voichița Mihoc. Prin această echipă de

interprete, cele două zone folclorice ale județului nostru, cea a Beiușului și cea a Aleșdului, dau la iveală, continuu, noi și noi nestemate ale cîntecului popular, un adevărat folclor de ultimă oră, dar nu în sensul că ar fi fost creat acum, ci că doar acum a fost depistat și oferit publicului. Remarcabil este faptul că interpretele mai-sus amintite manifestă un exemplar interes pentru autenticitatea cîntecelor din zona pe care o reprezintă.

— Și totuși, cum se acționează, concret, de aici, de la Centrul de îndrumare, pentru conservarea și valorificarea folclorului autentic?

— În ceea ce privește cîntecul și jocul popular, inclusiv folclorul obiceiurilor, problema este, ca să zic așa, destul de simplă. Stăpîni și cunoscători ai materialului folcloric de care dispune județul, specialiștii noștri sînt prezenți în mod activ, ca organizatori și colaboratori, la cele două mari evenimente culturale ce se desfășoară anual în județul nostru. Mă refer în primul rînd la „Zilele culturii populare bihorene“, manifestare care a ajuns la cea de-a XIII-a ediție, o amplă trecere în revistă a întregii suflări artistice din județ, dar mă refer, în același timp, și la un festival-concurs organizat de U.T.C., festival la care noi, centrul, colaborăm tocmai în ideea promovării cîntecului autentic. Participă la acest festival local intitulat „Mîndru-l cîntec-n Bihor“ toți aspiranții la gloria de-a fi interpreți de muzică populară.

— Asta în ceea ce privește cîntecul și jocul popular. Dar în ceea ce privește folclorul meșteșugurilor, cel al olăritului, de exemplu, cum acționați?

— Acest folclor, ca și cel al cusăturilor ori al creștăturilor în lemn, a suferit în ultima vreme o serie de influențe nefaste. Ceramica albă de Criș, de exemplu, a început să fie lucrată cu tot felul de smalțuri și vopsele. Pentru a stopa și a curma îndepărtarea de autentic a meșterilor olari a trebuit să facem o sumedenie de demersuri prin care să le asigurăm meșterilor o piață de desfacere. Ne-am oprit, după îndelungi căutări, la organizarea unor standuri cu ceramică în cadrul tuturor magazinelor care desfac produse artisanale, iar în stațiunile 1 Mai și Felix am obținut spații comerciale pentru vânzarea permanentă a ceramicii albe de Criș. Ne vom strădui ca și în țară, la tirgurile meșterilor populari ori în alte stațiuni balneoclimaterice, să extindem ceea ce am realizat aici. Puteam să ne lăudăm, aș zice eu, că, iată, ceramica albă și-a regăsit vigoarea de altădată și s-a reinscris în linia tradițională, atît ca formă, cît și ca tehnologie.

— O ultimă întrebare: județul Bihor, în comparație cu alte județe, se confruntă cu așa-zisul fenomen de poluare a folclorului?

— Din acest punct de vedere, județul nostru, în comparație cu altele, a avut șansa că n-a atras prea mult atenția pseudospecialiștilor. Deși spectaculos și puternic colorat, folclorul bihorean a fost mai puțin obligat să îmbrace haina unei publicități comercializante. Cu alte cuvinte, dacă numărul de interpreți a crescut cu deosebire în ultimii ani, asta nu înseamnă că deschiderea spre lume s-a făcut în detrimentul autenticității, ci dimpotrivă, prin respectarea autenticității.

— În ceea ce ne privește, dincolo de oricare altă concluzie, nu ne rămîne să spunem, în încheiere, decît că interlocutorul nostru, profesorul Crăciun Parasca, face parte, fără doar și poate, din categoria acelor oameni despre care se poate spune că ilustrează perfect o idee tot mai des vehiculată în ultima vreme, aceea a omului potrivit la locul potrivit.

VICTOR NIȚĂ ■

Cronica literară

Augustin Buzura: „Vocile nopții”

Rareori a fost zugrăvit atît de memorabil și necontrafăcut un colectiv de muncitori în proza noastră de azi așa cum a reușit s-o facă Augustin Buzura în noul său roman, **Vocile nopții** (Ed. „Cartea Românească”). Fiecare personaj se reține prin ceva: cei trei frați Vasii, oșeni de o mare curățenie sufletească, Sultan cel veșnic dornic de încăierări, amicul lui Mocanu care îl așită să se ia la harță, Jimi Cotoiul, în permanentă căutare de fete sau Stelică Goran, gata să ia totul în zeflemea stîrînd un haz enorm. Printre aceștia și alții ca ei descinde Ștefan Pinte. În clipa cînd simțise că devenise un ins plat și mediocru plecase din facultate în ciuda notelor bune obținute și se angajase simplu muncitor într-o întreprindere unde lucrase și tatăl lui. Aici începe să ducă tot o viață oarecare, muncește pe rupte, bea, se mai și bate, participă la acțiuni culturale și sportive, dar nimic nu-l

multumește și are din nou impresia că a fost inseriat. Nici dragostea pentru Elena Filipaș, soția unui fost ștab, nu-i aduce împăcare deoarece și aceasta rivnea să-l anihileze voința și să-l facă să trăiască potrivit propriilor ei năzuințe, ca un individ șters, lipsit de personalitate, gata să execute cu docilitate orice comandă. Ștefan Pinte ajunge să fie anchetat în legătură cu furtul unei mari sume de bani de la cîminul de nefamiliști unde locuise o vreme. În cele din urmă se duce în satul părinților săi ca să le termine acestora de clădit casa, dar tatăl lui moare într-un accident.

— În **Vocile nopții** o lume tinără se străduiește să iasă din tiparele în care unii vor s-o înghesuie cu de-a sila fără să țină cont de tumultul existenței. În această tentativă de a scăpa de clișeele de gîndire și de comportament personajele nu iau întotdeauna cele mai fericite hotărîri și citeodată greșesc fundamental, atît față de ei cît și față de ceilalți. Înșă efortul de a nu se lăsa uniformizate și manevrate ca niște mecanisme este demn de toată stima. „Confuzia ține de fapte: semănăm toți, facem aceleași lucruri, spunem aceleași vorbe, trăim cam după aceeași rețetă” — p. 333. De aceea, fiecare personaj caută să-și dovedească — și să demonstreze și celor din jur — că e unic și inconfundabil și se revoltă ori de cite ori se rostesc vorbe umflate. Cartea înfățișează o comunitate compusă din oameni luați din cele mai diverse medii, de o vitalitate debordantă, imposibil de încușat în precepte rigide și care totuși reușesc să trăiască în numele aceluiași idealuri. Dacă la început predomină violența și forța, cu timpul se însinuează în mijlocul ei o altă ordine morală, fundată pe cîrste și bunătate. De pildă, este emoționant gestul de solidaritate pe care muncitorii îl manifestă față de un coleg accidentat cărui îi donează pielea ca și momentul cînd tovarășii de muncă ai lui Ștefan Pinte vin să-l ajute la construcția casei. Doar în aparență eroii eșuează pe multiple planuri. Ei cîștigă însă un bun de preț: încrederea în semenii săi și înțelegerea că nimeni nu e singur și nu are dreptul să se piardă, eșecul unuia însemnînd o lovitură pentru toți ceilalți.

— În cartea lui Augustin Buzura eroii trăiesc cu febrilitate, ca și cum ar fi „ultima generație de pămînteni”. Comportamentul lor este dictat, mai mult sau mai puțin vizibil, de teama că totul se poate năruși oricînd și de aceea caută să profite din plin de bucuriile vieții. Aceasta înseamnă pentru ei dorința de a trăi cît mai liberi și mai deosebiți unii de alții oferind parcă spișel umane multiple șanse de a se implini cît mai divers. Autorul a intuit magistral că frămîntările — uneori nemotivate — ale tinerilor pe care îi descrie pot fi proiectate pe un ecran mai vast decît cel al orașului unde se află și că la scara întregii planete se regăsește, cu alte accente, o aceeași problematică. Episodul dragostei dintre Ștefan Pinte și o ziaristă italiană devine un protest viguros împotriva unei concepții de pe alte meridiane care proclamă cinic: „Sîntem cu toții niște animale”. Dar pentru eroii lui Augustin Buzura salvarea înseamnă fuga de animalitate, de antropoide, de teroare și suspiciune. „Urăsc mizeria, jégul, ploaia, vîntul, viața trăită la nivel de instincte, ființele datorită cărora n-am reușit să mă lansez într-o mare aventură spirituală” — p. 227 — enunță cu înflăcărare protagonistul romanului. Pentru ca tot el să răspundă la întrebarea „De fapt, ce vrei?” simplu și cu o înaltă conștiință a ceea ce reprezintă: „Să fiu considerat om”. **Vocile nopții** se ridică împotriva abjecției de orice natură, fiind o scriere amară și vehementă, concepută ca un imn de slavă adresat puterii omului de a năzuși veșnic la libertate și demnitate, de a-și infrînge limitele interioare și de a depăși șabloanele în care unii vor să-l încorseteze pentru a-l putea manipula cît mai ușor. Cea mai bună carte de pînă acum a lui Augustin Buzura este scrisă mai puțin crispat decît celelalte volume ale sale, cu o înseninare de înțeles care știe că pînă la sfîrșit adevărul și dreptatea trebuie să triumfe. Dacă ar fi să ne referim numai la pasajele de un comic savuros, presărate din belșug în carte, și am pricepe că viziunea autorului a suferit o modificare, a devenit mai complexă, s-a nuanțat, renunțîndu-se într-o măsură la încrîncenarea cu care se făcea relatarea în **Absenții**, **Fețele tăcerii**, **Orgolii**, la tonul monocord. Cu noul său roman Augustin Buzura și-a consolidat și mai mult locul de prozator de frunte al literaturii noastre contemporane.

GEORGE ARION ■

EUGEN BARĂU — Ziua babei

În acest număr reproduceri după lucrările unor pictori din Tulcea

„Limba noastră-i limbă sfîntă, / Limba vechilor cazanii / Care-o plîng și care-o cîntă / Pe la vatra lor țărani” spune cu adîncă simțire poetul Alexe Mateevici și, ca un ecou peste ani, folosînd o muzică frumoasă ca versurile, ne emoționează azi, la fel de profund, formația „Cetatea” din Satu Mare, ce cîntă adesea **Limba noastră**. Da, avem o limbă sfîntă, o limbă pentru care oamenii au murit, o limbă pe care neprietenii au dorit s-o distrugă de-atîtea ori. Ea s-a dovedit însă viguroasă și mlădioasă, tăioasă și blindă, expresie vie a vieții poporului nostru. De-această limbă a noastră mult pătimită trebuie să avem grijă și s-o iubim așa cum ne iubim mama, așa cum ne iubim mormintele, așa cum ne iubim copiii.

Este binevenită încercarea televiziunii de-a întruchipa citeodată cu timiditate, dar de a întruchipa o idee strălucită, aceea de a educa oamenii în spiritul respectului limbii naționale, de a-i învăța să scrie corect și să vorbească asemenea. Emisiunea Mihăelei Ciobanu „Plurale buclucașe” s-a desfășurat în studio și pe stradă. S-au dat următoarele exemple: mînge, cratiță,

Limba noastră

basma, stație — substantive al căror plural nu prezenta aparent un grad prea mare de dificultate. Așa părea la început, căci ancheta realizată pe stradă a demonstrat că lucrurile stăteau altfel. O elevă în clasa a XII-a a răspuns că pluralul de la mînge este MINGII. Acceptabil? Nu. Greșelile erau din ce în ce mai multe.

Ar fi de dorit o emisiune mai amplă

— În cadrul televiziunii, săptămînală, fixată în ziua și la ora la care un număr cît mai mare de telespectatori ar putea s-o urmărească. Dar a învăța pe alții să vorbească și să scrie corect nu înseamnă a folosi un limbaj corespunzător normelor doar în emisiunea ce-și propune acest lucru, citeodată nici atunci, deoarece în cadrul unei emisiuni „Cum vorbim, cum scriem corect” un distins profesor nu se sfia să dea exemple de tipul acesta, iar un cunoscut comentator sportiv ce a fost și la Olimpiada de la Moscova ne prezenta niște întreceri distractive ce se desfășurau cu ocazia Festivalului Costinești cam așa: „Forțele se par că sînt egale”. Nu căutăm perle cu dinadinsul, dar dorim ca mîrgăritarele limbii noastre să fie păstrate și să nu se transforme în gablonzuri.

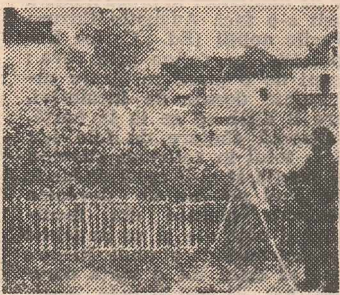
— Apărarea limbii române poate fi — trebuie să fie — titlul de mîndrie al televiziunii noastre. Ideea merită toate laudele.

— Televiziunea poate deveni o instanță de reper, de corectare și de apel a tuturor vorbitorilor de limbă română.

ELENA GRESCU ■

Un muzeu în labirint

Impresionismul sau tentația clipei (II)
Semnul lui Don Juan

Benoit: Monet pictând în grădina sa la Argenteuil

Impresionismul e învinuit din ce în ce mai des că n-a văzut decât sărbătoarea din natură, chiar dacă și-a acoperit uneori peisajele cu ceață. Un oarecare adevăr mi se pare că există aici. Pictorii impresionisti nu sînt niște cerebrale persecutați de Idee, ci niște infometați de „impresii”. Ei fug după impresii ca Don Juan din femeie în femeie. Transformă „impresia” într-o Fata Morgana pe care o caută și o îmbracă în haine de duminică. Văd numai sărbătoarea, așa cum Don Juan vede numai plăcerea. Privindu-le mai mult timp peisajele, simți cum aluneci încet într-o stare de reverie care seamănă cu o somnolență însoțită, gata să crezi că singura adevărată este clipa care moare după ce strălucește. Totul e clădit în ele din clipe pe care ne temem să nu le strivim, risipindu-le vraja printr-o întrebare brutală. Nu e natura pe care o invocă Rousseau, natura pedagog. E o natură scop. O natură căreia îi contemplăm reflexele ca într-o convalescență luminoasă, uitînd în bună măsură tot ce ne-a sfîșiat. Și unde echilibrul e cu atât mai prețios cu cît e mai fragil.

Nici un grec nu și-ar fi intitulat opera „Afrodita la amiază” sau „Afrodita dimineată”, după cum n-ar fi conceput să construiască de cincisprezece ori Parthenonul, așa cum face Monet pictînd în cincisprezece tablouri căpițe de fin la diferite ore din zi sau aceeași fațadă a catedralei din Rouen, aproape din același unghi, dar la alte ore. Căci pentru artistul grec, Afrodita ieșind din mare vrea să iasă și din timp. Ea suride, sigură că frumusețea ei va fi eternă. În schimb, pictorul impresionist vrea să smulgă numai adevărul unui moment. El a renunțat parcă să mai caute absolutul. Vrea să epuizeze domeniul posibilului, cum ar zice Pindar. Se relaxează pictînd ceea ce vede, hotărît să spună totul despre clipă. Ea a și zburat pînă ce a ajuns s-o surprindă, lăsînd cuibul gol? Nu-i nimic. Va picta clipa următoare. Acest pictor pare sedus de imediat, consolată cu clipa și încântat de ea. Aleargă din clipă în clipă, convins că timpul nu este decît suma clipelor, așa cum Don Juan era convins că iubirea nu este decît suma tuturor nopților de dragoste posibile. Pentru „a înțelege”, gîndesc impresionistii, trebuie să învățăm mai întii „să vedem”. Să privim atât de insistent clipa, încît să-i aflăm toate secretele și bogăția. Eternitatea? Eternitatea nu e poate decît un cuvînt gol, un mod de a trăda ceea ce e posibil.

Pe lângă zeli ei cunoscuți, apa, ceață, lumina, culoarea, mai există, așadar, un zeu al acestei picturii. Și poate cel mai important e tocmai acesta care e și cel mai pieritor: clipa. Nu ne scaldăm de două ori în același riu, spune Heraclit. Impresionismul adaugă: nu vedem niciodată aceeași floare sau același trup, chiar dacă ne așezăm în același unghi pentru a le picta din nou.

Se prea poate ca acest mod de a privi natura, sfărîmată în clipe și transformată în peisaj duminical, să fie un mod de a renunța s-o înțelegem în favoarea plăcerii de a ne incanta de reflexele ei. Preocupați de lăcomia lor, pictorii impresionisti nu și-au potolit, poate, decît foamea lor. Și poate că ei n-au iubit atât natura cît încîntarea lor în fața naturii. Cu alte cuvinte, poate că într-o oarecare măsură acest prezent perpetuu al impresionismului e un prezent orb pe care-l interesează numai ceea ce reprezintă „acum” și „aici”. Asemănăți altădată cu o pisică umblind pe clipele unui pian sau cu o maimuță care a reușit să pună laba pe o oală plină de culori, impresionistii sînt acuzați uneori azi, de data aceasta din dorința de a corecta excesele inverse (nici o glorie nu intimidă mai mult ca gloria celor loviți înainte cu pietre), că se opresc la experiența optică, la ceea ce se vede. Reproș întemeiat, în anumite limite. Nici una din cele „o mie trei” femei ale lui Don Juan nu reprezintă iubirea. Fiecare dintre ele reprezintă doar o parte trecătoare a iubirii. Tot astfel, nici una din cele cincisprezece fațade ale catedralei din Rouen pictate de Monet nu reprezintă catedrala. Reprezintă doar un moment al ei, la fel de important ca și celelalte și la fel de efemer. Dealtime, în „seriile” lui Monet, cifra la care se oprește pictorul este arbitrară, ca și la Don Juan. Între 15 și 1003 nu e nici o diferență cînd nu recunoști alt adevăr decît enumerarea.

Dar nu-i nedreptățim cumva pe acești Don Juan ai impresiei cînd îi învinuim că enumeră? Opera lor trebuie judecată în ansamblu ca și aventura lui Don Juan care, alergînd din femeie în femeie, n-a cunoscut adevărul iubirii, dar ne-a arătat setea ei. Și dacă se opresc la ceea ce se vede, cel puțin ei știu să vadă ceea ce alții n-au observat. Nu voi nega că în pictura impresionistilor există destule motive pentru a reflecta asupra pericolului euforiei duminicale și că o pajiște caldă, însoțită de maci într-o după amiază de vară, nu e un peisaj care să ne cutremure. Nu voi nega nici că o artă prea agreabilă sfîrșește prin a toropi setea în loc s-o astîmpere. Nu cred, totuși, că putem duce critica impresionismului prea departe fără să păcătuim împotriva acelei părți din noi care obsedată de obsesia eternității se întoarce cu fața spre un buchet de trandafiri abia culeși. Acești pictori ne amintesc că nu putem trăi numai cu tentația absolutului. Din cînd în cînd trebuie să ne întoarcem la „pămîntul sigur” și nu e nimic mai sigur decît nisipul fragil al clipei care trece.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Nerva Hodoș

Un alt bibliotecar și bibliograf — și, judecîndu-l după ansamblul activității lui, nu numai afit — care l-a secondat și l-a ajutat pe Ion Bianu, în pionieratul său de la Academie cu un zel, o pasiune și o abnegație pilduitoare, a fost neîndoielnic Nerva Hodoș; cu arderi mai vertiginoase decît ale colegului său Alexandru-Sadi Ionescu — cu toate că unul ca și altul și-au sfîrșit existențele prematur și în pline și fecunde puteri de muncă, dar mai norocos intruciva decît acesta, fiindcă a putut împlinți mai mult din ceea ce își propusese să împlinească.

Se trăgea dintr-o veche stirpe de tradiție cărturărească din Transilvania, intrîndu-se cu Alexandru Papiu-Ilarian, cu Ioan Axente Sever și Simion Balint Era fiul cel mai mic al Anei Balint — fiica lui Simion Balint — și al lui Iosif Hodoș (1829—1880), care participă cu arma în mină la revoluția din 1848 din Transilvania — și, deși tînar student, va juca un rol însemnat în desfășurarea evenimentelor — pentru că douăzeci de ani mai tîrziu, adică în 1868, imediat după înființarea Academiei Române în țara veche, să fie cooptat între membrii ei edată cu ceilalți ardeleni, Alexandru Roman, recunoscîndu-i-se astfel meritele pe tărîmul național și cultural.

Nerva Hodoș s-a născut în 1869 și decedează în 1913. Era frate cu Alexandru I. Hodoș, cunoscut mai ales sub numele scriitoricesc Ion Goru (1863—1928), căruia în 1924 i s-a decernat premiul național pentru proză, și cu Enea Hodoș (1858—1945), folclorist și scriitor, cel mai mare dintre ei, care le-a supra-viețuit amîndurora, aproape nonagenar, și care, între altele, a fondat și a condus „Biblioteca noastră” de la Caransebeș, unde în 1897 a fost editat și G. Coșbuc cu o culegere de versuri și proză.

În 1891, la 22 de ani, Nerva Hodoș, student în București, e angajat la Academie ca ajutor de bibliotecar și va rămîne acolo — cu pauza unui singur an — mai bine de două decenii, învățînd necontenit și muncind fără întreruperi pentru cultura românească. Așa ne-a lăsat, în colaborare cu Ion Bianu, monumentala operă *Bibliografia românească veche*, excepțională realizare grafică a stabilimentului „Socec”, instrument de lucru indispensabil pentru cunoașterea culturii noastre medievale, o adevărată scriptură a spiritului și spiritualității românești, hrîsotul riguros — fără vacuități, ca să zic așa, de hermerologie — al nașterii noastre întru duh, simțire și slovă.

Lucrarea a fost concepută să iasă în fascicule și prima dintre ele apare în 1898, iar stringerea lor în cel dintîi volum se face în 1903, cuprinzînd epoca 1508—1716; al doilea volum, continuînd perioada 1717—1808, iese în 1910; iar al treilea în 1912, pentru rîstimpul dintre 1809 pînă la inclusiv 1830, cînd practic *Bibliografia românească veche* se oprește, însumînd în totalitatea ei peste una mie nouă sute de pagini. Și trebuie să precizez aici, pentru vrednicia lui, că în 1944, profesorul Dan Simonescu ne-a dat, imprimat în același format și în aceleași condiții tipografice, un al patrulea op cu „Adăugiri și îndreptări” care completează fericit stră-

danile lui Ion Bianu și Nerva Hodoș — adăugînd pentru lectorul neavizat că o lucrare de asemenea întîndere și de asemenea profil nu de multe ori se realizează într-o singură viață.

Să urmărim însă mai departe pe Nerva Hodoș. Între 1903 și 1904 scoate pe a lui cheitului „Revista bibliografică” — cea dintîi publicație de genul acesta în România, din păcate cu o existență efemeră și transcurînd de pe dosul primei co-perte rîndurile lămuritoare ale lui Nerva Hodoș: „Revista bibliografică” apare la două luni o dată și cuprinde lista tuturor cărților apărute în țară, a celor publicate de români în țările străine și a celor străine care prezintă un interes pentru românii. Ea va publica și scurte recenzii asupra cărților mai importante și va da citeva suplimente de natură pur bibliografică. Abonamentul este de 3 lei pe an pentru România și țările locuite de români și 5 lei pentru străinătate. Toate comunicările relative la Revistă se vor trimite pe adresa Nerva Hodoș, București, Calea Victoriei 135.

„Revista bibliografică” a apărut în șase numere pe anul 1903 și doar trei în 1904, iar „dările de seamă” despre cărți, idei și probleme sînt semnate de N. Iorga, Vasile Părvan și Ovid Densusianu.

Paralel cu activitatea de bibliotecar și bibliograf va face critică literară și cronică dramatică, în periodice ale epocii și, în tovărășie cu Ilarie Chendi, ne va da în 1902 la Editura „Minerva” *Literatura populară a lui Mihai Eminescu* (Scriseri inedite).

La 1910 — după transcrierea textului din chirilice, imprimat la Buda în 1826 — restituie limbii moderne, într-o frumoasă tipăritură, cartea lui Constantin Goleșcu (1777—1830) „Insemnarea călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825 și 1826”, cu o amănunțită introducere și comentarii pe mai mult de 60 de pagini, în care, după ce va spune: „Aceasta este într-un slab rezumat cartea omului de inimă, a profundului observator, a patriotului fără seamăn care a fost Constantin Goleșcu”, încheie astfel: „Mi-ar mai fi rămas o datorie scumpă inimii mele, aceea de a mulțumi aici unei ființe alese, moștenitoare a tuturor însușirilor rare ale Goleștilor, care s-a arătat întotdeauna plină de bunăvoință pentru mine, încă de pe vremea cînd eram copil, dar care nu mai e printre noi — e Felicia Racoviță. De aceea memoriei ei slăvite vreau să închin această retipărire, încredințat fiind că prin aceasta nu-mi îndeplinesc decît o datorie și o datorie sfîntă”. (Felicia, devenită Racoviță prin căsătorie, era unica fiică a marelui logofăt Constantin Goleșcu și sora celor patru cunoscuți frați Golești: Ștefan, Nicolae, Radu și Alexandru.)

Un an după apariția cărții, adică în 1911, Editura „Socec” va face să iasă într-o colecție populară o nouă ediție, iar Nerva Hodoș va nota în scurta ei prefață: „Cartea aceasta trebuie să fie, după cum s-a spus, în mina tuturor, a celor mai mici și a celor mai săraci, ca și a stăpînitorilor. Ediția mea desfăcîndu-se în întregime, Dl. Emil Socec s-a gîndit să scoată o ediție populară și pentru aceasta, ca pentru orice faptă în adevăr bună, con-

cursul meu dezinteresat l-a fost asigurat”.

În 1913 publică Simion Balint (Viața și luptele lui în Munții Apuseni al Ardealului la 1848—1849), fără să menționeze autorul; era cartea fratelui său Enea Hodoș care trăia în Transilvania stăpînirii habsburgice și care ar fi riscat grele sancțiuni dacă l s-ar fi dezvăluit identitatea. De aceea în „Cuvîntul înainte” Nerva Hodoș arată: „Acum trei ani s-a împlinit o sută de ani de la nașterea lui popa Balint, cel mai popular și mai binefacător dintre românii ardeleni al veacului al XIX-lea. Un scriitor distins și un om de valoare a scris atunci o carte crezînd că neamul românesc o să-și aducă aminte cu recunoștință de acel erou și om de bine și a trimis-o aici în București, ca să se dea la lumină de un prieten, de altfel, un iubitor de neam care a fost ajutat de Tata-Moș și de nepoții săi.

Dar nu s-a putut... De aceea o tipăresc acum eu și nu-mi pare rău decît de un singur lucru, anume că autorul ei nu vrea cu nici un preț să i se dea numele pentru că să-i pot mulțumi aici, pe față, pentru binele ce-l va face sufletelor alese și oamenilor de inimă care vor citi-o”.

Nu mai relev nimic din bogata lui bibliografie — fiindcă spațiul nu-mi permite — din studiile lui de istorie, din aportul lui valoros adus la celebra colecție de documente Hurmuzaki și din altele alte roade ale ostentelor sale, risipite și uitate, ci mă voi limita să mai semnalez placheta cu titlul: „Vitejle lui Mihai Vodă apreciat în Apus, 1595—1599, documente din vremurile acelea” tipărită în 1913, cînd el participă la războiul balcanic și o scoalște „Nerva Hodoș, locotenent în rezervă, comandantul primei baterii de etapă”.

Nerva Hodoș moare la 14 noiembrie 1913 la Sibiu în spitalul de boli nervoase după ce, cu două luni înainte, un simon neștiut și vrăjmas îi răvășise mințile. Și, sfîrșind aici, nu pot rezista tentației să nu reproduc citeva gînduri răzlete din necrologul pe care l-l închină Nicolae Iorga: „A citit ce s-a simțit dator, a cercetat ce l-a fost drag în adevăr, a scris în ceasurile lui, cu acea adîncă iubire pentru subiect, din care se fac operele mari și temeinice... L-am văzut astfel ani de zile aplecat asupra frumoaselor tipărituri vechi, dintre foile cărora se desfac amintiri care înfloară, farmecă și stăpînesc... Pentru acești popi tiparici, pentru acești meșteri de frontispicii, pentru acești evlavioși săpători de sfînte chipuri trăia și tot mai mult era al lor, iar între vremea aceea în care-și așternea podebele și semnele pe paginile „Bibliografiei românești vechi” și între vremea noastră care urmărește în asaltul ambîșilor, în incalceala intrișurilor și furia lăcomiilor, ale scopărilor, tot mai puțin era el în stare să găsească legătura...”

„În momentul cînd o vreme eroică părea că învia, Nerva Hodoș „ofîter român”, cum scrie pe ultima lui carte, simți în sufletul lui de aspră energie făcută, o atît de puternică zguduire, încît resorturile obișnuite care țîn sănătatea cugețării noastre, se rupseră. Se afundă în vedeniile grozave, de unde nimeni nu l-a putut izbăvi, decît ingerul care ieri bătu la ușa chiliei din casa de nebuni de la Sibiu. Pace ție, frate!”

Acesta a fost succint, și așa s-a mintuit, la 44 de ani, omul Nerva Hodoș.

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Bestialitate

„Pianista. Așa îl ziceau celelalte deținute. Sosise în lagăr pe un ger cumplit, în iarna lui '44. Avea 20 de ani și cinci titluri cîștigate la concursuri internaționale. Mama ei rupea mereu cite o fișie din hainele zdrențuite pentru a-i înfășura și proteja degetele. Spre primăvară, într-o seară, la Appel, în clipa cînd SS-istul a trecut prin dreptul rîndului lor, fetei i-a zvicnit mina. SS-istul a observat. S-a oprit și a lăsat să-i cadă țigara. „Ridic-o!”

În momentul cînd fata s-a aplecat și a vrut să apuce țigara, SS-istul a făcut un pas și s-a lăsat cu toată greutatea pe mina fetei care a început să țipe. Mama, disperată, s-a repezit spre SS-ist. Acesta, cu o singură lovitură, a trîntit-o la pămînt. Femeia s-a ridicat repede în genunchi, și cuprinzînd cu brațele

cizma călăului, a încercat să salveze mina fetei. SS-istul a scos pistolul, l-a îndreptat spre ceafa mamei.

„Camelele de gazare de la Birkenau-Auschwitz erau puse la punct cu atîta precizie încît, deși au funcționat ani la rînd, nu s-a întîmplat niciodată nici o defecțiune. La deschiderea lor, întotdeauna, toți cei care fuseseră introduși erau morți.

Se cunoaște o singură excepție. O singură dată, în vara lui 1944, cînd s-a deschis ușa unei camere de gazare și a început căratul cadavrelor în cuptoarele crematoriului, sub un morman de cadavre, se zvrîcolea o fetiță de 14—15 ani. Cei din Sonderkommando au încercat. Așa ceva nu li se mai întîmplase. Unul din ei, revenindu-și, a fugit după medic. Doctorul Nyszli Miklós, pe atunci medic legist al căpitanului SS dr. Josef Mengele, deci martor ocular a tot ce s-a petrecut în incinta crematoriilor, povestește în memoriile sale că a reușit să readucă fetița în simțiri. Nyszli s-a dus la SS-Oberschar-

fîhrer-ul Mussfeld, comandantul crematoriului, și l-a implorat să lase fetița în viață, s-o trimită într-un lagăr de muncă în Germania.

SS-istul a rămas insensibil. Fetița a fost dusă în camera vecină și împușcată în ceață.

„După eliberare, în fața tribunalului, unul din zecile de mii de călai SS-ști, Gustav Sorge, a fost întrebă de procuror:

— La ancheta preliminară ați declarat că toți SS-știi din lagăr în mai mare sau mică măsură waren Bestien, au fost bestii.

Sorge: Da, este adevărat, das waren alle Bestien, toți au fost niște bestii.

Procurorul: Prin ce se manifesta ihre Bestialität, bestialitatea lor?

Sorge: Prin torturarea deținuților, lovirea lor cu obiecte tari, aplicarea unor pedepse crunte, îngroaparea de viu a unor oameni, ațitarea ciinilor asupra oamenilor etc.

Sorge s-a oprit cum repede cu enumerarea. Dar chiar dacă ar fi continuat ore sau zile întregi, tot nu putea termina. Ipostazele bestialității SS-știlor nu pot fi epuizate; a fost bestial tot ce-au gîndit, tot ce-au spus, tot ce-au făcut.

*) Detașament special.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

CĂI DE DURATĂ ALE PORTULUI ROMÂNESC

De bună seamă, drumul prin sute și mii de ani al costumului și în general al cusăturilor și țesăturilor populare a fost o continuă valorificare în contemporaneitate.

Cum se desfășoară la zi acest proces, în contemporaneitatea noastră?

Mai întâi să arătăm că, simplificând oarecum lucrurile, două ni se par căile mai importante de valorificare în prezent a acestui sector al artei noastre populare. Prima este aceea supravegheată de către Muzeul satului iar a doua de către „UCECOM” prin cooperativele sale.

Specialiștii de la Muzeul satului întreprind tot ceea ce depinde de ei. Umblă de-a lungul și de-a latul țării și-i găsesc pe cei ce știu și vor să lucreze. Muzeul satului are chiar un repertoriu, pe care-l completează periodic, cuprinzând toți meșterii populari cunoscuți la un moment dat. Cine sînt aceștia? Sînt oameni care cunosc și păstrează tradiția dar nu se rezumă numai la replica după model ci sînt apti să creeze. Muzeul satului îi ajută concret. Cumpără de la ei, le face comenzi. Aceasta, în două scopuri: primul, pentru îmbogățirea colecției muzeului, unde creațiile noi ale acestor meșteri stau pe picior de egalitate cu cele vechi și de mare valoare; fiind, mai presus de orice îndoială, valoroase, aceste creații noi își dobîndesc astfel dreptul de a intra în „sanctuar”. Al doilea scop este ca o parte din aceste lucrări să ia, prin standul cu vânzare al muzeului, calea publicului larg. Acțiunea este întreprinsă, firește, nu preponderent din rațiuni financiare ci pentru a educa gustul cumpărătorilor, pentru a menține în conștiința lor, clare și distincte, individualitatea și frumusețea fără seamăn a ceea ce e mai valoros în țesăturile și cusăturile românești astăzi, prin creațiile — ca să dăm câteva exemple — ale binecunoscutei Maria Spiridon din Avrig și Maria Hanzu din Gura Rîului, Sibiu, Alexandrina Mioc, județul Timiș, Mioara Chivu, Tulcea, Elena Niță, Neamț, Antonina Ghican, Olt, și altele altele.

Pe de altă parte, s-ar putea crede că prin amploarea procesului de „industrializare” și „comercializare” a artei populare promovată de „UCECOM” — fapt, în sine, pozitiv — se creează condiții și împrejurări noi, care determină ca valorificarea să însemne mai puțin creație și mai mult replică după model. Dovadă că am simplificat lucrurile, ne grăbim să arătăm, este faptul că în chiar cadrul cooperativei muncesc unii creatori veritabili, „onologozi”, de la care Muzeul satului și nu numai această instituție așteaptă lucrări de valoare, așa cum este de exemplu Alexandrina Mioc din Ohaba-Forgaci, din județul Timiș. Apoi, cooperativele meșteșugărești au „creatori” de la care se așteaptă, de bună seamă, mai mult, pe măsura lucrurilor bune și promițătoare pe care le-au obținut deja. Se produce uneori, spectaculoasă, schimbarea funcționalității unor piese. Lătuțul de cergă, folosit altădată în Maramureș ca scutece pentru copii, a devenit huse pentru foliole. Dacă altfel nu a putut trăi, și-a ales — i-a fost aleasă — această formă a duratei lui. Și nu poate fi singura. Dealtfel, nici exemplul de mai sus nu poate fi singurul.

Dar, de bună seamă, creația, indiferent pe ce cale se produce ea, presupune o cunoaștere temeinică a modelului. Sursele acestei cunoașteri sînt, în afară de zonele etnografice vii, cărțile și muzeele. Din păcate, aceste surse, în loc să fie clare, seamănă uneori confuzii.

Atît timp cît discutăm despre căile de durată ale portului românesc și acceptăm că drumul de viitor al acestuia depinde hotărît de buna cunoaștere a drumului pe care el l-a parcurs pînă la noi, ni se pare evident că trebuie să vorbim despre arta populară prin criteriile specifice domeniului, cele etnografice și nu numai administrativ-teritoriale. Mai exact, pledăm pentru o însumare a acestora și vom arăta cum.

Să ne imaginăm un elev, să zicem, de 14 ani, un om la vîrsta cînd tocmai se formează, cînd nu știe multe dar vrea să învețe aproape totul. Să mai zicem și că ar vrea, închipuitul personaj, să se pună la curent cu arta populară, subiect despre care a tot auzit vorbindu-se dar i se pare, firește la această vîrstă, încă turbure. Să-i cumpărăm un bilet de intrare la Muzeul de etnografie și artă populară al județului Ilfov, aflat în comuna Florești-Stoienesti, într-un splendid palat ce-a aparținut unui dregător al Brîncoveanului. Să spunem din capul locului: muzeul acesta pare ireproșabil, el merită toate laudele. Așa se și explică probabil de ce, în cursul anului trecut, cu toate că este practic lipsit de tablitele indicatoare care să ajute drumetii să ajungă la el, i-au pășit pragul peste 3000 de oameni. Mai adăugăm și că muzeul și-a constituit patrimoniul în numai cîțiva ani, prin rivna cîtorva oameni pasionați de a bate drumurile județului și a colecționa lucruri expresive, etnografice, pentru zonă. Printre aceștia se numără și Eleonora Lupu, muzeografa principal. Ea l-ar împingea pe învățăcelul dornic de-a cunoaște pe care ni-l imaginăm adineauri. Și cum muzeul, în sala cea mai mare a sa, ține la loc de cinste, chiar privilegiat, două superbe „costume de Vlașca”, Eleonora Lupu va povesti — ne-a povestit și nouă — cum ea însăși le-a colecționat; apoi, cu incontestabilă competență, ea va putea da toate lămuririle cerute. Un singur amănunt, important însă, va tulbura această frumoasă lecție de etnografie: dar

unde trăiau oamenii care purtau aceste minunate costume? În mod inexplicabil, în mod, ca să zicem așa, tulburător, răspunsul a dorit să ne increditeze că fostul județ Vlașca se afla în partea de răsărit a Bucureștiului, către Bărăgan. Și mai e nevoie să spunem că el s-a întins, dimpotrivă, în laturile de apus și de sud ale actualului județ Ilfov, parte din el aflîndu-se, corespunzător, în nordul și răsăritul județului Teleorman de azi? Cînd un ghid într-un muzeu — unde tot ce aflîi e adevărat și științific! — nu face legătura exactă între un fapt etnografic și situația lui teritorială, desigur că informația culturală nu e decît o confuzie. Una care, în haina autorității muzeale, se poate întipări adînc. Totuși, repetăm, Eleonora Lupu a participat la colecționarea unor valoroase piese de port din Bucșani, Clejani, Roata sau Daia, comune „vlăscene”, și de aceea și socotem ca neexplicabilă decît poate printr-un moment de oboseală trimiterea acestei arii etnografice în partea opusă a județului Ilfov. Iar dacă nu insistăm este pentru că aflăm și surse mai energice și mai greu corectabile de semănare a unor confuzii.

Desigur, nimeni nu învață din „Dicționarul explicativ al limbii române” (ediția 1975) care sînt și cum sînt costumele populare românești. Totuși, un învățecel își poate satisface curiozitatea fie și prin simpla răsfoire a ilustrațiilor anterioare paginii 737. El vede acolo, de exemplu, „unul dintre cele mai elegante costume populare românești” (după cum se scrie într-o carte de etnografie) iar explicația, din două cuvinte, deci lesne de parcurs, fi dă și reprezentarea în spațiu: „Județul Ilfov”. Totul ar fi în regulă dacă lucrurile n-ar sta pe dos. Căci, din păcate, ce vede el acolo este „costumul de Vlașca”, un costum care, evident, trebuie numit drept ceea ce și este, din datoria de a nu preschimba lucrurile limpezii pe cele neclare. Dacă ne formăm însă la școala confuziei și numim „costumul de Vlașca” drept „costumul de Ilfov”, nu e de mirare că, la rîndul său, „costumul de Ilfov” — distinct, cum spun etnografii, de cel „de Vlașca” — se va îndepărta, ca o stea strînsă, în adîncurile unei erori „culturale” și-ale unui mînunchi de confuzii ce-l vor pecetui definitiv dispariția (pînă acolo încît nici să nu se mai vorbească de el?). Întîmplător, după zisele ilustrații primul cuvînt este acesta: **prejudiciabil**. Este, într-adevăr, un cuvînt nimerit. Îl vor fi sesizat și cei ce au avut grija ilustrațiilor și explicațiilor? (din cite înțelegem, sînt chiar specialiștii Muzeului satului!!! — aceiași care ar trebui să fie, cel puțin, corecți și conștiincioși transmițători ai adevărurilor meseriei lor). Ne indignăm, de comun acord, cînd la un magazin de artizanat găsim a ie ale cărei culori sînt parcă ale unei sorcove. Dar eroarea de această natură stă mină în mină cu eroarea — nu mai puțin vătămătoare prin consecințe — care se adăpostește sub streșina unei instituții de cultură (cartea, muzeul). Și amîndouă sînt fețele aceleiași nepăsări în a cărei perpetuare nu putem vedea o cale sigură de a valorifica tezaurul artei populare.

Ca să ne întoarcem, în cîteva cuvinte, la exemplul de mai sus: „costumul de pesteman și catrință cunoscut — de către cine vrea să-l cunoască — drept „costum de Vlașca”, s-a purtat (cum ne încredințează Georgeta Stoica și Maria Văgîi în cartea lor „Arta populară în Cîmpia Munteniei”) numai în spațiul fostului județ cu acest nume, fiind caracteristic unui teritoriu delimitat la est de satele Putineiu, Vlad Tepeș, Grădiștea, Dărăști-Vlașca, Neajlovul, Crevedia, Vinători și la vest de satele Petrosani, Răsmirești, Botoroaga, Talpa, Scurtu Mare, Slobozia”. Asadar, el nu va fi fost de găsit niciodată, să zicem, la Periș sau Urziceni, decît dacă o fată s-ar fi măritat pe acolo. Costum rar și scump astăzi, cînd a ajuns „costum de muzeu” (remarcăm însă reactualizarea lui de către membrii ansamblului artistic „Dunărea” al Casei de cultură din Giurgiu), el nu va fi fost nicîi altădată foarte ieftin și la îndemîna oricui: Nicolae Grigorescu înfățișează în „Fata cu zestre” chiar un costum de Vlașca! Desigur, pentru noblețea acestui costum prin care devine el însuși un obiect de valoare și de mare artă. Or, această noblețe — adică munca și simțirea rîndurilor de țărani români din cîmpia munteană care l-au închipuit așa și nu altfel — poate fi răspîlțită prin atitudinea ignobilă de a ne face că nu-l vedem, de a-l păstra numai în muzee, ori chiar de a-i da alt nume?

Păstrîndu-ne măcar la nivelul vorbirii și-ai înțelegerii — dacă nu la acela al valorificării, cum ziceam, în „contemporaneitatea noastră” — cît efort ne trebuie să zicem: „costumul de Vlașca din actualul județ Ilfov”? Nu e mai de preț adevărul decît lenea care preocupete efortul respirator necesar articulării cîtorva cuvinte? Dacă pledăm măcar pentru aceste cîteva cuvinte de adaos este pentru că absența lor naste confuzie și stratifică ignoranța. Or, nu acestea sînt premisele de la care ar urma să pornească și în acest sector al artei populare — al exemplului discutat — înțelegerea, valorificarea, creația.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Cibinium '80

În aceste zile, în județul Sibiu se desfășoară Festivalul cultural artistic „Cibinium '80”, manifestare cu largi rezonanțe, organizată în cadrul amplu și generos al Festivalului național „Cîntarea României”. După cum se afirmă în frumosul caiet-program editat cu acest prilej de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Sibiu, „Ediția prezintă, deschisă sub inscripția dimensiunilor care ne definesc în cel mai înalt grad, UNITATE-CONTINUITATE-PERMANENTĂ, își propune să solicite încă o dată forțele creatoare din cele mai diverse domenii ale județului nostru, chemate să dea viață și pondere specifică programului nobil și generos al manifestării sărbătorind, odată cu întreaga țară, în același suflu de cald patriotism și adîncă venerație pentru opera înaintașilor, cei 2050 de ani împliniți de la întemeierea primului stat centralizat și independent...”.

„Cibinium '80” își propune să activeze toate domeniile și direcțiile care reprezintă și dau înfățișare concretă activității și preocupărilor zilnice ale locuitorilor județului. Pentru a realiza semnificația deplină a unei astfel de concentrări de efort, va trebui să acceptăm fireasca indistinție dintre muncă și creație. Adevărata muncă nu este decît creație, după cum adevărata creație este cea mai autentică muncă; vom încerca să ștergem linia care le desparte, ocazional și festiv, acordînd egală prețuire și audiență gestului modelator al unui meșteșugar sau gîndului unui savant, metaforei unui poet, modelatoare și ele ale realității spirituale. După cum, în spiritul adevăratei democrații, vom încerca să neglijăm granița artificială și nedreaptă dintre folclor și creația cultă.”

Om cu dor de frumos

„Eu, la viața mea am, fost și muncitor forestier. Căram cu boii lemne din pădurea Treștia, comuna Vladimir, le duceam spre calea ferată. Ne strîngeam cite o coloață de 150 de cărțași, cum ar fi acum cu mașinile. Seara, ne adunam și cîntam. Era printre noi un bătrîn pădurar care auzindu-mă a venit la mine și mi-a zis: „Mă, băiete, tu așezi tare meșteșugul cuvîntelor în cîntece, după cum vîd că le faci pe-astea, ale cărăușilor de lemne. Pune-le în poezie și cîntec și pe cele despre Tudor al nostru”. Și s-a pus a-mi povesti despre viața lui Tudor Vlașimirescu, despre fîntînile ascunse din care și potoleau setea ei, oamenii, ascunși prin păduri cînd dădea năpasta peste ei. Așa s-a născut Balada lui Tudor, scrisă de mine, pusă pe muzică tot de mine. Dar de atunci au trecut ani. Am ajuns, între timp, și primar în comuna Mateești dar dorul de cîntec nu s-a știrbit, scriu și acum poezii — am luat și premii cu unele din ele — compun și acum cîntece. Pentru că, vedeți dv., muzica odată ce-ți intră în suflet e ca un microb”.

Și Nistor Codreanu, vicepreședinte al consiliului popular Mateești, județul Vâlcea, continuă a ne povesti despre cum a prins rădăcină acest dor în comuna Mateești, despre cum s-a înghebat taraful, cum a cucerit el niște premii pe țară, cum s-au obișnuit cei 18 membri ai formației instrumentale să se adune la clubul cîmînului cultural în fiecare joi și sîmbătă pentru repetiții, și despre atîtea alte amănunte din care nu au lipsit nici peripețiile în drumetii lor artistice. Iar acestea au fost nenumărate, ei devenind cunoscuți nu numai în așezările de pe văile Tăriei și ale Oltețului, ci și peste hotare (parte din membrii tarafului ajungînd și la un festival internațional de etnografie și folclor din Polonia, de unde s-au întors cu marele premiu al festivalului „Toporașul de aur”).

E timpul să prezentăm și noi acest ansamblu artistic din Mateești. Să începem cu taraful în care vom găsi: violi, acordeon, flaut, țambal, contrabas, frunză (pe care în timp de iarnă o au păstrată anume, din vară), pai (un pai de trestie de pe marginea bălților, care sună — ni se spunea — ca cimpoiul bulgăresc), drimbă, ocarină, fluier. Dirijor e acum directorul cîmînului cultural, Valentin Negrea. După cum vedeți nu se mulțumește doar să dirijeze mersul înainte al oamenilor și al faptelor din acele părți de loc (și sînt destule fapte și realizări cu care se poate mîndri așezarea mateeștilor), găsînd deci timp, împins de dorul de cîntec, ca să răspundă unei mai vechi pasiuni, minînd cu entuziasm bagheta de dirijor al orchestrei. El însuși instrumentist în orchestră, nu este străin de lărgirea artei de activitate a acestui taraf, devenit parte a ansamblului artistic, care adună laolaltă și dansatorii comunei, și brigada artistică, și soliștii, și grupul vocal, și formația de teatru; Valerian Crucioiu — în prezent șofer la întreprinderea minieră Horezu — cîntă la țambal, el fiind cel care a înzestrat ansamblul cu o stație, cumpărată pe banii lui, zicînd el că a adus-o „pentru prestigiul formației noastre”. „Nu numai pentru prestigiu a cumpărat el stația asta” — a țînut să ne

facă a înțelege cum se cuvine rostul acestui gest, primăria comunei, Elena Gică, și ea de-a locului, și ea veche activistă culturală, solistă vocală, în prezent în grupul vocal al comunei. „E vorba — continuă ea — de adinea lui dragostea pentru frumos pe care vrea să e transmiță ca pe o mare bucurie ascultătorilor”. Ne povestește apoi, cum pe vremea cînd Crucioiu era șofer, la Vofneașa, venea săptămînal cu mașina de lua întregul taraf, și-l urca acolo, în inima mustelii, dînd spectacole pentru minezii hidrocentralei. „Fraiilor — îi auzai pe mineri — vin al lui Crucioiu, haidetți, e rost de veselie”. Mai are în orchestră un frate, pe Daniil, tractorist la bază, cel mai bun flautist, mai are și un nepot, pe Gavril Bucșe, tot tractorist și el și tot flautist, ca unchiu-său; Ilie Ilea, un alt suflător de bază, e cizmar. El este cel care ne prezintă imaginea numeroaselor meserii ce se practică în această comună, a succeselor înregistrate de el. „Avem — zice — 26 de secții prestatoare de servicii în comună, cooperativa noastră de consum ocupînd, în ultimii 3 ani, locul II pe țară și locul I pe județ. Sub aspectul prestațiilor la noi, aici, e mai ceva decît la oraș: avem crotorii, cizmarii, tricotașii, tîmplărie, construcții, secție de semi-industrializare fructe, reparat radio-iv., imbuteliat sucuri și bere, secție de pufuleți ș.a. Cele mai multe dintre ele stau în spațiul noi, moderne, parterul blocului specializului fiind, de pildă, ocupat numai de ele. Și-aș zice eu că avînd asemenea rezultate îți tot vine a cînta și a juca, mai ales cînd te știe de harnic și priceput o țară!”

Toți cei 16 instrumentiști al tarafului sînt oameni al satului, găsindu-i în viața de toate zilele lucrînd ca tîmplari, cizmari, crotorii, tractoriști, membri cooperatori, șoferi, ba chiar și mineri. Pentru că, așa cum ne explica Victor Tudorică, secretar adjunct cu probleme de propagandă, un alt vechi inimos al vieții culturale a comunei, noul înțîlnit la tot pasul și-a pus amprenta asupra vieții și muncii oamenilor locului. În comuna vecină, la Berbești, de 2 ani se exploatează cărbuni. Peste 150 de mateeșteni au devenit de atunci mineri, calificați în acest sens. Alții au devenit șoferi, alții electricieni, alții mecanici de utilaje grele. După muncă se întorc toți la vatră, printre alii lor, punînd umărul, alături de ceilalți, la alte și alte împliniri. Că este așa o dovedesc și cei care, veniți de la muncă nu se dau în lături a se urca direct pe scena cîmînului cultural, ca artiști amatori o dovedește și participarea întregii suflări la luarea de decizii ale viitorului. Iar acest viitor pentru mateeșteni înseamnă o școală la centrul comunei, cu două nivele, un cîmîn cultural în satul Turcești, amenajarea a 500 ha de pășuni model, alimentarea cu apă a întregii comune, dezvoltarea în continuare a cooperăției de consum locale prin înființarea de noi și noi secții prestatoare de servicii și, firește, perpetuarea acestui minunat dor de cîntec și joc.

GEORGETA BLANARU

Ce trebuie întreprins pentru redresarea atletismului?

Nu ne propunem, în cele ce urmează, o analiză detaliată a comportării atletismului românesc la Jocurile Olimpice de la Moscova, misiune pe care a dus-o la bun sfârșit, cu competență și migală, Romeo Vilara în „Sportul” din 20 septembrie. Asta nu ne împiedică însă să notăm că, la Moscova, atletismul nostru s-a prezentat lamentabil, rămânând în afara medalilor, obținând 5 puncte mari și late (ștafeta feminină de 4 X 400, Florența Țacu la disc și Horia Toboc la 400 mg), cele mai puține din 1960, tabelul de mai jos fiind edificator

1960 (Roma)	2 medalii	13 puncte
1964 (Tokio)	3 medalii	23 puncte
1968 (Mexico)	4 medalii	24 puncte
1972 (München)	2 medalii	17 puncte
1976 (Montreal)	1 medalie	7 puncte
1980 (Moscova)	0 medalii	5 puncte

E drept, întrecerile atletice ale ediției a XXII-a a J.O. s-au situat, în pofida unor

absențe de marcă, la un nivel valoric ridicat, doborându-se 7 recorduri mondiale și 19 olimpice, dar asta nu poate fi o scuză pentru reprezentanții noștri, mai ales pentru fete, de la care, pe baza performanțelor anterioare, așteptam mult mai mult. Ele însă, în frunte cu Eva Zörgö Raduly și Natalia Mărășescu, ultima având unele circumstanțe atenuante, au dezamăgit în bloc, concurând pe pistele de la Lujniki sub valoarea preconizată și, mai grav, sub nivelul recordurilor personale, ceea ce demonstrează clar că antrenorii n-au știut sau n-au putut să le aducă în maximum de formă la momentul potrivit. Cu excepția Niculinei Lazarciuc, care a izbutit la Moscova 52,52 pe 400 m, timp sub cea mai bună performanță anterioară, 52,56, toate celelalte componente ale echipei noastre feminine au înregistrat la J.O. prestații mai slabe, după cum se poate deduce din tabelul următor:

Fița Lovin (800 m)	1 : 56,7 (record personal)	1 : 59,2 (J.O.)
Natalia Mărășescu (1500 m)	3 : 58,2	4 : 04,8
Maricica Puică (1500 m)	3 : 59,3	4 : 01,3
Cornelia Popa (înălțime)	1,93	1,88
Florența Țacu (disc)	67,02	64,38
Eva Zörgö Raduly (suliță)	66,80	64,08 etc., etc.

Așa stind lucrurile, cu 1 loc 4 (ștafeta de 4 X 400), 1 loc 6 (Țacu), 2 locuri 7 (Zörgö, Puică) și 2 locuri 8 (Silai, Popa), atletele române au ocupat, în clasamentul neoficial pe națiuni, locul 10, foarte slab.

În aceeași ierarhie, băieții s-au clasat și mai prost, poziția 27 (după Olanda, Austria, Elveția, Irlanda, Suedia, Belgia, Trinidad-Tobago etc.), scutindu-ne de alte comentarii. Până și Horia Toboc, locul 6 la 400 mg, a concurat sub cea mai bună prestație anterioară, 49,84 față de 49,64, afirmația de mai devreme fiind valabilă și pentru băieții: **ATLETISMUL ROMÂNESC N-A ATINS LA MOSCOVA VIRFUL DE FORMĂ SCONTAT**, pentru realizarea căruia s-au făcut, timp de 5 ani, eforturi deosebite, investiții morale și materiale considerabile.

Desigur, principalii răspunzători sînt competitorii și, în rînd cu ei, antrenorii, cei care, avînd parca orbul gînilor, s-au întrecut în promisiuni și angajamente,

sub generoasa și duioasa oblăduire a federației de specialitate, a secretarului acesteia, profesorul Emil Jecu. Fără puțință de tăgădă, Olimpiada a demonstrat că atletismul românesc e în declin, federația însăși fiind, de mai multă vreme, în derută. Altfel zis, s-a cules la Moscova ce s-a semănat pe un teritoriu minat de interese obscure și de incompetențe, care mai de care mai dornice de declarații și, mai ales, de deplasări?!

Era de așteptat ca, după Olimpiadă, federația să-și facă, fie și în ceasul al 13-lea, un bilanț și să încerce să redreseze o situație compromisă îndeosebi din vina ei, știut fiind faptul că pregătirea olimpică a fost coordonată de un colectiv format din antrenorii federali Evelina Ghimpu (între timp transferată de la F.R.A.), Dragoș Hadîrcă și Mihaela Penes. Ei bine, cum credeți că a reacționat federația față de rușinosul eșec de la J.O.? Și-a pus ea cenușa în cap? Nu. S-a arătat ea cu degetul?! Nu. A trecut,

după metoda altor foruri din C.N.E.F.S., vezi federația de box, la represalii împotriva sportivilor, dînd suspendări ca urmare a slabei comportări de la Moscova? ! Drept urmare, cu excepția sportivilor care au punctat la J.O., ceilalți au fost oprîți să mai concureze, asta în luna august, lună de vîrf pentru competiții și, implicit, pentru recorduri. Decizie pripită și, din cite cunoaștem, fără precedent, luată într-o disperată căutare de a găsi țapi ispășitori. Consecințe? La meciul de atletism Balcani - Africa, ținut la Atena, a fost trimis, simbolic, un singur atlet, iar la campionatele mondiale de 3000 m, desfășurate la Sittard, în Olanda, n-a participat nici o atletă din România, deși prima ediție a respectivei întreceri a fost cîștigată cu 8 : 48,0, timp mult inferior celor mai bune performanțe ale Nataliei Mărășescu (8 : 33,0) și Maricicăi Puică (8 : 40,0). Cam la fel au stat lucrurile și la confruntarea intertării R.S.F.S.R. - România, la care au luat parte o serie de atlete (Gîrbea, Beșliu, Budirică, Nedelea, Radu ș.a.) cu care s-a tot încercat, unele au fost scoase în primăvară din lotul olimpic, fără rezultate concrete? ! Cu alte cuvinte, s-a mizat pe perspectivă de dragul perspectivei, vîrsta avînd cîștig de cauză în fața valorii, citeva sportive (Zörgö, Mărășescu, Popa ș.a.) devenind acarul Păun al Jocurilor Olimpice. Tocmai ele care, de ani și ani, scriu cele mai frumoase pagini ale atletismului românesc, cu talent și sudoare.

Politica struțului nu mai poate continua, se impune o cotitură. Aflat la anan-

ghie, atletismul nostru poate și trebuie scos din impas, el fiind, cu dovezi, într-o gravă criză. De rezultate, de organizare, de competență, de climat, de sprijin și așa mai departe.

În această idee, ne adresăm tuturor celor ce doresc binele acestei discipline, în primul rînd aceluia care au pus umărul la minunatele izbînzii de altădată, Iolande Balaș, Vioricăi Viscopoleanu, Valeriei Bufanu, Argentinei Menis, Henei Silai, Nataliei Mărășescu, lui Ilie Floroiu, lui Carol Corbu, celorlalți. Așteptăm opiniile unor antrenori de renume mondial, punctele de vedere ale lui Ioan Söter, Ion Benga, Nicolae Mărășescu, Lixandru Pandele, Gheorghe Zîmbreșteanu, ale unor activiști mai vechi și mai noi ai federației, Dorin Almasan, Andrei Săvescu, Ion Moina, Florian Laslău, Victor Firea și, firește, Emil Jecu, ale cărui declarații, de un optimism fără acoperire, revista „Flacăra” le-a găzduit de atîtea ori. Nu în ultimul rînd, ne-ar interesa părerea fostei campioane olimpice, Lia Manoliu, prim-vicepreședinte al F.R.A. și coordonator al atletismului din partea conducerii C.N.E.F.S.

Tuturor acestora și, desigur, altora, coloanele noastre le rămîn deschise. Atletismul nu poate fi readus la linia de plutire decît printr-un efort conjugat, larg și sincer, cauzele actualei stări de fapte fiind multiple (lipsa competițiilor pentru copii și juniori, slaba producție a materialelor, pierderea terenului în școli etc., etc.). Așteptăm.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

MARICICA PUICĂ (1500 m) și HORIA TOBOC (400 mg) au concurat, la Moscova, mai aproape de posibilitățile lor, ocupînd locurile 7 și, respectiv, 6. Cu o floare rară însă...

PREA PUȚINI, DIN PĂCATE, SÎNT SCRIITORII DE VALOARE CARE SE OCUPĂ DE FENOMENUL SPORTIV!

● **Interviu cu tovarășul GHEORGHE CONSTANTINESCU, directorul Editurii „Sport-Turism”**

— **Tovarășe director, ce este editura pe care o conduceți?**

— Sîntem o editură relativ tînără, care se străduiește să iasă de la periferia activității editoriale și dorește să fie cit mai prezentă, prin cărțile sale, în librării și în minile cititorilor. Am luat ființă în primăvara anului 1975, prin contopirea a două edituri mici, cea pentru turism și „Stadion”. Ambele nu aveau decît o activitate modestă atît prin volumul de tipărituri, cit și prin preocupările tematice. La un loc, planul de livrări al celor două edituri nu depășea 16 milioane anual, în vreme ce noi, astăzi, livrăm carte în valoare de peste 40 de milioane într-un an. Desigur, așa cum probabil bănuți, nici această creștere — de aproape 3 ori față de planul celor două edituri amintite — nu se află la nivelul cerințelor pieței, nu satisface dorințele cititorilor.

— **Se poate totuși vorbi despre o continuitate tematică între ceea ce tipăreau editurile pomente și Editura „Sport-Turism”?**

— Fără îndoială că da! Noi am păstrat, chiar dacă pe alocuri am și perfecționat, mai multe serii și colecții vechi, cum ar fi manualele metodice și tehnice în domeniul sportului, ghidurile județene, colecțiile „Cintarea României” și „Munții noștri”, dar am și dezvoltat corespunzător aceste serii, trecînd la enciclopediile pe ramuri de sport, ca și la o multitudine de colecții prestigioase, cum ar fi cea despre „Popoare, culturi, civilizații” sau cea numită „Mapamond” (care asigură apropierea cititorului de alte culturi și valori spirituale ale lumii), apoi seria zonelor etnografice (sînt delimitate pînă în prezent circa 70 de astfel de zone în țară, 20 de lucrări aflîndu-se deja în stadiul de elaborare), seria

hărților turistice județene, seria hărților montane (cu apariție începînd din anul viitor), ca și seria numită „Pe urmele lui...” (Eminescu, Kogălniceanu, Badea Ciurjan, Vlad Tepeș — din aparițiile pînă acum, Blaga, Maiorescu, Mihai Viteazul și alții — din cele care urmează), lucrări pe care le punem la îndemîna tineretului, în special, și prin care se realizează o deschidere spre cunoașterea vieții și activității marilor personalități politice, culturale, științifice ale trecutului țării. Am amplificat de asemenea apariția de albume fotografice, prin care realizăm o prezentare pe multiple planuri a frumuseților patriei, a adevăratelor tezaure de arhitectură, de cultură din trecut și din prezent.

— **O clipă. Din cele ce-mi spuneți, altfel lucruri foarte interesante, cititorii ar putea înțelege o anumită depășire a profilului editurii dumneavoastră. Cum explicați această lărgire a tematicii editate?**

— N-aș spune că ne depășim în nici un fel profilul. Noi considerăm turismul ca și sportul de altfel, încadrate în complexitatea fenomenelor politice și culturale generale ale țării, care nu pot fi rupte dintre coordonatele întregului efort al României în această direcție. Acestea sînt adevăratele valențe ale sportului și ale turismului. A face turism nu este o simplă deplasare în spațiu, ci un bun prilej de cunoaștere, de instrucție în adevăratul sens al cuvîntului, de luare de contact cu valori spirituale ale poporului nostru din prezent sau din trecutul glorios, cele din care izvorăște forța noastră actuală. Ne situăm, pe linia indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la înaltele documente de partid, încercînd o preluare a tot ce a fost valoros în patrimoniul național și o „urcare” spre culmile prezentului, pe drumul ascendent al vieții noastre spirituale. În domeniul sportului nu publicăm numai literatură tehnică, de specialitate, ci încurajăm lucrările care educă tineretul în spiritul patriotismului, al dragostei față de culorile țării, al muncii și echității socialiste. În acest sens înțelegem activitatea noastră editorială.

— **Vorbiți-ne ceva despre cele mai importante succese de carte ale editurii.**

— Să fiu sincer, mi-e foarte greu să

delimitiez, să aleg doar citeva titluri. Adresîndu-se unor categorii foarte largi de cititori, cartea noastră este aproape... inexistentă în librării. Din această cauză, ea nu se vinde întotdeauna la valoarea ei intrinsecă, deși se vinde întotdeauna, și încă foarte bine! Ca să nu devin subiectiv, voi alege mai multe titluri. Așa, spre exemplu, colecția „Munții noștri”, pe care o consider o reușită editorială deosebită, epuizată în două-trei zile de la apariție și solicitată în continuare în zeci de mii de exemplare, dar pe care n-am reușit încă să o reedităm. Sau seria de Monografii ale județelor patriei, editată la inițiativa personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu ocazia împlinirii unui deceniu de la noua organizare administrativ-teritorială a țării. Au apărut pînă acum 17 lucrări, celelalte urmînd să iasă de sub tipar pînă cel tîrziu în primul trimestru al anului viitor. Acestea sînt, în fapt, cele mai complexe monografii care au apărut în țara noastră, fiind elaborate de colective largi de specialiști, sub direcția îndrumare a comitetelor județene de partid și posedînd o informație foarte bogată, din toate domeniile, cu o tinută și unitate grafică deosebite. Conținînd fiecare cite 350 de pagini, ori 40 de județe și Bucureștiul, iată, fac 14 000 de pagini scrise în total, pe care le considerăm totuși numai o sinteză a acestei „cărți a țării” pe care o formează monografiile județene. De asemenea, o serie de albume, cum sînt „Dulce Bucovina” (apărut în 6 limbi, într-un tiraj de 60 000 exemplare, astăzi epuizat) sau „Dobrogea”, apoi „București — ghid turistic”, „România, ghid-atlas al monumentelor istorice”, ca și lucrări semnate de Zoe Dumitrescu-Buşulenga („Periplu umanistic”), Răzvan Theodorescu („Istoria văzută de aproape”), Constantin Daniel („Civilizația feniciană”), Pop Simion („Paralela 45”) sau Alexandru Odobescu („Note de călătorie”). În domeniul sportului as remarcă în primul rînd cărțile lui Ioan Chirilă, apoi manualele de specialitate din handbal (I. Kunst-Ghermănescu), tenis (I. Năstase, E. Cristea), haltere (L. Baroga) și altele, ca și enciclopediile, cum ar fi cea a tenisului (R. Voia) sau Mica enciclopedie a jocurilor (în traducere, autor Miloș Zapletal). Exemplele, desigur, pot continua încă foarte mult.

— **V-aș ruga totuși să vă oprîți aici. Spuneți-ne, este rentabilă editura pe care o conduceți?**

— Pentru noi, problemele de ordin economic, cele de rentabilitate sînt întotdeauna în centrul atenției. Ne preocupă în cel mai înalt grad eficiența activității editoriale, chiar dacă știm că facem un produs de un fel cu totul deosebit, care se adresează sufletului, simțului estetic. Acordăm deci o atenție deosebită atît conținutului, cit și prezentării grafice, dar

totul în limitele rentabilității. Dacă doriți o cifră, v-o ofer cu plăcere: avem peste 20 de milioane de lei beneficii în ultimii trei ani! E ceva, nu-i așa?

— **Primiți, fără îndoială, multe propuneri de lucrări ce se doresc a fi editate. Chiar toate sînt de calitate?**

— Noi tipărim cam 130 de titluri pe an. De primii, primim desigur mult, multe propuneri, dar cam 25—30 la sută dintre ele sînt refuzate, din diferite motive, între care cel mai important este respectul față de hîrtia tipărită. Nu am să susțin aici că noi n-am mai scăpat cîteodată și lucrări mai slabe, chiar submedice. Greșeli mai facem și noi, iar cîteodată mai cedăm la presiunea autorilor, care-și doresc numele pe o carte, indiferent de calitatea ei. În fapt, prea puțini sînt, din păcate, scriitorii de valoare care se ocupă de fenomenul sportiv, deși el este unul dintre cele mai interesante și mai așteptate de cititori în librării. Așa că, uneori, publicăm ce avem! S-a încetățenit de altfel o obicei prost, acela al publicării unor articole apărute în presă și care, strînse la un loc, vor să facă o carte. Uneori lucrul acesta merge chiar foarte bine, dar de multe ori nu se ține seama de unele lucruri elementare, cum ar fi rezistența în timp a temei, valoarea instructiv-educativă, existența unui mesaj, a unei continuități între părțile componente ale volumului. Nu, nu am să vă dau nici un nume, fiindcă nu vreau să jignesc pe nimeni. Editorul, după mine, e ca medicul: i se adresează mulți, dar el trebuie să păstreze secretul profesional...

— **Ce planuri de viitor aveți în cadrul Editurii „Sport-Turism”?**

— Avem în plan, chiar pentru anul care vine, o serie de lucrări remarcabile, între care albumul „România”, o monumentală enciclopedie a țării de azi, avînd circa 800 de pagini, cu 1300 de ilustrații în care colorul este predominant și prefăcută de un studiu alcătuit de regretatul C.C. Giurescu și fiul său, Dinu C. Giurescu. Apoi, un „Ghid-atlas al marilor bălăii pentru ființa neamului românesc” (120 hărți color, 300 pagini text și alte 300 ilustrații), ca și „Istoria ilustrată a romanilor” (700 pagini de text, 350 ilustrații), de Dinu C. Giurescu, lucrare ce se va edita în limbile română, engleză, franceză, germană, rusă și spaniolă. De asemenea, „Ghid-atlas automobilistic al României”, ca și mult așteptatul „Ghid al străzilor Bucureștiului”. Aș mai cita albumul „Delta Dunării”, „Mica enciclopedie a baschetului”, apoi „Partide alese”, de Florin Gheorghiu, „Fenomenul drumeției”, de M. Dumitrescu, „De la Ilie Năstase la Nadia Comăneci”, de I. Chirilă, și încă altele, pe care, sînt convins, cititorii le vor primi cu multă căldură.

DUMITRU GRAUR ■

A sosit timpul să pietruim drumul cu fapte

Un jucător — amator sau profesionist — nu-și joacă în nici un meci cariera socială. În schimb, antrenorul o ia mereu de la capăt, când rezultatul este considerat o „catastrofă”. De aceea trebuie înțeles că, mai ales la noi, condiția antrenorului este apanajul încrederei ce i se acordă, a recunoașterii rolului său educativ, moral, pedagogic, tehnic de către președinții de cluburi. Identificind eșecul sau succesul cu un singur ins, formăm automat un erou pozitiv-negativ de moment, dar cu urmări de sustragere de la adevărata linie, de la realitate. Arsenal Londra a avut într-o perioadă scurtă un program „demențial” (3 finale într-o săptămână și 4 jocuri de calificare în „Cupă”, cu Liverpool), pe toate le-a jucat sub bagheta aceluiași antrenor cu acea certă plenitudine care caracterizează marile echipe. Adică, pledind pentru ca un meci de fotbal să fie un spectacol eficient, o luptă de opinii ca expresie a pregătirii în acest sens.

Personal consider că fondul nostru tehnic de antrenori este — cu puține excepții — „subțire”. Mai întâi că se obține ușor carnetul de antrenor, și grav rămâne faptul că foarte mulți jucători care o viață întreagă au trisat fotbalul primind apoi cadou și diploma de „profesor”. Nu există preocuparea ca încă de pe „bancile” jocului să se selecteze elementele dotate, morale și apoi să fie instruite anual, ca atunci când schimbă carnetul de jucător cu cel de antrenor să aibă asimilate noțiunile care să-l ajute să progreseze. Practica a mai dovedit că o altă mare lacună ar fi lipsa de specializare, concomitent cu graba de avansare. În ceea ce privește avansarea la categorii superioare, cel mai interesant aspect rămâne banche-

tul... unde „elevii” ridică osanale „profesorilor” și... apa curge. Cîț privește sistemul de reciclare, el se dovedește util pentru... conferențieri, căci cea mai mare parte dintre cursanți vin în haine de stradă, nu-și notează nimic (unii scriu... stingaci!), iar subiectele tezelor le cunosc anticipat.

Referindu-ne la forul tehnic — COLEGIUL CENTRAL AL ANTRENORILOR — el este departe de ceea ce ar trebui să fie. Deocamdată este... NIMIC! Astfel stînd faptele, trebuie să recunoaștem deschis că la baza insucceselor echipelor noastre de club și naționale stăm și noi, antrenorii, care n-am putut, n-am știut să impunem fotbalul ca un act de pură profesionalitate. În timp ce în alte discipline succesele competitorilor au probat concret eficiența exigenței profesionale, a măiestriei și posibilităților antrenorilor.

Opiniile noastre sînt așa de tranșante și exprimate direct, fiindcă nu țin seama de grupuri de interese. De fapt nu mai este timp să facem pe orgolioșii, cînd traista ne este goală. Nimeni nu mai acceptă să oferim drept garanție un aliaj de incompetență și răutate, cînd societatea noastră se impune pe mapamond prin mari ambiții constructive, gîndind cu capul, muncind cu inima și probînd cu fapta. De aceea, cît mai urgent posibil, trebuie ca microsocietatea noastră — fotbalul românesc — să se organizeze complex, să-și aleagă personalități conducătoare și antrenori perseverenți în a impune antrenamentul-concurs, pentru a putea deveni celula vie, esențială în depășirea mediocrității.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Fotbalul este atitudine

Oslo, orașul viking al lui Thor Heyerdahl și al Ra-uluri-lor sale, a fost pentru echipa națională un punct de început, discutat sub toate formele și important mai ales prin ceea ce lasă în clasamentul grupei noastre preliminară pentru C.M. Să ne aducem aminte că această atitudine de puțin cunoscută (pentru noi) „Norge” a încurcat, la Lokeren, în 20 septembrie 1978, cu 1-1, socotelele de început ale Belgiei, revelația ultimului „Europeo”. E drept că după aceea nu a mai smuls vreun punct în grupa respectivă nici acasă, dar căutătorii de heringi, care își permit să-l păstreze pe „decarul” Iakohsen curtat de Ajax, Standard Liège sau Arsenal, își vor vinde foarte scump pielea la țarmul fiordului la care vor debarca și Anglia dar, mai ales, Ungaria și Elveția... Un punct în deplasare trebuie privit, oricum, ca un punct cîștigat într-o competiție în care trebuie să lei totul acasă și să „ciupești” orice pe terenurile străine pe care, de fapt, se decide calificarea. Se spune că și Anglia a avut în fața acestei Norveгии clipe grele. La 2-0, Peter Shilton a fost salvat de intervenția de ultimă instanță, de pe linia porții, a celui mai bun fundaș de moment, Sansom. Pe Wembley, un eventual 2-1 nu putea fi periculos, pentru că insularii parcurg cam același drum ca și noi, în arena de la „23 August” dar, de fiecare dată, atitudinea față de joc înnoadă orice fir. Și fotbalul este, mai mult decît am încerca noi să-l teoretizăm în mișcări tactice sau să-l innobilăm în precepte filozofice, în primul rînd o atitudine. Am scos deci un punct, dar nu vîd

cum mai putem, printr-un joc asemănător, reedita performanțele de altădată de la Lausanne, Népstadion (29 aprilie 1972), sau Wembley (15 ianuarie 1969), de care avem acum atîta nevoie. Mi s-a părut că, jucînd după modelul Iordănescu, deosebit altfel, echipa a cam tremurat la alunecările și șarjele nordicilor, al căror marcaj și, din nou, atitudine le vom întîlni la 15 octombrie, în fața Angliei, acasă. Am văzut, uneori, admirație parcă în privirea tricolorilor la deposedările corecte executate de norvegieni pe care, într-o zi nu prea reușită a lui Cristian Țopescu, umană prin intimplarea ei, le-am aropiat de fault, neputînd fi la fel de crînceni, precum cerea jocul. Ar trebui să ne dorim mereu un asemenea arbitru, faultul fiind opera noastră de final în propriul nostru și, fluierat, altfel, am fi putut interpreta incidenta cu Aurora Boreală...

Am trecut prin confruntările cu Celtic, Standard și Inter, examenul atît de actual al 4-4-2-ului care se joacă. Vreau să cred că am învățat ceva, atît de util pentru a bate această Anglie, grea prin firmă, dar vulnerabilă fie și prin mișcarea celor doi stoperi (așezați de scoțieni prin 1870, pentru a acoperi spațiul din fața portarului), pe lângă care se pot angaja cu mari șanse de reușită M. Răducanu, Cămătaru, Crișan, cu posibilitatea sa de cădere în careu, sau, mult mai bine, Tălnar. Am încercat să zîmbim în ultima „sătură și umor” de simbăta trecută tot despre fotbal, emisiunea s-a încheiat eu înmînu lui Nottingham, parcă răsînd din Westminster; celui mai mare antrenor britanic — Brian Clough — i se spune, cu umorul adevărat al propriilor jucători, „gaferul” (!) și pentru a învinge atitudinea britanică față de fotbal la 14 octombrie trebuie să avem noi, în primul rînd... atitudine.

CORNEL DINU ■

La telefon, Mircea Lucescu

„Nu infringerea,

fie ea și la scor, mă frămîntă cel mai mult”

— Mircea Lucescu, ce s-a întimplat la Pitești?

— Ne-a bătut o echipă mai bună, care a reușit să transfere în ultimul timp cam tot ce era mai bun în divizia B. Argeșul joacă un fotbal în viteză, viguros, uneori tare, dar în sensul pozitiv al cuvîntului. Și joacă mai ales cu gîndul la... Dobrin, pe care toți încearcă să-l facă uitat, alergînd după victorii cu orice preț, dacă se poate chiar la scor.

— Lasă, Argeșul. Ce se întimplă cu Corvinul?

— Mărturisesc un lucru care v-ar putea surprinde: ne-am dus la Pitești cu gîndul să cîștigăm! Toată săptămîna am pregătit meciul în scopul acesta, și sînt sigur că asta a fost greșeala mea. Sîntem o echipă foarte tină, care joacă cu mult entuziasm, dar încă fără experiență. Nici eu nu mă laud cu cine știe ce experiență, abia fac ucenicie în meseria de antrenor. Jucătorii mei au fost surprinși la primul gol și au „căzut” neașteptat. Am atacat apoi foarte deschis, Nița a ratat o ocazie rarisimă, singur cu portarul, apoi am luat al doilea gol. Cînd spun că echipa n-are experiență, mă gîndesc și la faptul că se demobilizează prea ușor după o greșeală, fie că este a noastră, fie că e a arbitrului.

— Am înțeles din ziar că al doilea gol al gazdelor a fost inserat după o flagrantă poziție de ofsaid. Așa a fost?

— Nu-mi puneți întrebări la care nu pot răspunde. Ca antrenor, n-am voie să critic arbitrajul, chiar dacă el nu vede un

ofsaid de 5 metri sau acordă o lovitură liberă de la 16 m la un fault inexistent. Așa am primit al treilea gol, iar cu 0-3 la pauză nu se mai poate spune nimic în plus. Poate doar faptul că portarul nostru, Ion Gabriel, a scăpat în fața o minge copilărească, la 0-4. Dar atît el, cît și alți jucători de-ai mei, au avut simbăta o suspectă stare de apatie, pe care nu pot să mi-o explic niciun. Mi-aduc aminte că și Mateianu s-a plîns după meciul de la Pitești de același lucru...

— Apropo de Mateianu, ați vorbit cu el?

— Da. M-a sunat duminică dimineață ca să mă reconforteze, el, care pășise în fapt același lucru, adică o infringere care îi ridică atîtea probleme. Am stat de vorbă mult și ne-am gîndit că poate am greșit, că nu trebuia să ne grăbim, să sărim peste etape și că, probabil, trebuie să luăm totul de la început.

— Care e starea de spirit în echipă?

— Nu prea bună. N-am pierdut totuși decît un meci, chiar dacă la scor. Alte lucruri mă preocupă mai mult. Am 7 jucători tineri care își satisfac stagiul militar, dar pe doi dintre ei s-ar putea să-i pierd. Este vorba de Gabor și de Petcu, pentru că lui Klein, care era și el în pericol, i s-a revocat ordinul, fiind elev în clasa a XII-a. Am la ora actuală 4 jucători accidentați, cu ei am jucat și la Pitești, iar lotul e destul de restrîns. Lucrul acesta mă frămîntă cel mai mult.

DUMITRU GEORGE ■

La telefon, Viorel Mateianu

„N-am nimic de reproșat băieților, mergem înainte”

— Supărat, Viorel Mateianu?

— Mai incapa vorbă?! De ce mi-a fost teamă, n-am scăpat.

— De ce v-a fost teamă?!

— De bătăile astea, că altfel nu le pot numi?! Cam pierduserăm măsura, toți, chiar și eu.

— Anume?

— Credeam că ne e permis orice, că noi sîntem cei mai deștepti.

— Și nu sînteți?!

— Nu, echipa mai are multe de învățat. Ea avea, am tot spus asta, nevoie de un duș rece, păcat că-au venit 3, ultimul din ele, meciul pierdut acasă, ca gheșta.

— Cum adică pierduserăți măsura?

— Am jucat prea repede și prea deschis. Prea mult la spectacol, prea puțin la rezultat. Cu toate astea, deși „Sportul” a scris invers, i-aș acuza, înainte de toate, pe atacanți, căci nu-i permis, zic eu, să te cheme Terbeș sau Rosznai și să nu marchezi un gol în 270 de minute de joc, așa-i?!

— Așa-i, dar nici apărarea...

— Știu. Răducanu nu e, din păcate, ce speram, deși echipa are nevoie de el. Surprinzător, după ce l-am laudat, chiar în „Flacăra”, a lăsat-o mai moale cu pregătirea, uitînd că nu mai are picioarele din prima tinerețe. În rest, n-am nimic de reproșat băieților, mergem înainte.

— Chiar așa?!

— Chiar așa, nu dorim să facem din cele 3 infringeri un capăt de țară. Au fost, au trecut, am învățat din ele.

— A fost greu? Ce-ați învățat din ele?

— N-a fost ușor. Am învățat ce ne lipsea, măsura. Aștia sîntem, atîta putem,

în sensul că nu e loc numai pentru victorii. Cele 3 eșecuri ne-au limpezit mințile, cel puțin așa cred, așa îi simt pe băieți. De unde eram înaintea meciului de la Pitești, nu mai aveam ce învăța. Acum, situația e alta, echipa e mai conștientă. Altfel zis, o etapă necesară.

— Atmosfera la Baia Mare cum e?

— Îndrăznesc să zic că bună. Nu mai e, firește, entuziasmul de altădată, dar publicul e alături de echipă. Organele locale și județene ne-au acordat și ne acordă tot creditul, asta ne mobilizează.

— Cu alte cuvinte, Baia Mare va rămîne fidelă stilului de joc care a consacrat-o, da?

— Fără îndoială. Ne păstrăm pozițiile, insistînd pe pressing, pe circulația balonului, pe traseele cele mai simple, pe jocul fără mingea.

— Ce va urma, Viorel Mateianu?

— Echipa va reintra în cadență, sînt sigur. În ce mă privește, cred în tot ce-am făcut, nu mă dezic de nimic, deși unii mi-au cerut-o.

— Cine, ce v-a cerut?

— M-a sunat, mai demăzi, un coleg, antrenor tînăr și cunoscute. M-a sfătuit, minat probabil de bune intenții, să renunț la ceea ce numea el nebuniile mele și să pun echipa să joace la rezultat, ca toate celelalte. L-am cam repezit și, acum, aș fi gata să-i cer scuze, dar n-am de gînd să renunț. Cum vă spuneam, mergem înainte. Am convingerea că drumul pe care se află Baia Mare e, în ciuda celor 3 eșecuri, cel adevărat.

ANDREI GEORGESCU ■

La închiderea ediției

Superba victorie a Politehnicii Timișoara, o singură lumină într-o miercură cenușie pentru fotbalul nostru

Din cele 3 echipe românești de fotbal angajate, miercuri la prînz, în partidele retur ale cupelor europene, doar Politehnică Timișoara a izbutit să se califice. Învingătoare cu 2-1 la Glasgow de celebra Celtic, „Poli” și-a luat o superbă revanșă, cîștigînd cu 1-0 și obținînd, prin dublarea golului marcat în deplasare, calificarea în turul 2 al Cupei cupelor.

Meciul în sine n-a strălucit, rezumîndu-se la o dispută acerbă pentru calificare. Duritatea lui a depășit pe alocuri limitele, drept pentru care, arbitrul grec Lagoyanis s-a văzut nevoit, spre a calma spiritele, să elimine 3 jucători, pe Manea de la gazde, pe McDonald și McGravey de la oaspeți. Studenții s-au mobilizat exemplar și, fără a se intimidă de faima adversarilor, și-au apărat șansa cu ar-

doare și devotament, cîștigînd pe merit grație golului înscris de Păltinișan, în urma unei lovituri libere executate de Dumitru.

Fără îndoială că, pentru această splendidă izbîndă, echipa timișoreană, antrenorii ei, minunatul public care a umplut pînă la refuz tribunele stadionului „1 Mai”, merită cele mai fierbinți felicitări. Numai că victoria Timișoarei, rod al unui efort colectiv demn de admirație, nu schimbă datele problemei, pe ansamblul fotbalului nostru. Atît Craiova cît și, mai ales, Steaua au dezamăgit profund. Campioana țării, posesoarea unui lot de jucători extrem de valoros, n-a dat randamentul scontat, terminînd la egalitate, 1-1, cu Internazionale Milano, părăsînd

astfel, după primul tur, scena europeană, rămînd datoare miilor săi de suporteri.

La București, Steaua s-a comportat lamentabil, irosind o nouă ocazie favorabilă de a se califica, repetînd figura de anul trecut, din partida cu Nantes. Începînd partida de la scorul de 1-1, realizat la Liège, fotbaliștii bucureșteni n-au știut să exploateze avantajul terenului propriu, pierzînd cu 2-1 în fața unei echipe care, în urma eliminării lui Pöl, a evoluat 40 de minute în 10 jucători?! De data asta, Steaua nu mai are nici un fel de scuză și considerăm că a sosit momentul ca direcția tehnică a formației, care și-a demonstrat limpede incapacitatea, să ia singura decizie posibilă, demisia!

Returul cupelor europene a dovedit, o dată în plus, că fotbalul românesc are prea multe slăbiciuni, majoritatea datorate unor grave defecțiuni de organizare și, nu în ultimul rînd, plezirismlui ce-l caracterizează, muncii puține și după ureche. După ce și-a arătat, din nou, incapacitatea de a pregăti o bătălie pe mai multe fronturi, federația ar trebui să înțeleagă măcar acum, cînd partida cu Anglia bate la ușă, că jumătățile de măsură nu mai ajung și că a venit momentul lucidității, al măsurilor radicale.

La ora la care închidem ediția, miercuri după-amiază, nu ne mai rămîne decît să sperăm că, la Utrecht, Argeșul va salva ce mai e de salvat. Onoarea, și așa destul de sifonată, a fotbalului românesc.

Dumitru, unul din jucătorii care au contribuit, prin calm și pase exacte, la calificarea echipei studențești de pe Bega

Lumea în care trăim

Pretul unei secunde

O secundă. O simplă picătură în gigantul, în infinitul ocean al vremii. O fracțiune de timp pe care, de regulă, sîntem inclinați s-o considerăm total neînsemnată, și pe care, practic, o ignorăm. Dar o secundă, fiecare secundă din fiecare minut, și fiecare minut din fiecare oră, și fiecare oră din fiecare zi își cer, și își au, propria valoare, propriul preț. O valoare pe care oamenii pot s-o calculeze potrivit opticii proprii, pot s-o evalueze în raport cu interesele lor specifice. Există însă, în același timp, un preț pentru fiecare secundă, pe care îl plătește întreaga umanitate. Un preț greu, măsurat — căci poate fi măsurat — în mii și mii de dolari.

Pare ciudat, dar realitatea este aceasta: prețul unei secunde atinge în acest an, 1980, aproape 16 000 de dolari! Nu știu cât de mare va fi acest preț în 1981. Dar așa cum o atestă realitatea, el crește vertiginos cu fiecare an. Nu numai pentru că bintuie inflația, ci pentru că, din păcate, an de an, cheltuielile militare cresc. Căci, se înțelege, desigur, prețul unei secunde la care ne referim, privește cheltuielile militare. Este un preț uriaș, o povară greu suportabilă, o povară care, din nefericire tinde să se amplifice tot mai mult.

După calculele cunoscutului Institut din Stockholm pentru cercetări în problemele păcii — SIPRI, cheltuielile pentru înarmare totalizează în 1980 circa 500 miliarde dolari. Adică mai mult decît au cheltuit în cel de-al doilea război mondial, în perioada 1940—1945 toate țările beligerante la un loc.

500 miliarde de dolari!

Aceasta înseamnă aproape 16 000 dolari pe secundă!

Dar în 60 de secunde, adică într-un minut? Aceasta înseamnă aproape un milion de dolari! Deci, într-un minut, într-un singur minut se cheltuiesc aproape un milion de dolari pentru tunuri și tancuri, pentru avioane și distrugătoare, pentru puști și rachete.

Un milion de dolari pe minut! Un nou record al evoluției cheltuielilor militare ale omenirii! Un record într-adevăr, dar dintre cele mai sinistre! Un studiu al Clubului de la Roma atrăgea atenția că o cincime din ceea ce produce întreaga omenire se irosește practic, direct sau indirect, pentru înarmare!

De fapt, cifrele amintite mai sus nu sînt întru totul complete. În aceste 500 miliarde de dolari nu sînt incluse absolut toate cheltuielile efectuate indirect pentru industriile auxiliare necesare întreținerii forțelor armate în permanentă stare de alarmă: de la industria petroliferă, alimentară, ușoară sau de transporturi și pînă la valorile pierdute ca urmare a sustragerii unor întinse suprafețe din circuitul agricol. Numai angajații civili în serviciile cu profil militar, în munca de cercetare sau în activități adiacente, totalizează peste 110 milioane de oameni.

O bună parte din cheltuielile militare sînt înghițite de esalada înarmărilor nucleare. O incredibilă putere distructivă se acumulează an de an în rachete cu focoaie nucleare

din ce în ce mai perfecționate, și cu mai mare putere de distrugere. În prezent, pe glob se află rachete cu peste 50 000 încărcături nucleare. Ce înseamnă aceasta? E suficient să spunem că ele pot distruge întreaga suprafață a planetei de mai multe ori. Mai grav este faptul că intensificarea cursei înarmărilor cu toate stările de încordare și tensiune pe care le determină și le accentuează face și mai nesigur controlul asupra situațiilor de criză care ar putea evolua spre un război nuclear general. Ceea ce a și determinat pe un comentator american să afirme: „Să nu ne lăsăm nici o clipă amăgiți de iluzia că armele nucleare sînt produse cu alt scop decît acela de a fi folosite. Războiul modern, răi mult decît toate războaiele trecute, își are legile lui, sau mai bine spus, fărădelegile lui“.

Citeva „accidente tehnice“ au pus, nu de mult, întregul arsenal nuclear al Statelor Unite în stare de alertă. N-a lipsit mult să se declanșeze o catastrofă. A fost încă un exemplu că este suficient o singură secundă, o secundă de neatenție a oamenilor puși să vegheze mecanismele radarilor de pază pentru a produce o catastrofă nucleară. Secunda apăsării pe buton, secunda începerii zborului rachetelor cu încărcătură atomică, secunda demențială ce poate înșingera catastrofal întreaga planetă. Este secunda obsedantă, secunda ce trebuie, pentru totdeauna, evitată. După cum trebuie evitată fiecare secundă în care oamenii mor din pricina flăgelului subdezvoltării pe o planetă în care se consumă 500 miliarde dolari pentru înarmare dar nu se găsesc cîteva miliarde pentru combaterea foametei. 40 000 000 sau 50 000 000 oameni — cifrele diferă în evaluări, dar oricare din ele este dramatică — mor din cauza foametei. Cîți morți pe secundă? Pe fiecare secundă în care se irosește 16 000 dolari pentru înarmare?

Este timpul ca oamenii să mediteze asupra acestor adevăruri tulburătoare. Nebunia înarmărilor trebuie stopată. Cheltuielile militare pot și trebuie să fie diminuate. Căci atunci cînd spirala înarmărilor atinge asemenea plafonabe-rante, cînd o mare parte din arsenalele acumulate, în primul rînd cele nucleare, pot fi declanșate printr-o singură apăsare pe un buton sau pe altul, apare pe deplin îndreptățită întrebarea pe care și-o pune cu tot mai multă insistență opinia publică iubitoare de pace: nu este oare timpul să se apese pe butonul dezarmării? Exemplul pe care România l-a oferit recent, prin reducerea alocațiilor destinate armatei, exprimă o înaltă responsabilitate față de destinul păcii, față de viitorul propriului popor și al tuturor popoarelor lumii.

Să ne gîndim la prețul fiecărei secunde. Nu numai în bani, ci și în vieți omenești. Să ne gîndim și să nu pierdem nici o secundă din efortul menit a aduce umanității pacea și securitatea la care aspiră.

AL. PINTEA ■

Ochii și urechile lumii

Anormalul trofeu pentru fair-play

...cum adică „e un act întru totul normal“?

E „un act întru totul normal“, azi, să renunți la șansele tale, într-o competiție, pentru ca să dai un ajutor grabnic unui alt concurent, rănit? E „un act întru totul normal“ acesta, săvîrșit de elvețianul Philippe Roux pe circuitul automobilistic de la Monza?

El așa a zis cînd i s-a acordat trofeul fair-play-ului decernat și anul acesta de UNESCO, „sînt mirat că primesc o distincție pentru un act întru totul normal“.

Cum adică „mirat“? Dl. Roux nu știe pe ce lume trăiește, sau măcar ca automobilist, pe ce șosele gonește? Nu știe că s-a ajuns ca actele întru totul normale să fie socotite excepționale, demne de mirare, demne de premiat? Pe multe șosele nu mai apare deloc „întru totul normal“ ca un om să-și lase mașina de curse, și șansele în cursă, și chiar premiul la capătul cursei — pentru a sări să salveze un semen grav rănit. Normalitatea domnului premiant a devenit anormală.

Normal ar fi ca însăși mirarea elvețianului să fie suspectată de ipocrizie. La gradul de suspiciune față de sentimentele ceva mai curate — cum ar fi acesta, al salvării unui rănit — n-ar fi deloc anormal, ba s-ar putea spune că ar fi întru totul firesc, să ne întrebăm ce interes a avut Philippe Roux să-și salveze semenul? Fiindcă nu te apuci, așa, tam-nesam, să dai cuiva un ajutor imediat... Dacă sentimentul curat se bizuie pe un calcul meschin? Dacă omul ce se socoteste normal știa că nu are șanse de izbîndă și atunci a preferat, cum e normal, asta da, un trofeu UNESCO? unui inexistent trofeu sportiv? Sosit ultimul în cursă — sau, mă rog, n'î primul —, cine ar fi scris despre el? Pe cînd așa... Așa toate ziarele îi tipăresc numele și poza iar dumnealui face literatură cu mirările lui normale. Bună afacere! Să vezi ce magazin o să-și deschidă cînd acest trofeu fair-play în brațe... Să vezi ce bani o să scoată din gestul ăsta dezinteresat... Băiat deștept, domnule! Am mai văzut noi de ăștia — nu ne duce dumnealui cu bancurile astea de-a generozitatea normală. Care generozitate? Generozitate fără un ce profit?...

...nu vă sună normal acest monolog interior? N-a ajuns normală această forfecare vulgară a oricărui gest deloc vulgar? N-a ajuns blăscărea față de tot „ce este întru totul normal“ — un semn sigur al inteligenței care nu se mai lasă săvîrșă de normal? O inteligență care nu știe să reducă totul la trivial și mizerabil — nu mai e azi inteligență, ci „literatură“, „sentiment“, „moft“... Eu însumi mă întreb dacă sînt normal scriind în fiecare an, vibrînd în fiecare an, în fața acestor trofee pentru fair-play pe care oameni normali (sau nu?) se încapățînează a le conferi unor gesturi curat normale.

RADU COSAȘU ■

CANADA

Oameni și indeletniciri

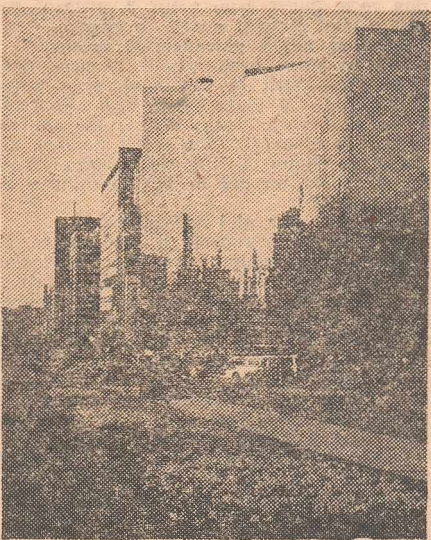
Am ajuns la destinație pe o rută fistică, în cele din urmă la Montreal apoi la Ottawa, părăsind Europa în miez de toamnă romantică și descîns într-un final de septembrie nu mai puțin interesant, nu departe de locul unde St. Lawrence își topește identitatea în cerneala lacului Ontario. Am ajuns aici în miez de noapte, cînd sub mine pămîntul Canadei spune povești de adormit îngheturile din miazănoapte. Ascultam sub pașii mei puși pe fugă visele descusute din valurile dure ale Marilor Lacuri.

Se produce, prin dilatarea distanțelor, o curioasă ascuțire a interesului pentru detaliile de relief, o răsucire în jurul lor ca în preajma catedralelor gotice, o atracție fără măsură exercitată de datul naturii, pentru ca la adăpostul acestor parapete de dimensiuni impunătoare, nu neapărat detonante — pasărea coibri ar fi un exemplu — în spatele lor să neglijăm a ajunge și chiar a privi lumea de acolo.

Fascinați de crestele dantelate și marcele dealurilor, ne oprim acolo, pe virfuri, lăsînd să ne izbească în față parfumul cald al zăpezilor căzînd. Cineva a văzut chiar numai asta: quelques arpents de neige. Era Voltaire.

Canada ne este departe și ar putea accosta să fie explicația că atât de rar ne coborîm privirea ce se întimplă în cîmpurile, în văile munților, în lungul rîurilor. Ce se întimplă acum. Niște filme ostentativ naive ne-au prins cu năvodul lor, tirîndu-ne în viața exotică de pe valea Yukonului și în coloniile din jur. Alte filme mai puțin prăfuite dar la fel de reale ne plimbă doar în pădurile fără margini ori în lumea păstrăvilor de munte.

Canada este o țară pe care o numim tină, deși știm că atîtea altele, ieșite din umbra istoriei, au intrat cu demnitate în scenă de un timp măsurabil în decenii sau și mai puțin. Federația canadiană, constituită în 1867, acoperă o suprafață greu de crezut — 9 976 139 kilometri pătrați. A doua țară, ca întindere, a lumii. Populația — 24 de milioane. Două cifre antonimice, care se cer a fi bine înțelese. Doar o mică parte din suprafața țării prezintă condiții normale de locuit și, oricum, doar 7 la sută din pămînt este folosit pentru agricultură. Federația canadiană cuprinde zece provincii și două teritorii, dar 80 la sută din întreaga populație locuiește în patru din aceste diviziuni administrative: Quebec, Ontario, Alberta și Columbia Britanică. Densitatea generală — 2,5 persoane pe kilometru pătrat, dar în zonele de mare concentrare urbană ajunge la 7 800 locuitori pe kilometru pătrat. Imensa majoritate a canadienilor locuiesc în vecinătatea frontierelor

de sud ale țării. Și mai precis, circa 90 la sută din populație trăiește în această porțiune de pămînt reprezentînd 11 la sută din suprafața Canadei.

Ce fac acești răsfațați de soartă, judecați după numărul kilometrilor ce le revin statistic dar, ocoliți adesea de șansa, priviți în raport cu diversitatea climatică, cu capriciile sale în lungul și de-a latul apelor și pădurilor canadiene. Cu ce se ocupă?

Cu multe, ar fi răspunsul venit primul pe limbă, după ce ai prilejul să te familiarizezi cît de cît — un asemenea prilej am chiar în aceste zile — cu diversitatea impresionantă a economiei canadiene, despre care știm încă puțin. Cu ce se laudă, prin urmare, canadienii? Avioanele cu posibilitate de decolare și aterizare scurtă — STOL — au o largă desfacere. Industria de autoturisme produce 1,8 milioane vehicule pe an, 80 la sută din acestea fiind vîndute pe piața Statelor Unite. Canada se dovedește un concurent redutabil în lumea producătorilor de generatoare hidro și termoelectrice, de echipament de telecomunicații, computere și televizoare. Aflăm că siderurgia fabrică anual peste 16 milioane tone de oțel pe an. Vuietul pașilor rătăciți la Klondike a rămas în paginile de romane. Petrolul, gazele naturale, potasiu, nichel, uraniu — iată numele care fac să ajute somnul căutătorilor de avere ai prezentului.

Petrolul reprezintă o sursă energetică

importantă, asigurînd 44 la sută din energia primară a țării. Electricitatea produsă în centrale hidroelectrice și nucleare însumează peste 20 la sută, gazele naturale 18 la sută, cărbunele peste 8 la sută, iar biomasa 2,9 la sută. Cea mai dezvoltată sursă de energie rămîn apele, cu o contribuție la bugetul național de 58 la sută. În continuă creștere, energia nucleară. Canada are în palmareș un reactor de performanță — CANDU — și se numără printre producătorii și exportatorii recunoscuți de uraniu.

La topografia și climatul său, la întinderile sale, la imensele distanțe care separă o margine de alta, localități și oameni. Canada își pune problema comunicării. Nu la modul răsfațat, monden, luxos de dragul luxului. Necesitatea comandă în acest univers, modelînd acțiunea în acord cu realitatea. Cu 50 de ani în urmă, mai bine de jumătate din populație locuia în mediu rural. În prezent, 7 din 10 canadieni trăiesc la oras. Așezările urbane devin tot mai aglomerate și tot mai depărtate între ele. O depărtare, pe seama apropierii.

După ce riurile și lacurile și-au consumat în liniște rolul de nervuri ale comunicării, după ce calea ferată și telegraful au alergat prin preerie și peste Stîncoși pentru a-și duce pînă la capăt aspirația împreunării unui ocean de altul, transmiterea informației a fost așezată tot mai apăsător în zilele noastre mijloacelor ultra-moderne și ultraoperative. Sateliții au intrat și aici în arenă, oferindu-și serviciile.

Se vorbește în Canada 52 de dialecte în rîndul indienilor aparținători la zece grupuri lingvistice principale. Unii din aceștia continuă să trăiască din pescuit, vînatărie și întinsul curselor în drumul animalelor. Sus, în tînutul ghețurilor trăiesc la ei acasă cîteva mii de eschimoși, folosind aceeași limbă a lor, inuită, în care sufixarea joacă un rol atît de mare. Tuktuk înseamnă simplu cerb; tuktuknak este un cerb mare; tuktuknak-seokpunga — vinez un cerb mare; în timp ce tuktuknakseokniakpunga — eu voi vîna un cerb mare.

Între CANDU și TUKTU nu există evident nici o legătură lingvistică. Ele exprimă apartenența la o realitate care se numește Canada despre care avem motive să dorim să aflăm mai multe în această toamnă. Președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, urmează să sosească în zilele următoare la Ottawa, o poartă deschisă spre cunoaștere, spre o mai rodnică colaborare între două țări și popoare situate la mare distanță dar care dovedesc preocupare în a se ști aproape prin extinderea colaborării în cele mai diferite domenii. O vizită așteptată cu interes și speranță, menită să ajute la consolidarea relațiilor prietenești dintre România și Canada.

NEAGU UDROIU ■

Ottawa, 1 octombrie 1980

Lumea se amuză

(După „PUNCH“ — Anglia)

CĂLĂTORIE ÎN CHINA

Acolo unde s-a făcut descoperirea arheologică a secolului, a unei armate care nu a fost văzută nici din cosmos și nici de pe pământ.

Au spus-o cosmonauții că, de-acolo de pe lună, singurul lucru vizibil pe pământ, făcut de mina omului este Marele zid chinezesc. Exclamația lor extaziantă, „totul pare magnific”, am simțit-o de o mie de ori mai puternică, mai coplesitoare, atunci când am ajuns să ne purtăm pașii, cale de câțiva kilometri, pe această uriașă și seculară construcție.

Am avut atunci simțământul cufundării în adâncurile și reveriile unui trecut tulburător, ireal. Acest simțământ avea să se repete cu o intensitate și mai răscuitoare în timpul dintre răsăritul și apusul unui soare blind de toamnă, timp în care privirile spiritului ni s-au cutremurat pur și simplu în admirația unor opere de

inestimabilă valoare, ilustrând istoria Chinei din neolitic și pînă în zilele noastre. Sînt sute de mii de exponate orînduite în peste 9900 de încăperi ale Palatului de iarnă din Beijing, construit între anii 1407-1420. Acolo, în „Palatul liniștii pămîntene” sau în „Palatul armoniei perfecte”, ori în fiecare din celelalte edificii cu denumiri atît de potrivite stării

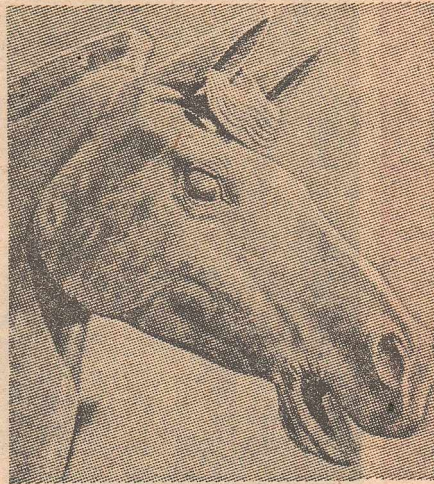
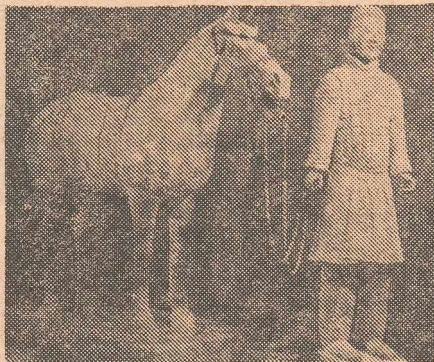
de spirit încercate de vizitator am crezut că văzusem tot ceea ce imaginația umană a putut să conceapă și să realizeze. Lucrurile nu aveau să stea, însă, așa.

Ziua următoare am pășit prin „Poarta păcii” în Sian, capitala provinciei Șansi din nord-vestul R.P. Chineze. Fîresc, gazdele ne-au făcut la început o succintă prezentare despre viața și munca lor. Sînt peste 27 de milioane de locuitori în această provincie care are o suprafață de 190 000 km².

Ia-Kă-li, secretar al Comitetului provincial de partid, ne introduce în realitatea palpitantă a eforturilor eroice ale oamenilor muncii pentru edificarea Chinei socialiste. „La eliberare, în 1949 — spune el — trei erau caracteristicile principale ale Sianului: nu avea industrie, nu era iluminat și nu era pavat și canalizat. În plus, deși provincia este străbătută de fluviul Galben, cultivîndu-se cereale, bumbac etc., hrana nu era niciodată îndestulătoare, trebuind să fie adusă din alte părți. Azi dispunem de o modernă industrie chimică, metalurgică, textilă, de artizanat. Peste 2500 de comune populare asigură atît hrana necesară populației, cit și aprovizionarea industriei alimentare. Deși nu dispunem de condiții prielnice, producția agricolă realizată anual a fost dublată în anii socialismului.”

Gazdele ne invită să vedem cu ochii noștri cum stau azi lucrurile; străzile orașului pavate, iluminate, canalizate, cu blocuri cochete și magazine bine aprovizionate. Gao-Dzi, însoțitorul, ne furnizează explicații, presărate adesea cu excelente vorbe de duh (iată una dintre ele: „cînd ieși din casă, uită-te la cer; cînd intri în casă, uită-te la oameni”); aveam să aflăm, dealtfel că numele lui înseamnă „Înălta înțelepciune”: „Acesta este cartierul nou din Sudul Sianului. Se numește Si-o-tze. Are cîteva mii de blocuri și vile. Acolo este Institutul de artă... Dincoace Institutul de construcții... Aici ne aflăm la Universitatea de medicină. La Sian învață peste 40 000 de studenți. În întreaga provincie sînt 23 de institute de învățămînt superior.”

„Înălta înțelepciune” ne invită apoi să urcăm în „Turnul cu clopoței” din centrul orașului. Construit în 1384, pe timpul dinastiei Min, edificiul, înalt de 36 metri, ilustrează, odată în plus, deosebita istețime a constructorilor. Este realizat numai din cărămidă, piatră și lemn, fără

să se fi folosit nici măcar un singur cui din metal.

De la înălțimea ultimului nivel ni se înfățișează excelent panorama orașului cu alte și alte edificii, în majoritate rod al anilor fructuoși ai socialismului: teatrul, ciroul, liceul industrial nr. 1 (sînt cîteva zeci de asemenea licee), școala generală nr. 110; notăm că toți copiii, peste 300 000, sînt cuprinși în învățămînt. Apoi, spitalul din sud, policlinica centrală ș.a.

La Sian — ne spunea însoțitorul nostru la sfîrșitul acelei zile extrem de bogate în atîtea cîte am văzut și auzit — și-au avut capitala între secolele XI î.e.n. și X e.n. unsprezece dinastii ale Chinei. Miine vom fi „oaspeții” celui mai ilustru reprezentant al acestor dinastii.

A doua zi, dis-de-dimineată, am pornit la 45 kilometri de Sian, acolo unde se află mormîntul lui Ying Zheng, regele statului Qin. După ce i-a învins pe cei șase rivali ai săi, unificînd țara, în anul 221 î.e.n. el s-a proclamat împărat, luîndu-și numele de Shihuang (primul împărat al Chinei), care a domnit între anii 221-210 î.e.n. A fost unul dintre cei mai vestiți organizatori ai vieții statale: a desăvîrsit construcția Marelui zid chine-

zesc, a bătut monedă, a introdus unitățile de măsură, a dezvoltat agricultura și meșteșugurile. Încă în timpul vieții, el a încredințat primului său sfetnic Li Si și generalului Zhang Han construcția unui fastuos mormînt. De-a lungul vremii, de mai multe ori prădat și incendiat, mormîntul a căzut în uitare.

În luna martie a anului 1974, cîțiva locuitori ai comunei populare Yanzhai din județul Lintong, săpînd cîteva puțuri la o distanță de 1225 m de mormîntul lui Shihuang, au scos la iveală niște statui de argilă, înfățișînd soldați în mărime naturală. Alertați de această importantă descoperire au sosit la fața locului arheologi. Zona respectivă a fost imediat pusă sub supravegherea Comitetului de stat pentru administrarea monumentelor istorice.

Săpăturile ulterioare au dus la descoperirea unei impresionante armate, reprezentată prin statui din lut ars ale unor oșteni înarmați, cai înșeuți sau inhămați la care de luptă, armată care n-a fost văzută niciodată pînă acum, nici din cosmos și nici de pe pământ. Printr-un tunel s-a ajuns într-o criptă subterană de peste 1000 m² în care se află mulțime de statui ale unor formații de luptă. În această primă sală, în formă dreptunghiulară, la o adîncime de 5 m sub pământ au fost date la iveală sute de statui de ostași, înalți de 1,78-1,87 m. numeroși cai și arme de luptă. La extremitatea estică a sălii sînt așezați pe trei rînduri, cîte 70 de ostași cu fața spre est. În fruntea lor se află trei comandanți, unul la mijloc, cu un pas înaintea celorlalți și alți doi în părțile laterale. Cei trei poartă platoșe, în timp ce toți ceilalți sînt îmbrăcați în costume scurte, cu picioarele strînse în moletiere, cu capetele descoperite și părul strîns în coc. Toți aceștia erau luptători din avangarda, fiind înarmați cu arbalette, arcuri și tolbe cu săgeți. În spatele lor sînt orînduiți alți soldați, în 38 de rînduri, grupate pe 11 tranșee. Aceștia sînt orientați de la est spre vest. În cele două părți laterale și la extremitatea vestică se află siruri de soldați cu misiunea evidentă de a para atacurile laterale sau din spate.

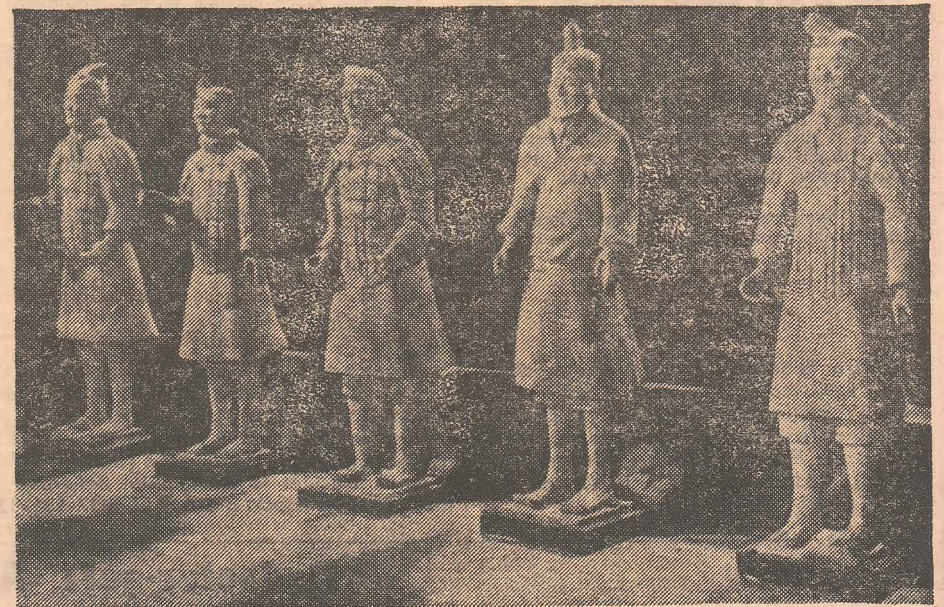
În continuarea săpăturilor au fost descoperite alte două săli. Sala nr. 2 înfățișează un corp de cavalerie dotat cu care de luptă, iar sala nr. 3, reprezentînd, după cîte se pare, comandamentul acestui corp de armată. În total, există peste 8000 de statui. Dar mormîntul împăratului nu a fost încă deschis. Vor mai fi necesari ani și ani de muncă titanică, pînă cînd, cine știe ce alte surprize vor ieși la iveală și acolo. Istoricii chinezi apreciază că la realizarea întregului complex al mormîntului împăratului Shihuang au lucrat peste 700 000 de oameni timp de 36 de ani.

...Delegația noastră — în semn de adîncă prețuire din partea poporului chinez, față de România și președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost prima delegație străină a căreia i s-a făcut onoarea de a vizita cu o zi înainte de inaugurarea oficială a acestui complex statuar, cea mai fantastică descoperire arheologică a secolului nostru, cum este apreciată. Deasupra acestor vestigii milenare a fost construită o spațioasă și luminoasă hală expozițională, cu o înălțime de 22 metri, lungă de 230 metri și lată de 72 metri.

Incrementit de uimire am privit ore de-a rîndul această impresionantă armată de acum 2200 de ani. Militarii au fiecare înfățișarea lui, cu trăsături proprii ale feței, cu o armonie perfectă a corpului. Nici unul nu seamănă cu altul. Fiecare este ceea ce a fost, o individualitate aparte, unică. Detaliile de mare finețe artistică ale îmbrăcămîntei și încălțămîntei, vopselele minerale utilizate la colorarea lor — roșu, roz sau roșu-purpuriu, galben ori portocaliu, verde sau albastru, maro și gri, alb sau negru, vizibile și acum după atîta vreme pun în evidență măiestria desăvîrșită a meșteșugarilor chinezi ai antichității în arta modelării lutului. Este uluitoare, de asemenea, imaginea de neșters ce ți se întipărește în memorie a acelor cai încordați, cu coama în vînt și urechile ciulite. Este atît de impresionant totul, încît senzația aproape fizică este aceea că din clipă în clipă, totul se poate mișca, însuflețindu-se.

Este încă una din „minunile lumii” pe care poporul chinez o aduce în patrimoniul cultural-universal.

Dr. ION SPALĂTELU

(Urmare din pagina 1)

Convorbirile noastre au avut loc la Muzeul satului și în atelierul pictorilor Florin Niculiu și Paul Gherasim. Voi reproduce fidel ce a spus acest cunosător și admirator al lui Mircea Eliade, cuvintele pe care mi le-a spus în limba germană, pe care le-am tradus și pe care le-a semnat ca adevărate.

DESPRE SATUL MARAMUREȘEAN

Maramureșenii ca și japonezii nu sînt un popor de pustiu ci de munte și deal. Casa este din lemn și continuă natura; între copac și lemnul așezat în pridvor, devenit ușă, poartă, nu s-a întrerupt viața și de aceea lemnul din casă îl face pe om să continue să viețuiască în natură, să se simtă cosmic în continuare locuind în casă ca într-un microcosmos în macrocosmos.

Între lemn și om există o fuziune, o conviețuire, lemnul continuă să fie viu, să crească, să se spiritualizeze într-un fel fără să piardă legătura cu copacul. De aceea, maramureșenii, ca și japonezii, nu vopsesc lemnul, nu-l desfigurează omorîndu-l cu culori, lăsîndu-l la chip așa cum este el ca făptură vie, ca latentă demnă de a convorbi cu omul zi și noapte în casa lui.

Casa de lemn maramureșeană îl delimitează pe om, îl adună din natură, unde se poate adesea simți prea mic sau imprăștiat, și, delimitîndu-l, omul devine om.

Delimitarea nu-i micșorare, ci cosmicizare, adîncire, aprofundare. Omul este ceea ce este, delimitîndu-se, lemnul e lemn delimitîndu-se, purtînd povara unei case, omul e om delimitîndu-se prin familie. O resemnare care nu împuținează, ci dă putere.

Omul se delimitează prin casa de locuit, locuind un loc în casa de lemn ca să-și dobîndească noblețea maximă.

Tăranii maramureșeni au trăit în aceste case noblețea lor maximă ca oameni, delimitîndu-se neîntrerupînd viața naturii și delimitînd-o, prelucrînd lemnul în spiritul lui, nefocîndu-l.

„Asta face ca maramureșeanul să apară de-o noblețe aristocratică.

Delimitat, omul, locuind acest spațiu în lemn, care este viață, omul trăiește acest sentiment de smerenie. Iar în jurul omului smerit natura se organizează, se așază în jurul lui într-un fel care o face mai bogată și mai grăitoare. Masa de lemn are locul ei precis, vatra focului la fel, patul de lemn și legănelul sînt precis așezate, icoana în ungher și hainele de sărbătoare.

Este o ordine dictată de smerenia omului, de buna lui cuviință, față de care natura devine slujitoare, nu împovăratore, eliberatoare, nu împuținătoare. Un asemenea spațiu este sacru, delimitat fiind, casa țărănească spune prin delimitare că undeva este ceva mai mult. Nu prin expansiune cuprinzi spațiul, ci prin delimitare.

În Muzeul satului ne oprisem la o casă foarte modestă, numai cu două ferestre, acoperită cu stuf și profesorul spunea că în acest spațiu strîmt omul este mai la largul lui prin aceea delimitare întrucît lemnul aici este viață, continuă să poarte dialogul cu omul, omul n-a ieșit din cosmos. Muzeul satului din București este celebru pentru noi, japonezii, și pentru toată lumea pentru că ne pune în legătură cu un fel de viețuire primordial nobil cosmic, pe care omul modern trebuie să-l regăsească pentru a nu se pierde cu totul.

Șindrila, sița pe casă sînt ca frunza în coroana copacului. Este altă formă de viețuire a lemnului pe mai departe. Lemnul nu îndură decît tot lemn în preajmă. De aceea, acoperișul de lemn sau de pai, de stuf este în spiritul lemnului pe cînd tabla, metalul nu.

De aceea țărani nu acceptau altfel de acoperiș, nu din interese economice, ci spirituale.

La originea Japoniei stă satul de lemn și sînt sigur că și la originea României. Satul este modelul absolut al celei mai mari civilizații peste care nu se poate trece. El ne-a păstrat identitatea ca popor în Japonia, de la el învață arhitecții marea arhitectură, chiar dacă am ridicat blocuri; modelul satului, casa țărănească sînt permanent cu noi. Interioarele noastre continuă să fie țărănești. Maramureșul este pentru dumneavoastră prilejul de a fi uncl, de a fi unul din popoarele de cultură cea mai înaltă care ajunsă la desăvîrșire nu poate fi depășită.

La îngrijorarea lui Florin Niculiu că satul maramureșean ar putea fi amenințat

cu modernizarea forțată, profesorul a spus că mai mult decît avem ca civilizație a lemnului, ca echilibru perfect între loc și spațiu locuit, ca puțința păstrării dialogului între natură și om prin intermediul casei a lemnului locuit, nu avem unde ajunge și trebuie să ne ferim să ne ajungem la acest prag de cultură de rang universal.

Cea mai înaltă cultură a Japoniei vine din curtea țărănească. Ceremonia ceaiului la noi este strămutarea acestui obicei din casa țărănească în casele noastre. Chiar cei ce locuiesc în bloc își orînduiesc o încăpere exact după modelul casei țărănești unde ne retragem ori de cîte ori avem nevoie să ne refacem sufletește, de orice profesie am fi, ingineri, miniștri, poeți sau tehnicieni.

Convorbirea noastră la Muzeul satului, acest muzeu celebru în lumea întreagă, s-a încheiat lîngă o cămară de lemn care de departe, după spusa profesorului, și ea atît de modestă, seamănă cu un sanctuar japonez. Linia clară a lemnului, armonia ansamblului, pridvorul care deschide locul fac din aceste case potire deschise luminii, topos deschis cosmosului și omeniei în care omul se simte ca mădu-lar al întregului.

Răsărise luna plină peste București. În Japonia astăzi e sărbătoarea lunii pline. Oamenii ies în tăcere în balcoane și se reculeg admirînd lumina astrului ce mîngîie pămîntul. Faptul că pe lună au pă-

acum, după propria lor mărturisire, și mai aproape de România. După mărturiile lui Bartok, ale lui Harry Brauner, care vorbeau de melodia unică păstrată în Maramureș, după această mărturie a japonezului Nambara despre satul primordial păstrat în Maramureș, poate că și savanții, compozitorii, poeții noștri, arhitecții noștri, invitații vor fi mai cu luare-aminte față de această moștenire pe care trebuie s-o păstrăm ca pe ochii din cap, fiind mărturia cea mai incontestabilă a vechimii noastre aici, a nobleții noastre ca popor, a geniului nostru creator, cu care este inzestrată minunata noastră seminție țărănească, poporul nostru. Scoțienii fac jertfe să-și păstreze satul îndemnîndu-i, sprijinîndu-i pe toate căile pe țărani să rămînă acasă, japonezii o fac de veacuri și sînt continui în sat, într-un fel de la care am avea multe de învățat. Maramureșul trebuie să treacă în centrul preocupărilor noastre în foarte multe privințe și nu va fi niciodată risipă să cheltuim cît mai mult pentru a ne păstra originea nealterată, acest document uriaș tocmai în smerenia lui, al vechimii și frumuseții noastre morale, în istorie.

Tot Maramureșul, toate stetele lui ar trebui declarate monumente istorice, toate indeletnicirile, lemnăritul, cojocăritul, țesutul, torsul, păstoritul, ar trebui cultivate, reinvătate pînă nu-i prea tîrziu de la oamenii care le mai știu, toate obiceiurile păstrate, ferite de poluare, comercializare, Kitsch, artizanat ieftin, lăutărism și toate celelalte.

În aceste case vovodale, unde fiecare familie are sentimental că-i principasă, că-i din neam nobil, unde fiecare este cocon, fecior de vovod, în cea mai modestă casă de lemn, dar cosmică și unică, se cuvine să ne reinvătăm tradiția, să devenim cu fiecare generație așa cum o cere buna-cuviință a strămoșilor, asimilînd tot ce-i nou. Căci avem pe ce temelie, trăind în acest veac atît de complex, în spiritul rînduiriilor noastre părintești, care sînt respectate și iubite de toți cei care le cunosc mai în profunzime.

O ultimă întrebare asupra mesajului Japoniei de astăzi către umanitate. Profesorul Nambara a spus că aceasta ține de hotărîrea Japoniei de a nu mai purta război cu nimeni, niciodată. Noi nu mai producem arme, nu vrem să ne batem cu nimeni niciodată. Vrem pace, liniște, să putem umbla în cămăși albe, să putem privi în ochi cu sufletul împăcat pe oricine. Sîntem o țară săracă, o știu copiii noștri din clasa I, cînd li se spune în prima zi de școală. Japonia este o țară săracă, nu avem decît mîntea noastră, care trebuie să se pună pe lucru ca să putem trăi. Ne-am obișnuit cu puțin, ne ferim de cele mai modeste, o floare ne umple de bucurie. La noi toată lumea este poetică. Trăim în mare parte din poezie. În atelierul lui Florin Niculiu, admirîndu-i pădurile lui stîns de luminisuri și marea însămițată de nădăjduire, soția lui Nambara ne-a recitat din poezia japoneză un poem. În Japonia, a spus savantul, nu există poeți disperati, nu avem noțiunea omului care s-a deznădădărat, s-a dezlegat de cosmos, de întreg, omului revoltat împotriva armoniei cosmice. Acestea sînt noțiuni din filozofia occidentală, pe care noi nu le avem ontologic. Nu ne-am pierdut încrederea în natură, în limbă, nu avem poeți care ar pune la îndoială puterea de comunicare a cuvîntului și asta în mare parte din robustețea, din organica noastră cultură țărănească, pe care o aveți și dumneavoastră în Maramureș.

Ce s-a făcut din natură în occident, cum sînt tratate și exploatare, la modul nemilos, animalul, apele, plantele, nevăsarea față de fiecare creatură ne mîhnesc profund. Noi cinstim fiecare floare și pasăre. Avem sărbători legate de înflorirea ciresilor, a irișilor, a crizantemelor, sărbătorim răsăritul lunii pline, izvoarele, căderea zăpezii și nu vrem să ne sărăcim de această bogăție pe care o socotim națională, moștenirea cea mai de preț a tradiției noastre țărănești de la care învățăm, la care ucenicim copiii noștri de mici, prin care ne păstrăm identitatea de popor.

I-am retradus profesorului din Tokio ceea ce mi-a spus în cele trei zile de convorbiri avînd autentificarea tuturor celor spuse, punîndu-și semnătura pe ultima pagină a însemnărilor ce i-au produs cuvintele despre Maramureș, despre țara noastră și țara domniei-sale, la ultima întrevedere fiind de față și distinsul nostru savant și iubitor al Maramureșului și frate al nostru Harry Brauner.

Un savant japonez despre Maramureș

SATUL PRIMORDIAL

Asemănarea României cu Japonia, a satului maramureșean cu cel japonez este mult mai mare decît cu orice altă țară din Europa, de aceea mi-am propus să revin în România, să umblu pe jos prin satele maramureșene.

Cea mai mare cultură la noi, japonezii, este țărănească, ea stă ca o permanență, ea este cultivată și ocrotită pînă astăzi. Între tehnica cea mai avansată și cultura țărănească este o legătură firească, nu un divorț. Pot spune că am pus stăpînire pe tehnică avînd experiența culturii țărănești, rămîinînd țărani, locuind această casă de lemn pe care o aveți și dumneavoastră la un nivel de elevație și perfecțiune care nu va putea fi depășit niciodată.

truns navele cu oameni nu a tulburat cu nimic obiceiul milenar japonez de a se reculege și regăsi în cele miraculos plămuite să ne vorbească mai ales în tăcere. Convorbirea noastră a lunecat spre poezia japoneză, spre filozofia lui Heidegger, pe care Nambara o cunoaște în amănunt, spre Dionisie Areopagitul, ale cărui numere și ierarhii le traduce în japoneză.

Bătea vîntul către miezul nopții cu luna plină peste curtea veche, în atelierul pictorului Paul Gherasim, în fața bolților enorme ale acestuia, a octogonului tradițional, a celor peste zece țărani de mărime naturală ridicați pe pinză de acest mare pictor român, care vine din tradiția noastră cea mai profundă, în care s-a regăsit cu emoție și bucurie și acest savant cu soția și fiica lui studentă, de

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) - 1 617 1 523. Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Măgășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) - 1 623; Secția cultură-cenaclu (George Arion) - 1 619; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) - 1 618; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanțoiaia) - 1 606; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) - 1 618; Scriitori, relații cu publicul (Marga Nedeala, Mihai Stănescu) - 1 787; Sector fotoreportaj - 1 595; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) - 1 782, 1 621, 1 744; Administrație: 17 78 82 și 17 50 10 - interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTA VIAN - 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE - 17 60 10 interior 1 786); redactor șef 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU